

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W SKARŻYSKU-KAMIENNEJ

**STAN SANITARNY
POWIATU SKARŻYSKIEGO
W ROKU 2019**

SKARŻYSKO-KAMIENNA
LUTY 2020

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
I. Ocena zagrożenia epidemiologicznego.	4
II. Stan sanitarny podmiotów prowadzących działalność leczniczą.....	25
III. Jakość wody do spożycia.....	31
IV. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej i kąpielisk.....	38
V. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku.....	52
VI. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy.....	67
VII. Nadzór nad placówkami nauczania i wychowania oraz placówkami wypoczynku dzieci i młodzieży.....	76
VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny.....	81
IX. Promocja zdrowia i oświata zdrowotna.	83
X. Działalność Laboratoryjna.	94
Zakończenie.	96

WSTĘP.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Skarżysku – Kamiennej działa w oparciu o Ustawę z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego poprzez sprawowanie bieżącego nadzoru nad warunkami:

- higieny środowiska;
- higieny w zakładach pracy;
- higieny procesów nauczania i wychowania;
- higieny wypoczynku i rekreacji;
- zdrowotnymi żywności żywienia i przedmiotów użytku;
- higieniczno-sanitarnymi zakładów, w których udzielane są świadczenia zdrowotne;

jak również sprawowanie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, który dotyczy prowadzonych inwestycji na terenie powiatu oraz inicjowanie działań promujących zdrowie i szerzenie oświaty zdrowotnej.

W ramach nadzoru sanitarnego Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Skarżysku - Kamiennej prowadzi czynności kontrolne i badania laboratoryjne, zgodnie z funkcjonującym systemem jakości. Procedury ogólne tego systemu są jednolite w całym województwie świętokrzyskim, natomiast procedury kontrolne są jednolite dla całego kraju, opracowane i nadzorowane przez Głównego Inspektora Sanitarnego.

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skarżysku – Kamiennej, posiadający certyfikat jakości przyznany przez PCA w 2006 roku, wykonuje badania wody, żywności, materiału biologicznego od pacjentów oraz czynników szkodliwych występujących w środowisku pracy. Oddział działa w zintegrowanej bazie laboratoryjnej województwa świętokrzyskiego, wykonuje również badania dla powiatu starachowickiego i koneckiego.

Powiat skarżyski zamieszkuje 75 tysięcy osób zajmuje on powierzchnię około 395 km².

W minionym roku przeprowadzono 1338 kontrole, wydano 171 decyzji i 24 postanowienia. Ponadto nałożono 20 mandaty na łączną kwotę 4500 złotych.

Do badań pobrano łącznie 153 prób wykonując łącznie 4784 badań, w tym 319 oznaczeń chemicznych, 4182 oznaczeń fizycznych i 8065 oznaczeń mikrobiologicznych.

Niniejsze opracowanie przedstawia sytuację epidemiologiczną oraz stan sanitarny naszego powiatu w oparciu o wyniki prowadzonego nadzoru i przeprowadzonych badań.

I. Ocena zagrożenia epidemiologicznego.

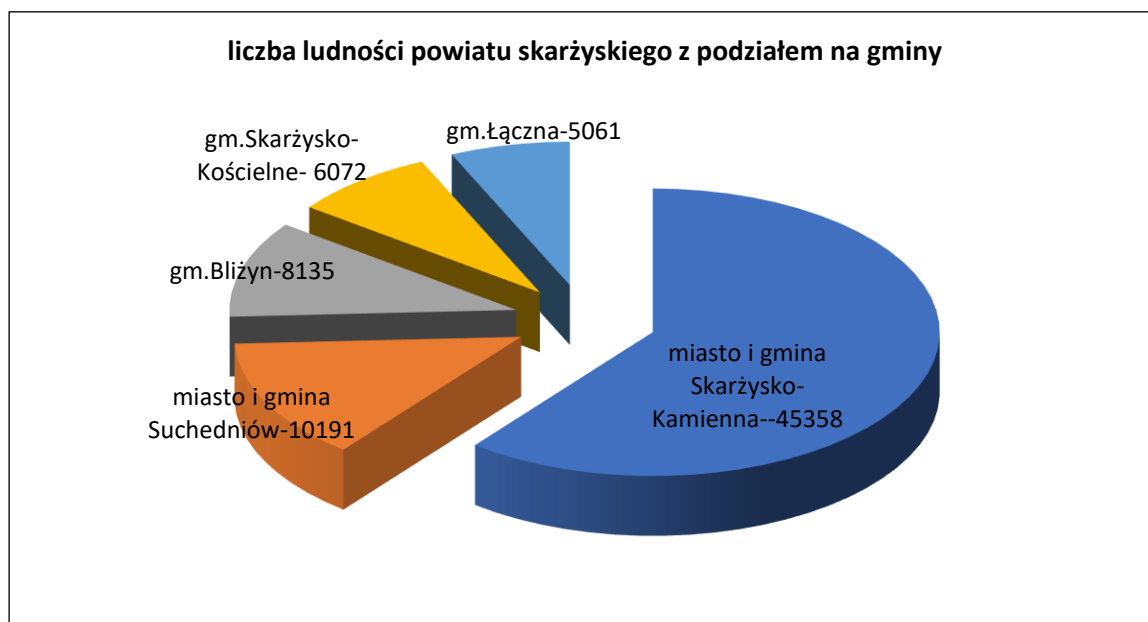
„ Musimy uzmysłwić sobie fakt, że choroby zakaźne są zagrożeniem powszechnym, które wymaga niezwłocznej uwagi, szczególnie w czasie, kiedy międzynarodowy transport i handel zbliżyły do siebie ludność całego świata. Choroby zakaźne nie respektują granic. Musimy więc wszyscy wspólnie pracować nad ich opanowaniem”.

(Doktor Hiroshi Nakajima)

Działalność przeciwepidemiczna skoncentrowana była na podejmowaniu działań w obszarze zdrowia publicznego zapewniających ochronę zdrowia mieszkańcom powiatu skarżyskiego, a realizowana poprzez:

- monitorowanie bieżącej sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych,
- prowadzenie stałego nadzoru nad czynnym uodpornieniem populacji w ramach Programu Szczepień Ochronnych,
- podejmowanie działań mających na celu zapobieganie powstawaniu i szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

W 2019 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Skarżysku – Kamiennej sprawował nadzór sanitarno-epidemiologiczny nad 74817 mieszkańcami powiatu skarżyskiego (w tym 10845 dzieci i młodzieży).

Ryc. 1. Mieszkańcy powiatu skarżyskiego z podziałem na gminy.

Ocena sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych powiatu skarżyskiego została sporządzona w oparciu o dane o przypadkach zachorowań i zakażeń jakie zostały zgłoszone do PPIS w Skarżysku-Kam. przez podmioty świadczące usługi w zakresie ochrony zdrowia, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi t.j. **ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi** (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239 z późn.zm.)

1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych w powiecie skarżyskim.

W 2018 roku zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-10 oraz definicjami chorób na potrzeby nadzoru epidemiologicznego zarejestrowano ogółem 1169 chorób zakaźnych. W obowiązujących sprawozdaniach z chorób zakaźnych MZ-56 zarejestrowano – 710 chorób zakaźnych i w MZ-55 -459 zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę oraz zgłoszono 15 zachorowań na gruźlicę.

Z powodu zachorowań na choroby zakaźne hospitalizowano 317 osób. W 135 przypadkach przeprowadzono dochodzenia epidemiologiczne i podjęto stosowne działania zapobiegawcze i edukacyjne.

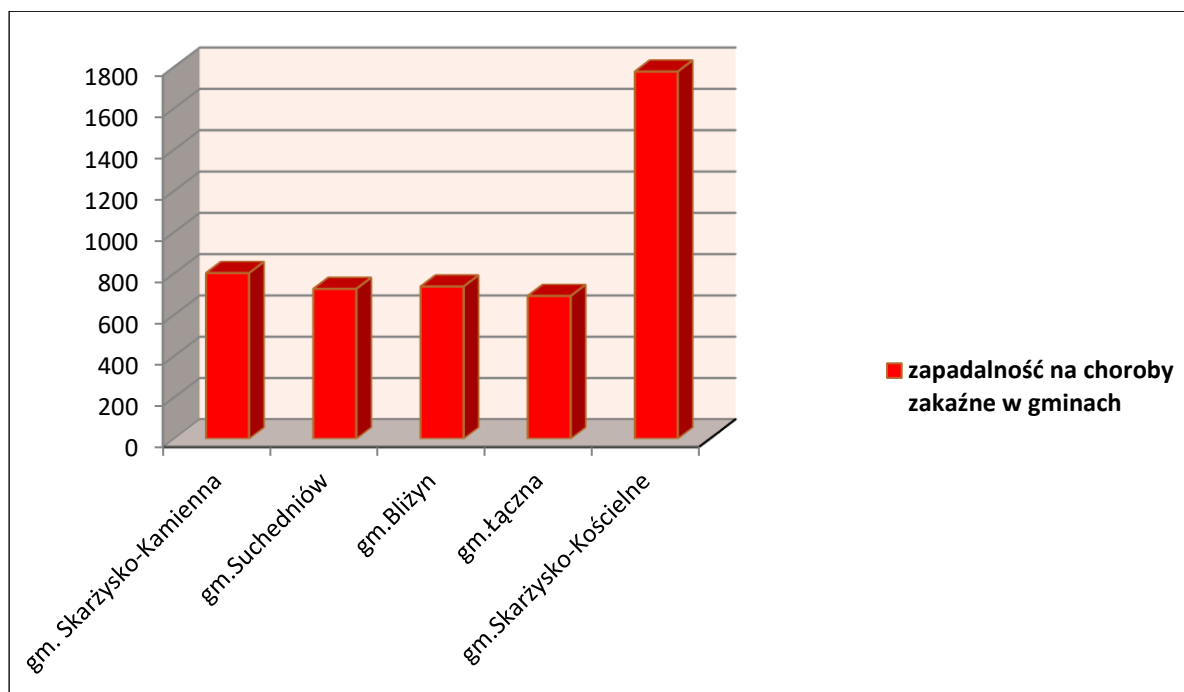
Spośród zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi na terenie powiatu skarżyskiego rejestrowano między innymi: przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby typu C, ostre wirusowe zapalenie wątroby typu B, boreliozę, zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, styczeń i narażenie na wściekliznę z potrzebą szczepień p/wściekliznie, zatrucia pokarmowe o etiologii salmonellozowej i nieokreślone, wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy, adenowirusy i norowirusy, bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridium difficile*, biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, choroby inwazyjne wywołane przez *Streptococcus pneumoniae*, *Streptococcus pyogenes*, gruźlicę, tężec, odrę, choroby przenoszone drogą płciową, nowo wykryte zakażenie HIV. Z chorób zakaźnych wieku dziecięcego rejestrowano zachorowania na świnkę, szkarlatynę i ospę wietrzną. Nadal nadzorowany był jeden nosiciel pałeczek duru rzekomego Paratyphi B.

W omawianym roku odnotowano 3 zgony z powodu chorób zakaźnych i zakażeń.

Tabela 1. Choroby zakaźne rejestrowane w roku 2019 w nadzorowanych gminach.

Nazwa jednostki chorobowej	Gminy					
	Razem	Gmina Skarżysko-Kam.	Gmina Suchedniów	Gmina Bliżyn	Gmina Łączna	Gmina Skarżysko-Kościelne
Salmoneloza	6	6	0	0	0	0
Wirusowe zakażenia jelitowe:	125	63	17	13	15	17
Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO prawdopodobnie o zakaźnym pochodzeniu	63	33	7	11	2	10
Bakteryjne zakażenia jelitowe	31	25	3	1	0	2
Tęžec	1	1	0	0	0	0
Odra	6	5	1	0	0	0
Płonica	37	25	2	2	6	2
Borelioza z Lyme	47	27	6	5	1	8
Styczność i narażenie na wściekliwość	15	8	3	1	0	3
Ospa wietrzna	274	156	30	20	9	59
wzw „B” ostre	1	1	0	0	0	0
Wzw „C” przewlekłe	1	1	0	0	0	0
Świnka	1	1	0	0	0	2
Zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych Zapalenie mózgu	3 1	1		1	1	1
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> róża	11	4	3	1	1	2
Inne choroby wywołane przez <i>Streptococcus pneumoniae</i>	1		1	0	0	0
Nowo wykryte zakażenie HIV	2					
Choroby przenoszone drogą płciową	1					
Gruźlica płuc zgłoszona do Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc	15	7	1	5	0	2
Grypa	7					
Podjętrzenia zachorowań na grype	459					

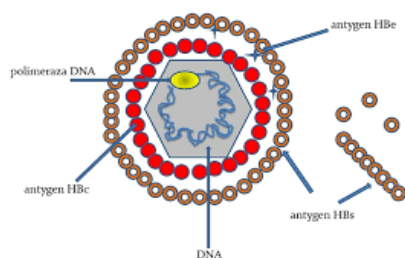
Poniżej w rycinie 2 zaprezentowano jak przedstawia się zapadalność na choroby zakaźne w poszczególnych gminach powiatu skarżyskiego.

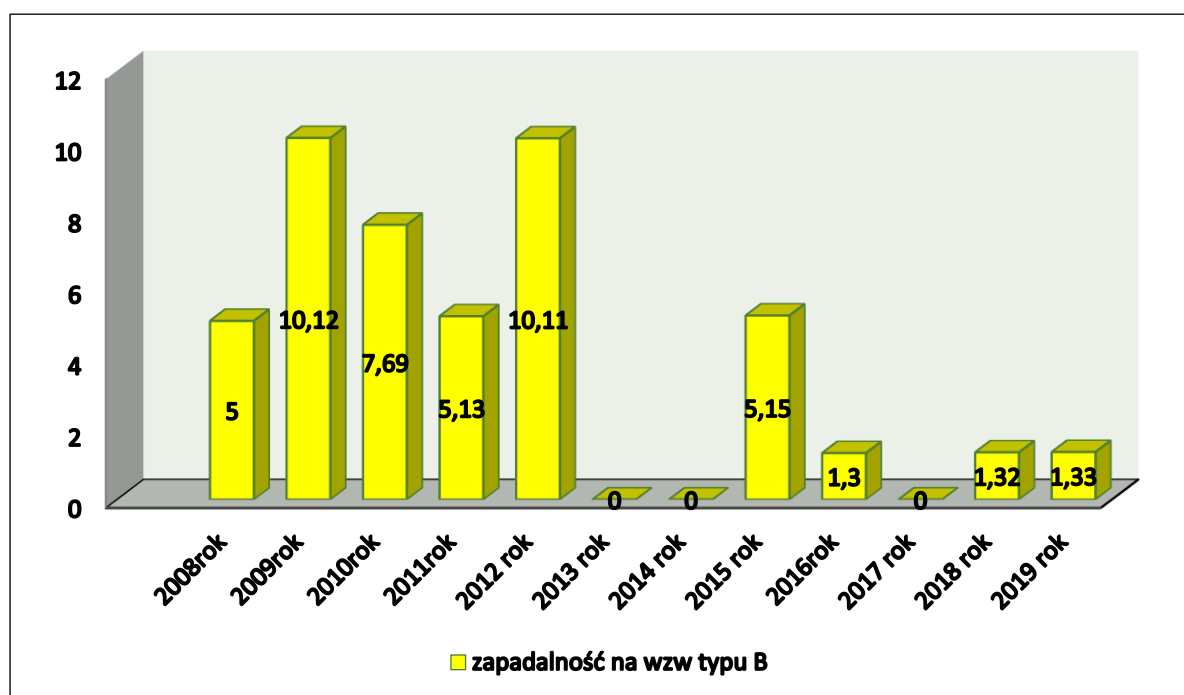
Ryc.2. Zapadalność na choroby zakaźne w gminach powiatu skarżyskiego.

W 2019 roku najwyższą zapadalność na choroby zakaźne odnotowano w gm. Skarżysko-Kościelne. Ponad 50% zachorowań w tej gminie stanowiła ospa wietrzna. W pozostałych gminach zapadalność kształtowała się na niższym poziomie ale dominującymi przypadkami były zachorowania na ospę wietrzną i wirusowe zakażenia jelitowe. Zachorowania na boreliozę najczęściej występowały wśród mieszkańców Skarżyska – Kamiennej, stanowiły one ponad 57 % wszystkich zachorowań. Podobnie przedstawiały się zachorowania na gruźlicę, gdzie ponad 46% zachorowań stanowili mieszkańcy miasta Skarżysko-Kamienna. Należy zaznaczyć, że sytuacja epidemiologiczna zachorowań na gruźlicę również niekorzystnie przedstawiała się w gm. Bliżyn, gdzie ponad 33% zachorowań stanowili mieszkańcy tej gminy.

Wirusowe zapalenie wątroby:

W roku 2019 nie rejestrowano zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A. Zarejestrowano natomiast jedno zachorowanie na ostre wirusowe zapalenie wątroby typu B u 52 letniego pacjenta. Chory w okresie 6 miesięcy przez zachorowaniem był hospitalizowany i poddany drobnym zabiegom medycznym związanych z naruszeniem ciągłości tkanek. Nigdy nie był szczepiony p/wzw typu B. W omawianym roku nie rejestrowanego przewlekłego przypadku wzw typu B.

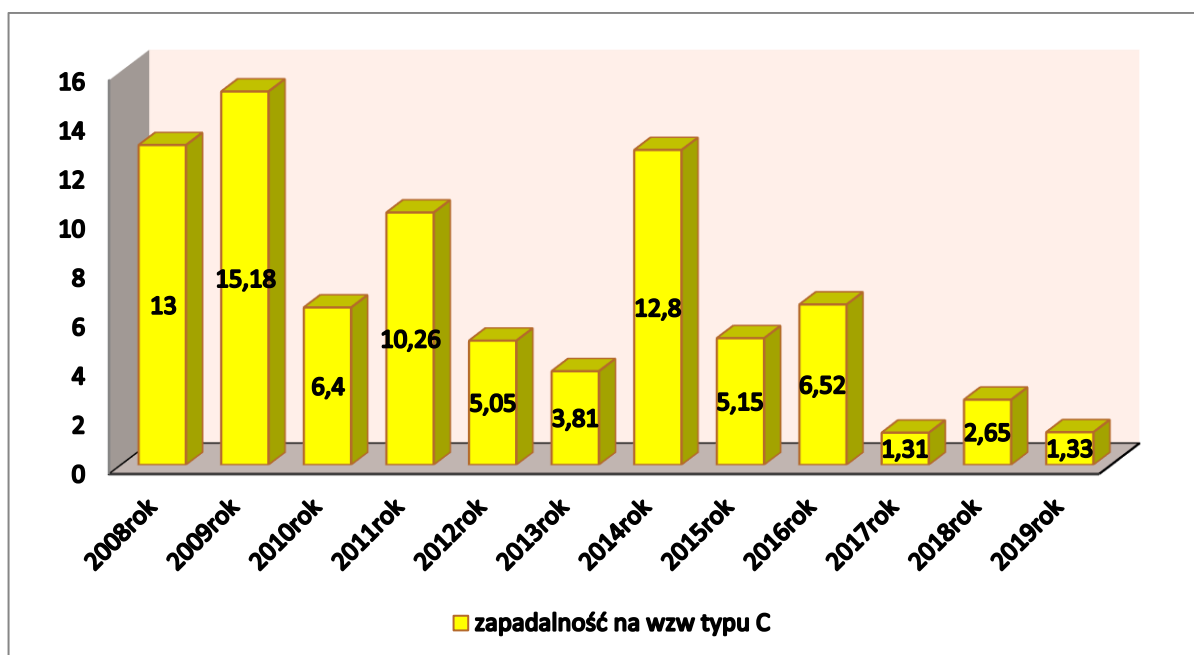
Ryc.3. Zapadalność na wzv typu B.

Nadal od 2013r. utrzymuje się poprawa sytuacji epidemiologicznej wirusowego zapalenia wątroby typu C. Odnotowano tylko jeden przypadek przewlekłego wirusowego zapalenia wątroby typu C u pacjenta w wieku 61 lat. Pacjent hospitalizowany. Chory neguje wszelkie zabiegi związane z naruszeniem ciągłości tkanek w latach wcześniejszych. Nie szczepiony p/wzv typu B, w związku z czym, w ramach nadzoru skierowano go na szczepienie p/wzv typ B.

WZV C zwane jest cichym zabójcą, gdyż zakażenie przebiega bezobjawowo lub objawy są niecharakterystyczne. Tylko u 20% chorych obserwuje się zażółcenie powłok skórnych, brak łaknienia lub bóle brzucha. Choroba potrafi nawet przez kilkadziesiąt lat pozostawać w ukryciu. W tym czasie skutecznie niszczy wątrobę chorej osoby. Wykrywa się ją często przypadkowo po wielu latach w momencie rozpoznania poważnych uszkodzeń wątroby. Zakażenia HCV w 80% przypadków przechodzą w postać przewlekłą. W ciągu 20-30 lat trwania przewlekłego zakażenia HCV, u co najmniej 20-30% chorych z przewlekłym zapaleniem wątroby dochodzi do rozwoju marskości wątroby, a wiadomo, że każda postać marskości, niezależnie od jej etiologii, grozi rozwojem raka wątrobowo-komórkowego, poprzedzonego poważnymi komplikacjami, uniemożliwiającymi normalne funkcjonowanie organizmu (*wodobrzusze, żylaki i krwawienia przełyku, żółtaczką, problemy z krzepiwością krwi, zaburzenia psychiczne, do śpiączki wątrobowej* włącznie). **Dlatego też wirus zapalenia wątroby typu C został zaliczony do karcynogenów klasy I.** Zagrożenie ze strony HCV wynika z dużego rozprzestrzenienia się wirusa i braku czynnej profilaktyki – **do tej pory nie została wynaleziona szczepionka przeciw temu wirusowi** (w przeciwieństwie do typów A i B) oraz z bardzo niskiego odsetka osób zdiagnozowanych. Zakażenie HCV można skutecznie wyeliminować u 50-90% chorych (zależnie od genotypu). Efektywność leczenia maleje jednak wraz z upływem czasu od momentu zakażenia. Wirusowe zapalenie wątroby typu C zostało uznane przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) za jedno z największych światowych zagrożeń epidemiologicznych.

Ze względu na wieloletni bezobjawowy przebieg zakażenia HCV, chorobę określono mianem „wirusowej bomby zegarowej”. HCV jest odpowiedzialny za 40% wszystkich przypadków przewlekłych wirusowych zapaleń wątroby na świecie. Ogółem szacuje się, że na świecie zakażone może być 3% populacji, a w Polsce ponad 700 tysięcy osób.

Ponieważ nie opracowano dotychczas szczepionki p/wzw typu C, działania zapobiegawcze polegają między innymi na wdrażaniu i utrzymywaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych podczas wykonywania zabiegów zarówno medycznych jak i nie medycznych, w trakcie których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek oraz edukacja osób w zakresie ryzykownych zachowań.

Ryc.4 Zapadalność na wzw typu C.

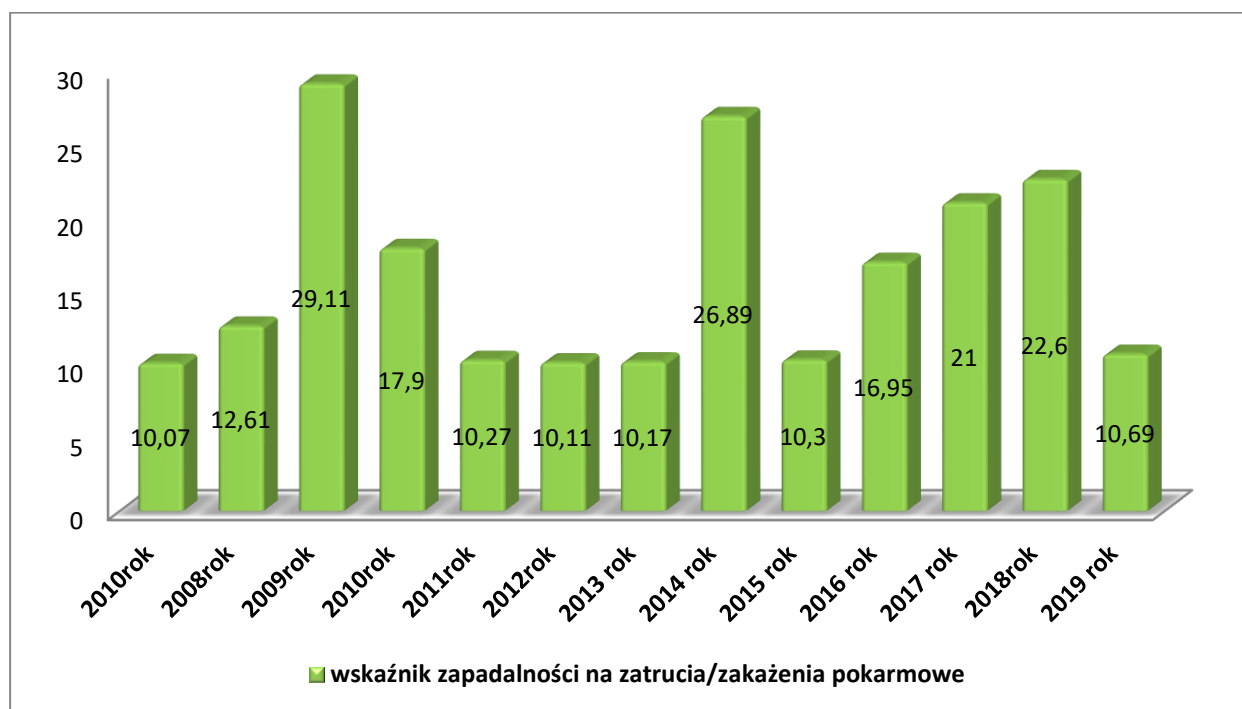
Zatrucia/ zakażenia pokarmowe:

W roku 2019 odnotowano spadek zachorowań na zatrucia/zakażenia pokarmowe wywołane przez pałeczki z grupy Salmonella. Zachorowania wystąpiły w przedziale wiekowym od 1 roku życia do 45r.ż.. Wysoki odsetek zachorowań 50% stanowiły dzieci w przedziale wiekowym od 1 do 6 roku życia.

Zachorowania wystąpiły tylko na terenie miasta Skarżyka-Kam. Salmonella Enteritidis odpowiedzialna była za 83% zakażeń, pozostały odsetek zakażeń wywołany był przez Salmonellę Infantis. Największą liczbę zachorowań 66% notowano w miesiącu lipcu. 50% chorych było hospitalizowanych.

W omawianym roku nie rejestrowano ognisk zbiorowych zatruc/zakażeń pokarmowych wywołanych przez pałeczki z grupy Salmonella.

Ryc.5. Wskaźnik zapadalności na zatrucia/zakażenia pokarmowe spowodowane pałeczkami salmonella.

Wirusowe zakażenia jelitowe:

W omawianym roku obserwowano wzrost wirusowych zakażeń jelitowych. Ogółem odnotowano 125 zachorowań. 59% wirusowych zakażeń jelitowych wywołanych było przez rotawirusy, 14% przez adenowirusy i w przypadku 16,8% nie określono rodzaju wirusa. 97% chorych było hospitalizowanych. Zachorowania wystąpiły w przedziale wiekowym od 3 miesiąca życia do 76 roku życia. 36% zachorowań dotyczyło dzieci do 2 r.ż. Zachorowania rejestrowano w każdej gminie, nie mniej jednak najczęściej wystąpiło ich na terenie miasta Skarżyska-Kam. 50%. Zakażenia rejestrowano przez cały rok, najczęściej od marca do maja, najmniej w miesiącu grudniu, gdzie odnotowano tylko cztery zachorowania.

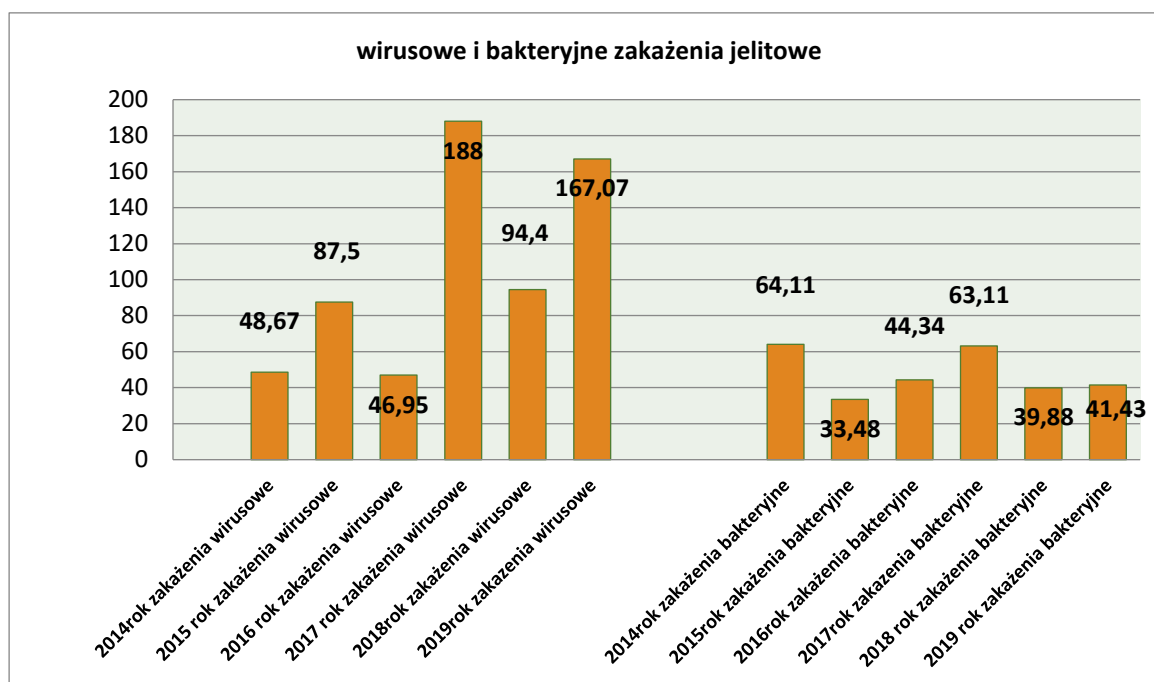
Dzieciom od 6 tygodnia życia do 24 tygodnia życia w ramach profilaktyki swoistej zalecane są odpłatne szczepienia ochronne p/rotawirusom. W stosunku do liczby noworodków urodzonych w powiecie odsetek zaszczepionych niemowląt w 2019 roku w porównaniu do ubiegłego roku zmalał i wynosił - **13,38 %** (w 2018r.

wynosił- **26,8%**).

Bakteryjne zakażenia jelitowe:

Bakteryjne zakażenia jelitowe w porównaniu do ubiegłego roku utrzymywały się na bardzo podobnym poziomie. 90% bakteryjnych zakażeń jelitowych wywołanych było przez *Clostridium difficile*. Pozostały odsetek zachorowań stanowiły zakażenia bakteryjne o nieokreślonej etiologii.

Najważniejszym czynnikiem ryzyka rozwoju zakażenia *Clostridium difficile* czyli Gram (+) laseczek beztlenowych jest przyjmowanie antybiotyku, który znacząco niszczy mikroflorę jelitową, a na które *C.difficile* wykazuje oporność. Wiek pacjenta ma również znaczenie, szczególnie predysponowane są osoby powyżej 65 roku życia. Hospitalizacja stanowi również wysoki czynnik ryzyka kolonizacji szczepami *C.difficile*. Zachorowania wystąpiły w przedziale wiekowym od 47r.ż.do 95r.ż.. Wszyscy chorzy byli hospitalizowani. W roku 2019 odnotowano dwa zgony spowodowane zakażeniem *Clostridium difficile* pacjenta w wieku 72 lata i 86 lat.

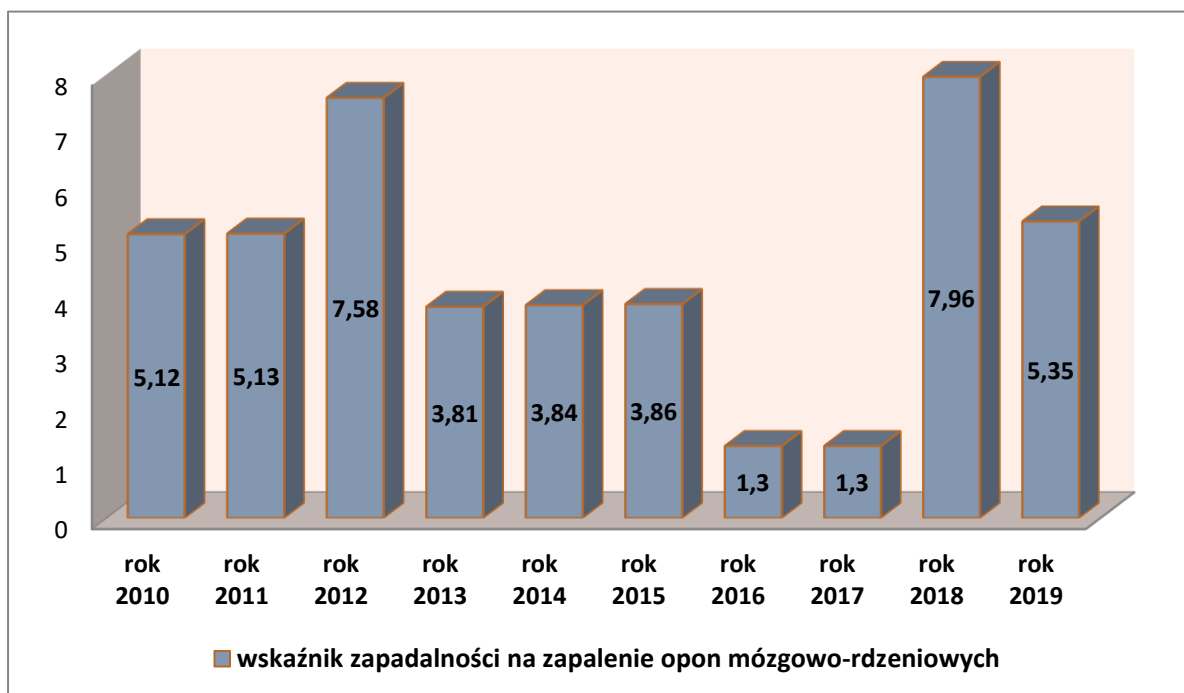

Ryc.6. Wskaźnik zapadalności na wirusowe i bakteryjne zakażenia jelitowe.

Ponadto w omawianym roku odnotowano wzrost biegunek i zapaleń żołądkowo-jelitowych BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu. Zachorowania rejestrowano w każdej gminie, jednak w gm. Skarżysko-Kamienna wystąpiło ich najwięcej 52%. Przedział wiekowy chorych od 1 roku życia do 70 roku życia, ponad 22% zachorowań dotyczyło dzieci do 2 roku życia. 87% chorych było hospitalizowanych.

Zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych

Zakażenia ośrodkowego układu nerwowego utrzymywały się na podobnym poziomie, co w roku ubiegłym. Odnotowano jedno zachorowanie na nieokreślone wirusowe zapalenie opon mózgowo - rdzeniowych pacjenta w wieku 41 lat, oraz dwa przypadki zapalenia opon mózgowo - rdzeniowych innych i nieokreślonych u pacjentów w wieku 41 lat i 62 lata. Ponadto odnotowano zachorowanie na zapalenie mózgu nieokreślone u dziecka do 2 roku życia. Wszyscy chorzy byli hospitalizowani.

Ryc.7. Wskaźnik zapadalności na zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych.

Choroby inwazyjne

Choroby wywołane przez *Streptococcus pneumoniae* – pneumokok, dwoinka zapalenia płuc najczęściej jest przyczyną chorób inwazyjnych takich jak sepsa, zapalenie płuc, ZOMR (zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych). Odnotowano 1 przypadek sepsy u pacjenta 86 letniego, nie szczepionego p/pneumokokom, hospitalizowanego.

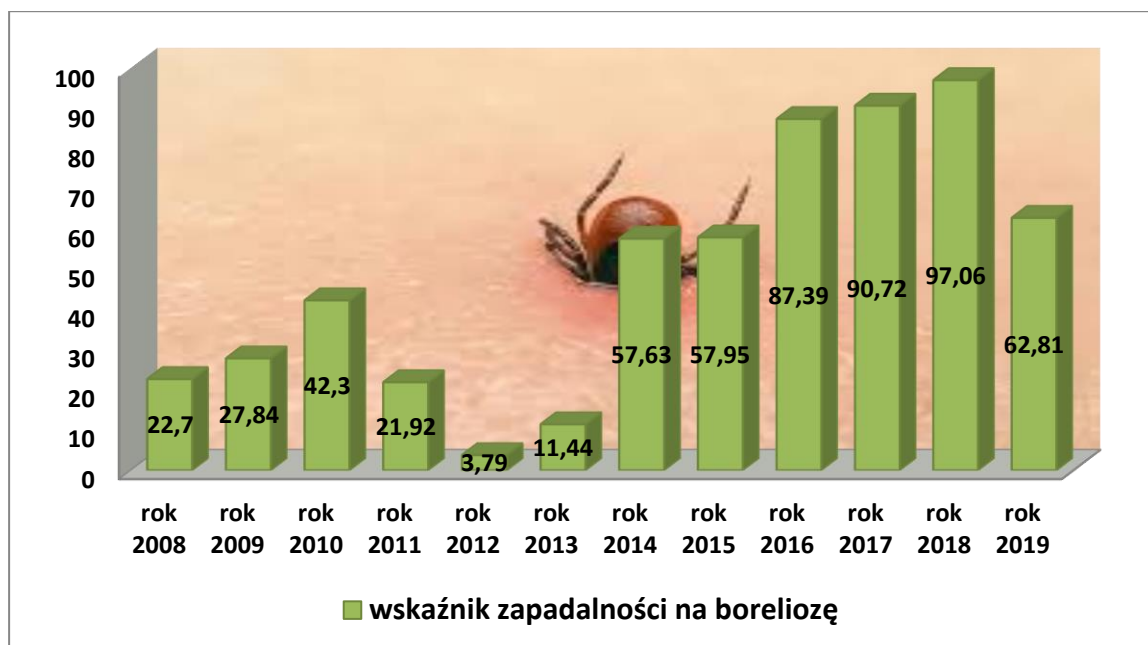
Choroby wywołane przez *Streptococcus pyogenes* – paciorkowiec wywołujący zakażenia o różnym stopniu ciężkości. Odnotowano i zgłoszono jako możliwe 11 przypadków róży. Ośmiu pacjentów było hospitalizowanych. W roku 2019 nie rejestrowano chorób wywołanych przez meningokoki czyli *Neisseria meningitidis* i *Haemophilus influenzae*.

Borelioza (choroba z Lyme):

Sytuacja epidemiologiczna boreliozy w omawianym roku nadal przedstawiała się niekorzystnie chociaż odnotowano spadek zachorowań. Od 2014 utrzymuje się wzrost zachorowań na boreliozę (bakteryjną

chorobę wywołaną przez krętki *Borrelia burgdorferi*, przenoszone przez kleszcze). 97,87% zachorowań wystąpiło w fazie wczesnej boreliozy, która charakteryzuje się między innymi wystąpieniem rumienia wędrującego, pojawiającego się od kilku dni do miesiąca po ugryzieniu przez zainfekowanego kleszcza. Rumień utrzymuje się przez ok. 3-4 tygodnie i zanika bez leczenia. Rumień wędrujący obserwuje się u 50- 70% chorych. W przypadku tej choroby ważne jest wczesne jej rozpoznanie i wdrożenie właściwego leczenia. U pacjentów nieleczonych antybiotykami dochodzi do stadium rozsianego, które najczęściej daje objawy reumatologiczne, neurologiczne i kardiologiczne. W omawianym roku odnotowano 47 zachorowań na boreliozę, w tym jeden przypadek neuroboreliozy. 91% chorych było leczonych ambulatoryjnie. Zachorowania wystąpiły w grupie wiekowej od 3 r.ż. do 88 r.ż. Najwięcej zachorowań, bo aż 57% wystąpiło u mieszkańców gminy Skarżysko-Kam., 17% zachorowań stanowili mieszkańcy gm. Skarżysko-Kościelne, 12,76% mieszkańcy gm. Suchedniów, 10,63% gm. Bliżyn a tylko 2,12% zachorowań odnotowano w gminie Łączna. Do zakażenia dochodziło w trakcie grzybobrania, pobytu na działkach rekreacyjnych i spacerów w pobliżu terenów zalesionych, a także na działkach przydomowych. Do narażenia dochodziło w miesiącach od marca do listopada, szczyt zachorowań przypadł na miesiąc wrzesień i październik. Brak możliwości czynnego uodpornienia przeciw boreliozie powoduje konieczność podnoszenia świadomości w społeczeństwie w zakresie stosowania odpowiednich zabezpieczeń chroniących przed kleszczami.

Ryc. 8. Wskaźnik zapadalności na boreliozę.

Styczność i narażenie na wściekliznę:

Tabela 2. Liczba osób zaszczepionych p/wściekliznie po narażeniu.

Liczba osób zaszczepionych p/wściekliznie po narażeniu w latach 2009-2019										
2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
24	22	14	10	19	15	12	19	28	15	15

Wścieklizna jest odzwierzęcą neuroinfekcją, która spośród znanych chorób zakaźnych wyróżnia się najwyższym współczynnikiem śmiertelności. Czynnikiem etiologicznym choroby jest wirus wścieklizny. Wściekliznie zapobiega się przez szczepienia ochronne. W omawianym roku liczba osób zakwalifikowanych do szczepień p/wściekliznie utrzymywała się na poziomie roku ubiegłego. Wskaźnik zapadalności dla styczności i narażenia na wściekliznę/potrzeba szczepień dla powiatu skarżyskiego wynosił – 20,04 /100 tys. mieszk. 66% osób poddanych profilaktyce przeciw wściekliznie była pokąsana przez nieznaną psę, pozostałe osoby miały kontakt z nieznanymi kotami i jedna osoba ugryziona przez wiewiórkę. W 73% do narażenia doszło na terenie miasta Skarżyska-Kam., 13% na terenie gm. Bliżyn, 13% na terenie gm. Łączna.

Nie notowano styczności i narażeń na wściekliznę w gm. Suchedniów i gm. Skarżysko-Kościelne. Wśród osób szczepionych odnotowano 2 dzieci w wieku: 1 rok życia i 12 lat. Pacjenci byli poddani szczepieniom p/wściekliznie w Konsultacyjnych Punktach Szczepień p/Wściekliznie w Kielcach i Starachowicach. W zakresie chorób odzwierzęcych Inspekcja Sanitarna utrzymuje ścisłą i dobrze układającą się współpracę z Inspekcją Weterynaryjną.

Tężec

W 2019r. zarejestrowano jeden przypadek zachorowania na tężec. Zakażeniu uległ 33 letni mężczyzna. Do zakażenia doszło w czasie upadku i zranieniu kolan podczas prac w ogrodzie. Ostatnią dawkę szczepionki p/tężcowej pacjent otrzymał 14 lat temu. Pacjent był hospitalizowany. **Jedyną skuteczną metodą zapobiegania tężcowi są szczepienia.** Odporność po podaniu dawek szczepionki przeciwko tężcowi zgodnie z kalendarzem szczepień ochronnych z upływem czasu maleje, dlatego wskazane jest podanie osobom dorosłym dawki przypominającej co 10 lat. Każda osoba dorosła po upływie 10 lat od ostatniego szczepienia, która jest w grupie ryzyka na zakażenie lub uległa zranieniu ma podaną dawkę przypominającą szczepionki p/tężcowi.

Grypa

Wirusy grypy występują na całym świecie. Nadzór nad grypą prowadzony jest przez cały rok. Szczyt zachorowań występuje w sezonie epidemicznym grypy między styczniem a marcem. W porównaniu do ubiegłego roku wystąpił spadek podejrzeń i zachorowań na grypę. Zgłoszono ogółem 459 podejrzeń zachorowań i zachorowań na grypę. Spośród chorych z powodu powikłań ze strony układu oddechowego do szpitala skierowano 13 osób w tym 11 dzieci w wieku od 0 – 14 roku życia. Najwięcej zachorowań bo 72% wystąpiło w grupie wiekowej od 15-64r.ż. Wśród dzieci do 0-14r.ż. wystąpiło 16,99% zachorowań. Potwierdzono badaniami wirusologicznymi 7 przypadków grypy typu A. W omawianym roku odnotowano zgon z powodu grypy z zapaleniem płuc wywołanej wirusem grypy AH1N1

pacjenta 65 letniego, hospitalizowanego. Wskaźnik zapadalności dla grypy i podejrzeń grypy dla powiatu w roku 2019 obniżył się i wynosił 613,49/100tys.m. w roku 2018 wynosił 1402,77/100tys.m. a w roku 2017 wynosił 1559,50/100tys.m.

Skuteczną metodą profilaktyki czynnej p/grypie są szczepienia przeciwko tej chorobie. Bardzo ważną rolę w profilaktyce odgrywa również coraz większa świadomość społeczeństwa w zakresie higieny kaszlu i kichania, częstego i dokładnego mycia rąk, unikania przebywania w dużych skupiskach ludzkich oraz izolacji chorych. W omawianym roku w porównaniu do lat ubiegłych ilość osób zaszczepionych p/grypie utrzymuje się na podobnym niskim poziomie.

W roku 2019 zaszczepiono p/grypie 1410 osób w tym 48 dzieci w przedziale wiekowym od 0-14 r.ż.. Dla porównania w roku 2018 zaszczepiono p/grypie 1444 osoby w tym 62 dzieci w wieku od 0-14 r.ż. . Szczepienia przeciwko grypie są w grupie szczepień zalecanych i są płatne.

Gruźlica

Gruźlica rozwija się w wyniku zakażenia prątkami gruźlicy. Prątki należą do bakterii wyjątkowo opornych na wysuszenie i w cząsteczkach kurzu mogą przeżywać długie miesiące, są natomiast wrażliwe na działanie promieniowania ultrafioletowego. Gruźlica jest nadal uznawana za chorobę społeczną, bowiem jej występowanie w głównej mierze jest powiązane z trudnymi warunkami życia ludności. Nieleczona gruźlica prowadzi do stopniowego wyniszczenia organizmu i w efekcie końcowym do niewydolności narządu, w którym toczy się proces chorobowy. Główną przyczyną śmierci w przebiegu gruźlicy jest niewydolność oddechowa. W roku 2019 odnotowano minimalny spadek zachorowań na gruźlicę. Ogółem opracowano 15 zachorowań, w tym 11 zachorowań potwierdzonych zakażeniem *Mycobacterium Tuberculosis*. Zachorowania wystąpiły w grupie wiekowej od 13 do 95 roku życia. Chorowali zarówno mężczyźni jak i kobiety Najwięcej zachorowań, bo aż ponad 46% dotyczyło mieszkańców gm. Skarżysko-Kamienna i ponad 30% mieszkańców gm. Bliżyn.

Nie notowano zachorowań na gruźlicę w gm. Łączna. Wszystkie zachorowania były hospitalizowane, a po okresie hospitalizacji leczenie kontynuowano w poradniach p/gruźliczych. Bardzo ważną rolę w zapobieganiu szerzenia się gruźlicy odgrywa odpowiednio wczesne jej wykrycie, zdiagnozowanie i natychmiastowe leczenie, objęcie nadzorem osób z kontaktu z chorym na gruźlicę (poddanie badaniom wykluczającym gruźlicę). Działania profilaktyczne obejmują również szczepienia przeciw gruźlicy, którymi zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych objęte są noworodki w ciągu 24 godz. po urodzeniu. W roku 2019 na 478 urodzonych noworodków zaszczepiono 458. W zakresie nadzoru prowadzonego nad gruźlicą PPIS prowadzi stałą i dobrze układającą się współpracę z Poradnią P/Gruźliczą, lekarzami POZ, MOPS i w sytuacjach trudnych z Policją.

2. Choroby przenoszone drogą płciową

W roku 2019 zarejestrowano jedno zachorowanie na kiłę. Nie notowano zachorowań na rzeżączkę i choroby przenoszone drogą płciową wywołane przez Chlamydie.

Zakażenia HIV

W omawianym roku zarejestrowano dwa nowo wykryte zakażenia HIV. Nie rejestrowano zespołu nabytego upośledzenia odporności (AIDS).

3. Choroby zakaźne wieku dziecięcego

Odra:

Odra jest ostrą, wirusową chorobą zakaźną, charakteryzującą się gruboplamistą wysypką, zapaleniem błon śluzowych dróg oddechowych i spojówek z towarzyszącą gorączką. Zakaźność odry jest bardzo duża. Chory na odrę jest zakaźny dla otoczenia 3–5 dni przed wysypką i przez pierwsze 3 dni wysypki. Źródłem zakażenia jest człowiek chory na odrę. Wirusy odry przenoszą się drogą

powietrzno-kropelkową. Okres wylęgania wynosi 8–14 dni. Przebieg kliniczny odry dzieli się na okres nieżytowy (zwiąstunów), wysypkowy i zdrowienia. Okres nieżytowy trwa 3–4 dni i obejmuje: wysoką [gorączkę](#), [kaszel](#) suchy, męczący, zapalenie gardła, katar, zapalenie spojówek ze [świątłowstrętem](#).

W roku 2019 odnotowano 6 zachorowań na odrę. Wszystkie zachorowania wystąpiły u obywateli Ukrainy, którzy byli zatrudnieni i przebywali na terenie naszego powiatu. Zachorowania wystąpiły na terenie miasta Skarżyska-Kam. oraz jedno zachorowanie na terenie miasta Suchedniów. Wszystkie osoby chore były hospitalizowane. Przedział wiekowy chorych od 25 lat do 34 lat, wśród chorych była jedna kobieta i pięciu mężczyzn. Dwa zachorowania zawleczone z Ukrainy. Osoby chore nie szczepione na terenie Ukrainy p/odrze.

W związku z zachorowaniami nadzorem epidemiologicznym objęto 156 osób z kontaktu. Spośród nich zaszczepiono 129 osób, które nie były szczepione p/odrze (nie udokumentowali przechorowania odry lub stanu zaszczepienia p/odrze). W celu sprawnego przeprowadzenia szczepień ochronnych p/odrze u osób z kontaktu z chorymi uruchomiono działalność 2 punktów szczepień, które zajmowały się badaniem lekarskim kwalifikacyjnym i szczepieniem. Podjęto współpracę z Państwowymi Powiatowymi Inspektorami Sanitarnymi w Szydłowcu, Starachowicach, Wrocławiu i Oleśnicy. Wydano 35 decyzji administracyjnych z rygorem natychmiastowej wykonalności ze względu na ochronę zdrowia publicznego z nakazem izolacji domowej. Jednocześnie przeprowadzono akcję informacyjną skierowaną do pracodawców, współpracowników, osób z kontaktu i chorych (pochodzenia polskiego i ukraińskiego). Przekazano wydrukowane ulotki informacyjne w języku polskim, ukraińskim i rosyjskim oraz ulotki w postaci pliku PDF przesłano drogą e-mailową do pracodawców. Czynności podejmowane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Skarżysku-Kamiennej skutkowały przerwaniem łańcucha epidemiologicznego. Zachorowania trwały od 10 stycznia do 26.03.2019r.

Ospa wietrzna:

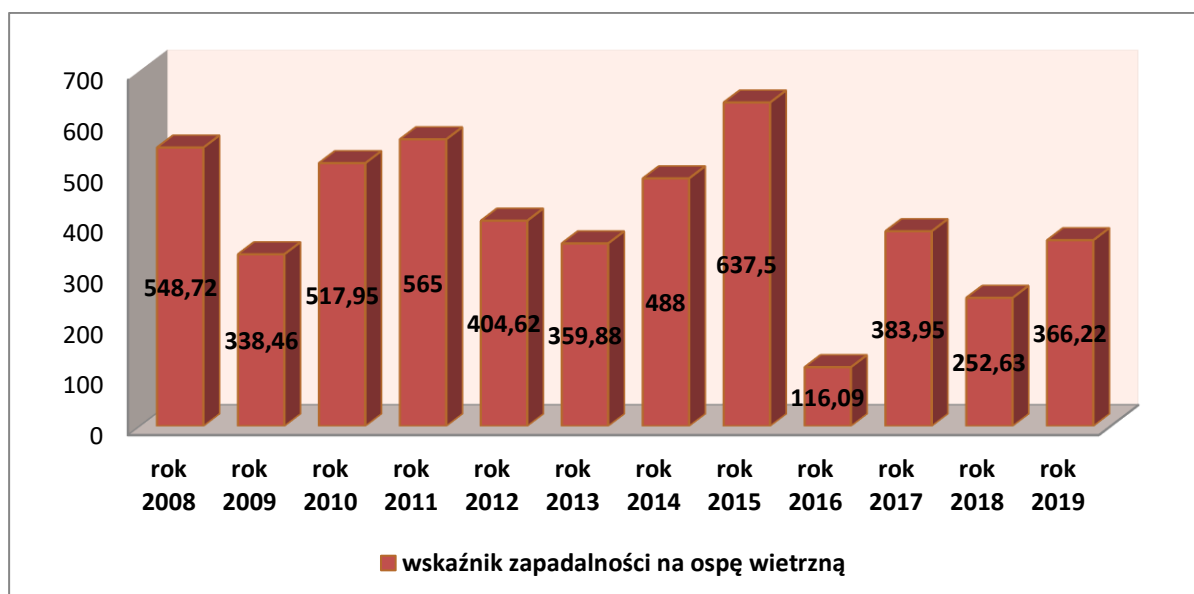

W roku 2019 w porównaniu do ubiegłego roku nastąpił wzrost zachorowań na ospę wietrzną. Zachorowalność na ospę wietrzną wzrasta raz na kilka lat ze względu na tzw. epidemie wyrównawcze. Zjawisko takie ma miejsce wówczas gdy znaczna część

populacji nie jest odporna na zakażenie. Odnotowane zachorowania występowały zarówno wśród dzieci, młodzieży jak też u osób dorosłych. Wystąpiły w przedziale wiekowym od 1 roku życia do 49 roku życia. Zachorowania występowały we wszystkich gminach, jednak najwięcej w gm. Skarżysko-Kamienna- 57% zachorowań.

Szczyt zachorowań odnotowano w miesiącu styczniu i lutym, najmniej w miesiącach letnich i jesiennych. 38% zachorowań wystąpiło wśród dzieci od 2 do 6 lat. Dwa zachorowania były hospitalizowane.

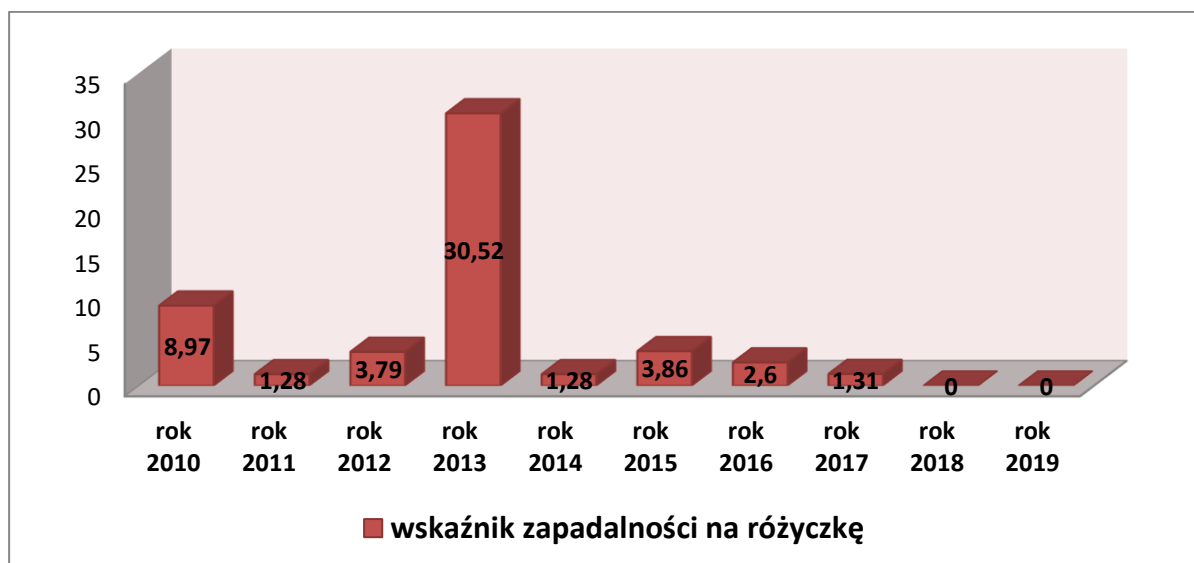
Aktualnie kalendarz szczepień ochronnych od dnia 01.10.2008rok przewiduje szczepienia obowiązkowe p/ospie wietrznej ale tylko dla dzieci z chorobami upośledzającymi układ immunologiczny, czyli narażonych w sposób szczególny na zakażenie do ukończenia 12 r.ż, ich rodzeństwa i dzieci przebywających między innymi w żłobkach i instytucjach opiekuńczych. W roku 2019 uodporniono p/ospie wietrznej 61 dzieci.

Ryc.9. Wskaźnik zapadalności na ospę wietrzną.

Różyczka:

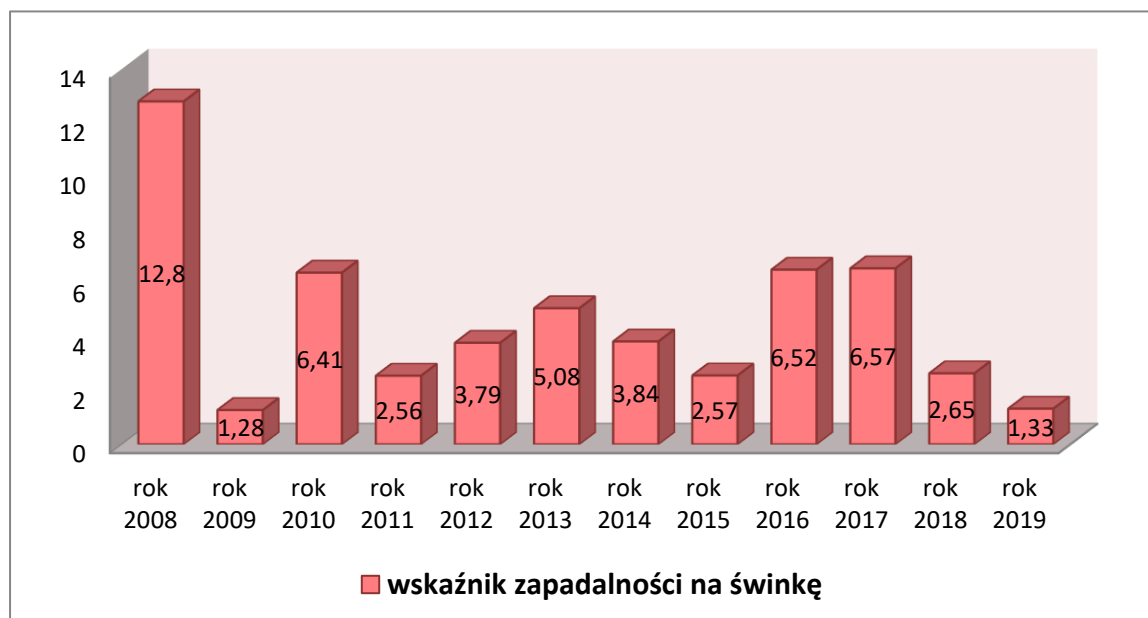
Od 2014 roku sytuacja epidemiologiczna zachorowań na różyczkę utrzymuje się na bardzo dobrym poziomie. W 2019 roku nie rejestrowano zachorowań.

Ryc.10. Wskaźnik zapadalności na różyczkę.

Świnka:

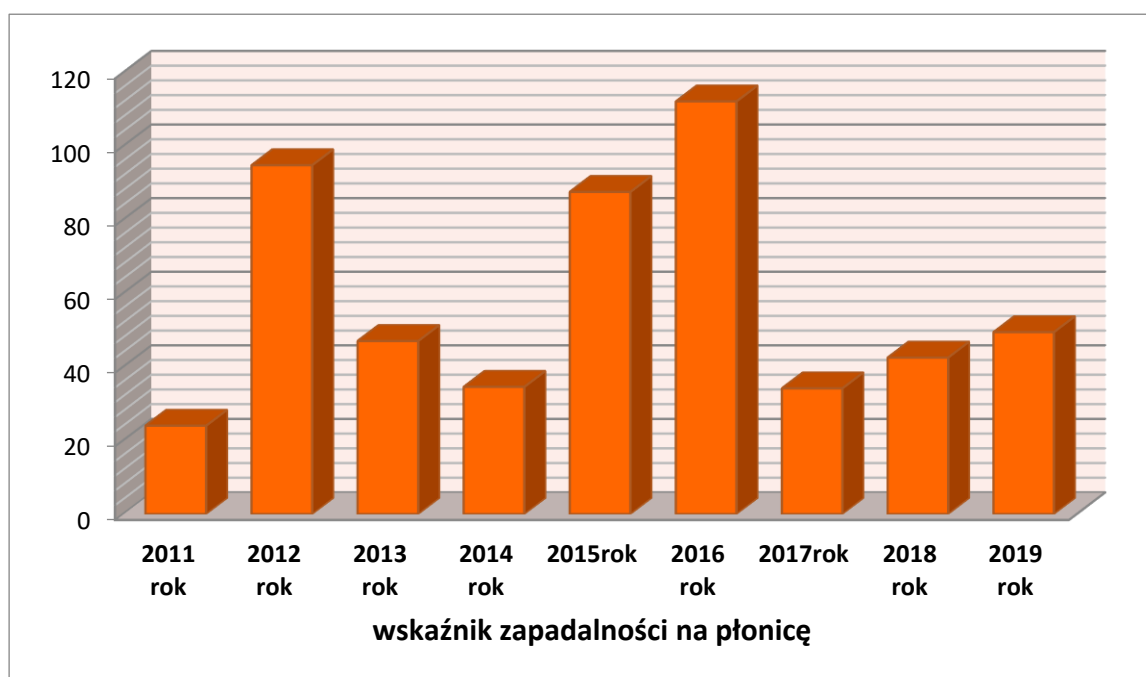
Sytuacja epidemiologiczna świnki od 2014 roku przedstawia się nadal korzystnie. W roku 2019 zarejestrowano jedno zachorowania na świnkę osoby w wieku 19 lat nie szczepionej p/ śwince. Chory leczony ambulatoryjnie. Przypadek zgłoszono jako możliwy.

Ryc.11. Wskaźnik zapadalności na świnkę.

Płonica:

Szkarlatyna, tak potocznie nazywa się płonicę, jest zakaźną chorobą bakteryjną, głównie wieku dziecięcego, wywoływaną przez paciorkowce z grupy A. W 2019 roku nastąpił nieznaczny wzrost zachorowań na płonicę. Zachorowania wystąpiły w przedziale wiekowym od 2 r.ż. do 36 roku życia. Oprócz lipca gdzie nie odnotowano zachorowań, występowały one we wszystkich miesiącach nie mniej jednak najwięcej zachorowań wystąpiło w miesiącach: maj, czerwiec i grudzień. 46% zachorowań dotyczyło dzieci w wieku od 5-6 roku życia. 67,5 % przypadków odnotowano na terenie miasta Skarżysko-Kam., 16% przypadków w gm. Łączna, w pozostałych gminach zachorowania utrzymywały się na niskim poziomie -5,4%. Wszystkie przypadki leczone były ambulatoryjnie. Zostały zgłoszone jako możliwe, w których rozpoznanie oparto na podstawie obrazu klinicznego zachorowań.

Ryc.12. Wskaźnik zapadalności na płonicę.

4. Realizacja Programu Szczepień Ochronnych (PSO)w 2019 roku.

Szczepienia ochronne są najskuteczniejszą metodą zapobiegania chorobom zakaźnym. Powszechny obowiązek szczepień ochronnych realizowany jest zgodnie z obowiązującym na dany rok Programem Szczepień Ochronnych.

W 2019 roku Programem Szczepień Ochronnych na terenie powiatu skarżyskiego było objętych 10845 dzieci i młodzieży w wieku od 0 do 19 roku życia. Ilość punktów szczepień w stosunku do ubiegłego roku nie uległa zmianie. Szczepienia ochronne nadal wykonywane były w 13 placówkach ochrony zdrowia na terenie powiatu. Wszystkie Punkty Szczepień świadczą usługi w zakresie szczepień obowiązkowych i zalecanych w ramach kontraktu z NFZ.

Kontrole sanitarne przeprowadzono we wszystkich punktach szczepień. Dotyczyły one przechowywania preparatów szczepionkowych, wykonawstwa szczepień, gospodarki preparatami

szczepionkowymi, stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń, postępowania z odpadami medycznymi, kwalifikacji personelu medycznego zajmującego się problematyką szczepień oraz prowadzonej dokumentacji medycznej. Pracownicy medyczni punktów szczepień mają odpowiednie kwalifikacje i duże doświadczenie zawodowe w wykonywaniu szczepień ochronnych. Posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania w celu minimalizowania zakażeń. W 2019 roku wszystkie Punkty Szczepień wyposażyły swoje urządzenia chłodnicze do przechowywania preparatów szczepionkowych w całodobowe, elektroniczne systemy monitorowania temperatur z sms-owym powiadamianiem o przerwach w przepływie prądu.

Posiadają opracowane procedury postępowania na wypadek awarii tych urządzeń bądź przerw w dopływie energii elektrycznej. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowanych preparatów dezynfekcyjnych przeznaczonych do aseptyki i antyseptyki, postępowania z odpadami medycznymi w miejscu ich wytworzenia, oraz wymaganej dokumentacji medycznej w zakresie szczepień. W zakresie obowiązkowego uodpornienia dzieci i młodzieży przeciwko chorobom zakaźnym ujętym w Programie Szczepień Ochronnych w 2019 roku wprowadzono zmianę. Dotyczyła ona szczepienia p/odrze, śwince i różyczce. Do tej pory I dawkę dzieci otrzymywały w 2 roku życia, zaś II dawkę w 10 roku życia. Ze względu na przypadki zachorowań na odrę w Polsce uodpornienie dawką przypominającą przesunięto na 6 rok życia. W zakresie innych chorób zakaźnych ujętych w Programie Szczepień Ochronnych nie wprowadzono zmian.

Nadal istnieje problem rodziców i prawnych opiekunów, którzy uchylają się od poddania swoich dzieci obowiązkowym szczepieniom ochronnym. Sytuacja w omawianej kwestii zaczyna zmieniać się na niekorzyść ponieważ w stosunku do lat ubiegłych wzrasta liczba dzieci nie zaszczepionych. W 2019 roku na terenie działalności PPIS w Skarżysku - Kam. zarejestrowano 28 osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych. Należy dodać, że w analizowanym roku 8 dzieci dotychczas mających statut „uchylających się” uzupełniło lub rozpoczęło uzupełnianie brakujących szczepień. W każdym przypadku niedopełnienia obowiązku szczepień PPIS w Skarżysku-Kam. prowadził działania zmierzające do wyegzekwowania tego obowiązku. Przesłano pisma informacyjne do rodziców uchylających się od obowiązku wykonania szczepień ochronnych u dzieci. PPIS odpowiadał na wnioski rodziców o udzielenie informacji publicznej w zakresie szczepień ochronnych, współpracował z podmiotami leczniczymi, prowadził rozmowy edukacyjne z opiekunami dzieci.

Ponad 72 % rodziców nie podaje powodów, dla których podejmują decyzję o nie szczepieniu swoich dzieci, zaś 13 % uzasadnia to wpływem ruchów antyszczepionkowych. Trzy rodziny uchylają się z powodu podzielania poglądów ze środowiskami propagującymi medycynę alternatywną. Natomiast w dwóch przypadkach dzieci nie są szczepione z powodu uprzednio

stwierzonego niepożądanego odczynu poszczepiennego. W omawianym roku o 60% w stosunku do roku ubiegłego wzrosła zgłaszalność Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych . ogółem zgłoszono 10 Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (NOP) o charakterze łagodnym, które zostały opracowane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi.

Wyszczepialność w roku 2019 szacuje się na poziomie 78,37% i jest znacznie niższa w stosunku do roku ubiegłego 88,73% i wynika to ze zmiany zasad szczepienia, ponieważ obecnie datę szczepienia wyznacza się przy uwzględnieniu miesiąca i roku urodzenia dziecka. W uprzednich latach brano pod uwagę tylko rocznik, w którym urodziło się dziecko.

Poniższa tabela obrazuje poziom wszczepienia dzieci i młodzieży w powiecie skarżyskim przeciwko chorobom zakaźnym ujętym w kalendarzu PSO.

Tabela 3. Wykonawstwo szczepień obowiązkowych w powiecie skarżyskim w 2019 roku.

Rodzaj szczepienia	Rocznik	Rodzaj uodpornienia	Wykonawstwo %
BCG	2019	Szczepienie noworodkowe	100,0%
Szczepienie p/wzw typu B	2019	Szczepienie pierwotne + uzupełniające	96,9%
	2018	Szczepienie pierwotne + uzupełniające	99,6%
	2017	Szczepienie pierwotne + uzupełniające	99,6 %
DTP (p/blonica,tężec i krztusiec)	2019	Szczepienie pierwotne	42,8%
	2018	Szczepienie pierwotne + uzupełniające	97,7%
P/odrze, śwince i różyczce	2018	Szczepienie podstawowe	81,9%
	2014	Szczepienie przypominające	39,4 %
	2010	Szczepienie przypominające	62,2%
P/Haemophilus influenzae b	2019	Szczepienie pierwotne	42,9%
	2018	Szczepienie pierwotne + uzupełniające	97,7%
	2017	Szczepienie pierwotne + uzupełniające	99,6%
P/Polioomyelitis	2019	Szczepienie pierwotne	42,8%
	2018	Szczepienie pierwotne + uzupełniające	97,7 %
DTaP + polioomyelitis	2014	Szczepienie I przypominające	76,3%
dTpa (p/blonica, tężec, krztusiec)	2006	Szczepienie II przypominające	71,2%
Td (p/blonica,tężec)	2001	Szczepienie III przypominające	84,0%

Kalendarz szczepień przewiduje również szczepienia poekspozycyjne. Narażeniu na zakażenie tężcem, w wyniku zranienia, uległo 1442 osoby i tyleż samo osób zostało zaszczepionych p/tężcowi w Szpitalnym Oddziale Ratunkowym w Skarżysku - Kam. oraz w przychodniach POZ.

Innym szczepieniem stosowanym po narażeniu, finansowanym przez Ministra Zdrowia jest szczepienie przeciwko wściekliznie. Zastosowano je u 15 osób z terenu powiatu skarżyskiego. Szczepienia realizowane były w punktach szczepień poza powiatem skarżyskim.

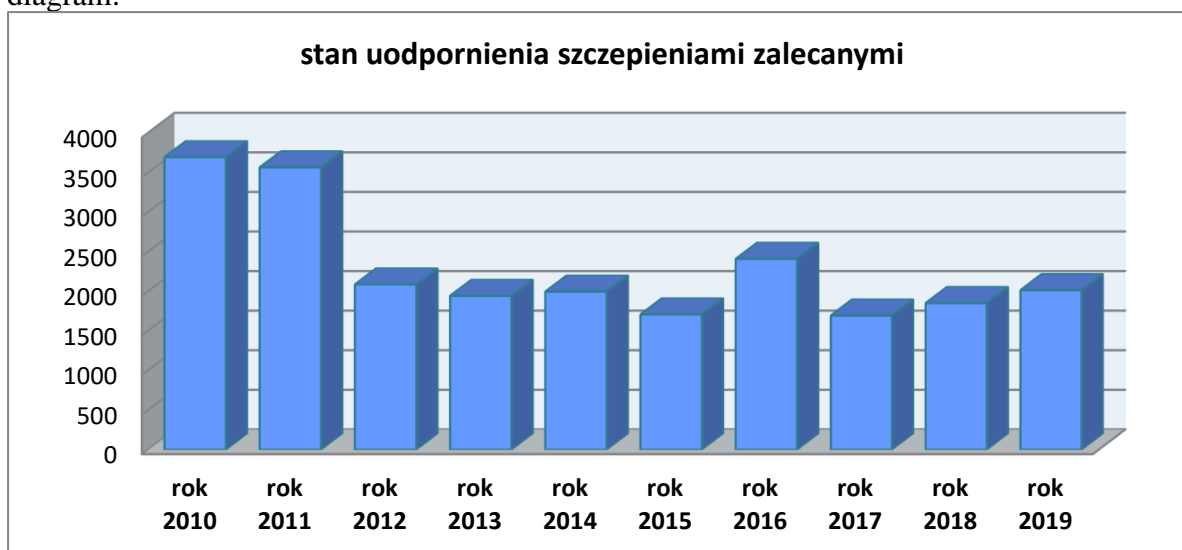
W przypadku dzieci do 12 roku życia przebywających w zakładach opiekuńczych, wychowawczych, pielęgnacyjnych, leczniczych, oraz uczęszczających do żłobków lub klubów dziecięcych przewidziane są obowiązkowe szczepienia ochronne przeciwko ospie wietrznej. W 2019 roku uodporniło się 35 dzieci. Natomiast w ramach szczepień zalecanych 25 dzieci.

Poza obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi istotną rolę odgrywają szczepienia zalecane, które podlegają pełnej odpłatności. Poniżej, w tabeli przedstawiono stan zaszczepienia ludności powiatu skarżyskiego szczepieniami zalecanymi.

Tabela 4. Analiza szczepień zalecanych w latach 2010 - 2019.

Stan uodpornienia szczepieniami zalecanymi										
<i>Choroba, przeciw której wykonano szczepienie</i>	<i>Liczba zaszczepionych osób</i>									
	<i>2010 rok</i>	<i>2011 rok</i>	<i>2012 rok</i>	<i>2013 rok</i>	<i>2014 rok</i>	<i>2015 rok</i>	<i>2016 rok</i>	<i>2017 rok</i>	<i>2018 rok</i>	<i>2019 rok</i>
p/zakażeniom <i>Neisseria meningitidis</i>	349	386	129	124	105	100	456	32	170	230
p/WZW typu A	163	105	16	23	15	13	23	18	6	5
p/zakażeniom wirusem brodawczaka	8	5	10	1	0	5	6	6	4	16
p/grypie	2650	2726	1539	1502	1501	1194	1423	1345	1444	1462
p/zakażeniom <i>Streptococcus pneumoniae</i>	234	240	282	204	234	262	320	206	487	50
p/biegunce wywołanej przez rotawirusy	99	53	78	76	98	135	127	145	133	64
p/kleszczowemu zapaleniu mózgu	29	46	28	14	37	0	16	29	95	185
p/durowi brzuszemu	163	6	6	0	7	0	40	14	0	4
Razem	3695	3567	2088	1944	1997	1709	2411	1695	1852	2016

Graficzny obraz stanu uodpornienia szczepieniami zalecanymi prezentuje poniższy diagram:

Ryc. 13. Stan uodpornienia szczepieniami zalecanymi.

W analizowanym roku nieznacznie zwiększyła się liczba osób stosujących szczepienia ochronne zalecane, nie finansowane ze środków znajdujących się w budżecie ministra właściwego do spraw zdrowia. Łączna liczba szczepień zalecanych wynosiła 2016.

Podsumowanie:

W roku 2019 sytuacja epidemiologiczna rejestrowanych chorób zakaźnych nie zagrażała bezpieczeństwu zdrowotnemu mieszkańcom naszego powiatu. Była korzystna w przypadku takich chorób jak:

- zatrucia pokarmowe wywołane pałeczkami Salmonella, przez ostatnie lata dominują zatrucia/ zakażenia wywoływane przez pałeczki Salmonella Enteritidis,
- wirusowe zapalenie wątroby typu A – brak zachorowań, , typu C przewlekłe - spadek zachorowań, nie rejestrowano przewlekłego wirusowego zapalenia wątroby typu B, ale zarejestrowano przypadek ostrego wzv typu B, którego nie rejestrowano przez ostatnie 4 lata,
- Spadek zachorowań na boreliozę – można przypuszczać, że jest to wynikiem wzrostu świadomości społeczeństwa odnośnie stosowania środków zabezpieczających przed ukąszeniem przez kleszcze,
- styczności i narażenia na wścieklicznę z potrzebą szczepień- liczba osób zakwalifikowanych do szczepień p/wścieklicznie utrzymuje się na takim samym poziomie,
- chorób wieku dziecięcego takich jak świnka, różyczka,
- zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych - zachorowania utrzymują się na podobnym poziomie, nie notowano chorób wywołanych przez Haemophilus influenzae typu B i Neisseria meningitidis.

Mniej korzystna sytuacja była dla takich chorób jak:

- wirusowe zakażenia jelitowe - nastąpił ponad 40% wzrost zachorowań, w tym 59% zakażeń wywołanych było przez rotawirusy,

- odry, gdzie odnotowano 6 zachorowań. Działania podjęte przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego doprowadziły do przerwania łańcucha epidemiologicznego,

- 30% wzrost zachorowań na ospę wietrzną,

- zachorowania na gruźlicę płuc utrzymywały się na podobnym poziomie. Nastąpił wzrost zachorowań na terenie gm. Bliżyn

- odnotowano zachorowanie na tężec pacjenta, który nie otrzymał dawki przypominającej szczepienia p/tężcowi przez ostatnie 14 lat,

Zarejestrowano zgony z powodu chorób zakaźnych takich jak: Clostridium difficile (dwa zgony) i grypy z zapaleniem płuc wywołanej zidentyfikowanym wirusem grypy AH1N1.

W zakresie realizacji szczepień ochronnych zwiększono bezpieczeństwo przechowywania preparatów szczepionkowych we wszystkich podmiotach leczniczych.

Niepokojący jest ponad 40% wzrost liczby osób uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych.

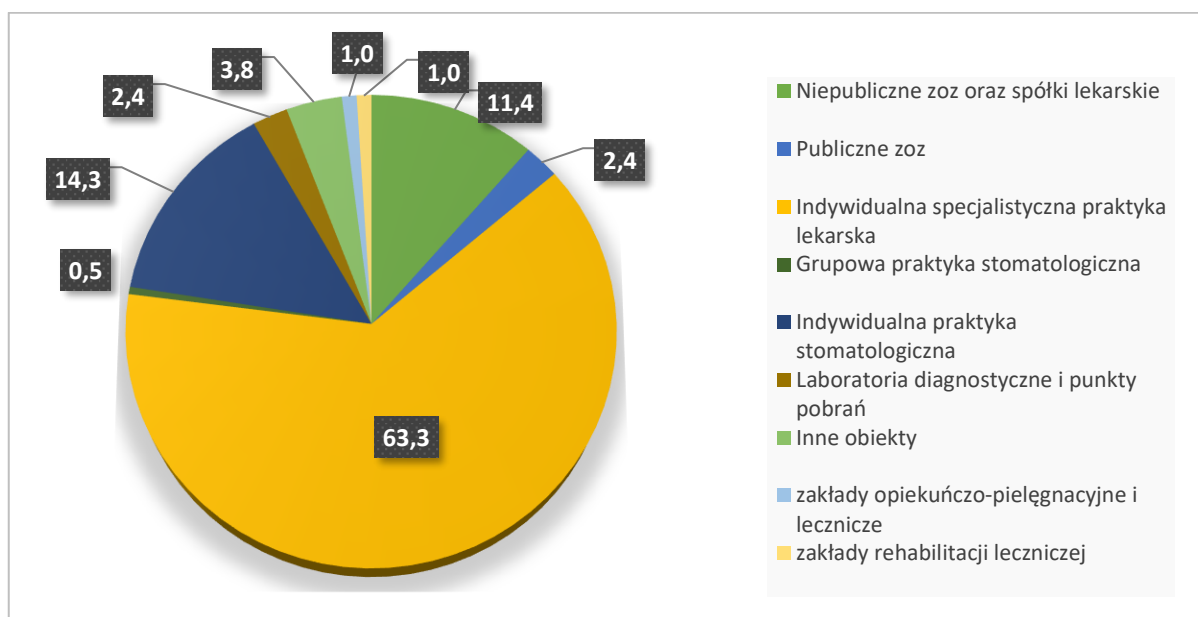
II. Stan sanitarny podmiotów prowadzących działalność leczniczą.

1. Wprowadzenie.

W roku 2019 nadzorem objęto 210 podmiotów prowadzących działalność leczniczą na terenie powiatu, w tym:

- 2 zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze,
- 25 przychodni, poradni, ośrodków zdrowia,
- 1 medyczne laboratorium diagnostyczne,
- 2 zakłady rehabilitacji leczniczej,
- 1 stację krwiodawstwa,
- 1 pogotowie ratunkowe,
- 4 punkty pobrań materiału biologicznego do badań,
- 1 zakład pielęgniarstwa, długoterminowej opieki domowej,
- 1 Dzienny Ośrodek Pomocy Medycznej
- 133 indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie, w tym 6 w zakresie stomatologii,
- 30 indywidualnych praktyk lekarskich stomatologicznych,
- 1 grupową praktykę lekarską w zakresie stomatologii,
- 1 gabinet medyczny w TOM-MARG ZPCh sp. z o.o.

- 1 gabinet rehabilitacji,
- 1 gabinet medycyny estetycznej
- 5 pracowni protetycznych.

Ryc. 14. Podmioty świadczące usługi w zakresie ochrony zdrowia.

Skontrolowano 85 placówek ochrony zdrowia i przeprowadzono w nich 93 kontrole. W trakcie czynności kontrolnych oceniano: stan higieniczno-techniczny pomieszczeń i urządzeń, rodzaj wykonywanych zabiegów, wyposażenie stanowisk do mycia i dezynfekcji rąk, stosowane wyroby medyczne, wyposażenie w preparaty do aseptyki i antyseptyki, postępowanie ze sprzętem wielorazowego użytku podlegającym sterylizacji, metody sterylizacji, sposób przechowywania narzędzi sterylnych. Ponadto zwracano uwagę na postępowanie z czystą i brudną bielizną, sposób jej składowania, transportu i prania. Oceniano sposób sprzątania pomieszczeń, rodzaj sprzętu przeznaczonego do tego celu, rodzaj preparatów dezynfekcyjnych. Kontrole uwzględniały również zgłaszalność chorób zakaźnych, zakażeń, a także zaopatrzenie w ciepłą i zimną wodę, postępowanie z odpadami medycznymi i komunalnymi, sposób ich usuwania i transportu do miejsca składowania, warunków i czasu przechowywania ich w placówce do momentu odebrania przez odpowiednią firmę.

Ponadto w placówkach medycznych posiadających punkty szczepień oceniano: warunki przechowywania preparatów szczepionkowych, sposób zapewnienia łańcucha chłodniczego, wyszczepialność, prowadzoną gospodarkę preparatami szczepionkowymi jak też kwalifikacje personelu odpowiedzialnego za wykonawstwo szczepień ochronnych. Oceniano również dokumentację medyczną dzieci w zakresie wpisu o udzielonych informacjach i prowadzonej edukacji w zakresie szczepień ochronnych.

Kontrolą objęte były też opracowane i wdrożone procedury postępowania w celu zapobieżenia szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, sposób prowadzenia i przechowywania tej dokumentacji.

23% placówek wyposażonych jest w odpowiednie urządzenia do sterylizacji narzędzi medycznych wielorazowego użycia, 3% podmiotów zleca usługi w zakresie sterylizacji innym podmiotom, pozostałe placówki korzystają ze sprzętu medycznego jednorazowego użycia.

2. Stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne

2.1. Szpitale.

Na terenie powiatu skarżyskiego znajduje się 1 Szpital Powiatowy podlegający Zespołowi Opieki Zdrowotnej w Skarżysku - Kamiennej. Od 2010 r. nadzór sanitarny nad tym obiektem sprawuje Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny.

2.2. Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze.

W analizowanym okresie nadzorem objęte były dwie placówki tego typu. Podstawowym zadaniem tych podmiotów jest świadczenie całodobowych usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych i bytowych osobom starszym, schorowanym i niejednokrotnie leżącym w warunkach zapewniających bezpieczeństwo i należyte warunki sanitarne. W jednym z obiektów w roku ubiegłym przeprowadzona kontrola sanitarna wykazała nieprawidłowości z zakresu: niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego ścian, sufitów, podłóg, mebli i otworów drzwiowych. W 2019 r. prowadzone było w dalszym ciągu postępowanie administracyjne. Obowiązki nałożone decyzją zostały wykonane w całości.

3. Podmioty lecznicze realizujące ambulatoryjne świadczenia zdrowotne (przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie).

W ewidencji znajdowało się 25 obiektów tego typu. Skontrolowano 96% tych placówek, przeprowadzając w nich 31 kontroli.

3.1. Stan sanitarno-techniczny.

Podczas przeprowadzanych kontroli sanitarnych stwierdzono, że w większości placówki spełniają wymagania sanitarne stawiane tego typu obiektom. Jedyne w jednym z podmiotów stwierdzono zły stan sanitarno-techniczny ścian i sufitów klatki schodowej prowadzącej do podmiotu leczniczego. W związku z czym wystosowano pismo do właściciela budynku z prośbą o podjęcie działań mających na celu poprawę stanu sanitarno-technicznego wskazanych pomieszczeń.

W placówkach tych przeprowadzono również kontrole z zakresu zgłaszalności chorób zakaźnych i zakażeń u ludzi. Wszystkie skontrolowane obiekty prowadziły wewnętrzne rejestry zgłoszeń podejrzeń i rozpoznań chorób zakaźnych. Podczas kontroli przypomniano o obowiązku zgłaszania również zachorowań na grypę zgodnie z obowiązującym drukiem MZ-55. Podmioty posiadały opracowane i wdrożone procedury w celu zapobieżenia szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, dokumentacja z tego zakresu prowadzona i przechowywana była zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem. W jednym z podmiotów leczniczych w związku z uzyskaniem kontraktu z NFZ zwiększyła się ilość świadczonych usług medycznych o wykonywanie gastroskopii i kolonoskopii.

3.2. Zaopatrzenie w wodę.

Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę do spożycia obiektów lecznictwa otwartego były wodociągi sieciowe. Jakość dostarczanej wody pod względem bakteriologicznym i fizykochemicznym nie budziła zastrzeżeń. Wszystkie nadzorowane placówki zaopatrzone były w wodę bieżącą zimną i ciepłą. Nieczystości płynne z tych obiektów odprowadzane były do sieci kanalizacyjnej lub gromadzone są w lokalnych zbiornikach bezodpływowych, opróżnianych systematycznie przez firmy asenizacyjne. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

3.3. Postępowanie z odpadami medycznymi i komunalnymi.

Postępowanie z odpadami pochodzenia medycznego odbywało się zgodnie z przygotowanymi i wdrożonymi procedurami i instrukcjami. W skontrolowanych obiektach stwierdzono, że przestrzegane zasady segregacji odpadów w miejscu ich powstawania. Niebezpieczne odpady medyczne zbierano do worków jednorazowego użytku umieszczonych w sztywnych pojemnikach lub jednorazowych, sztywnych, odpornych na przekłucie, oznakowanych pojemnikach. Właściwie zabezpieczone, do czasu odbioru, przechowywane były w wydzielonych pomieszczeniach lub w urządzeniach chłodniczych przeznaczonych wyłącznie do tego celu. Wszystkie obiekty posiadały umowy na odbiór i unieszkodliwianie odpadów medycznych oraz dokumenty stwierdzające stałe przekazywanie tych odpadów. Odpady o charakterze komunalnym gromadzono w workach foliowych, a następnie usuwano do kontenerów, skąd odbierane są przez wyspecjalizowane podmioty.

3.4. Gospodarka bielizną.

W obiektach lecznictwa otwartego postępowanie z bielizną czystą i brudną nie budziło zastrzeżeń. Coraz więcej placówek stosuje bieliznę jednorazowego użytku. Bielizna czysta i brudna przechowywana była oddzielnie w specjalnie wydzielonych szafach lub wyznaczonych magazynach. Pranie bielizny zlecane jest firmom pralniczym, co jest udokumentowane dowodami zapłaty.

3.5. Dezynfekcja i sterylizacja.

Na wyposażeniu placówek lecznictwa otwartego znajduje się 14 autoklawów, pozostałe placówki korzystają wyłącznie ze sprzętu jednorazowego użytku. Kontrole skuteczności procesów sterylizacji wskaźnikami chemicznymi i biologicznymi prowadzone były prawidłowo, a dokumentacja z tego zakresu archiwizowana. Sterylny sprzęt i narzędzia medyczne przechowywane w odpowiednich warunkach z przestrzeganiem dat ważności.

Preparaty dezynfekcyjne stosowane są zgodnie z ustawą o wyrobach medycznych i produktach biobójczych. Dezynfekcja i mycie narzędzi wielokrotnego użycia odbywała się w odpowiednich i dostosowanych do ilości narzędzi pojemnikach. Placówki posiadają opracowane procedury przygotowania roboczych roztworów środków dezynfekcyjnych oraz ich stosowania. Preparaty dezynfekcyjne dobierane są właściwie, co do spektrum działania, czasu i zastosowania, przechowywane prawidłowo. Stanowiska do mycia i dezynfekcji rąk wyposażone są odpowiednio.

W skontrolowanych placówkach nie stwierdzono braków w zaopatrzeniu w preparaty dezynfekcyjne stosowane do aseptyki i antyseptyki, bądź preparatów po zakończonym terminie ważności. Sprzątanie pomieszczeń prowadzone jest przez zatrudniony personel lub przez zewnętrzną firmę sprzątającą.

4. Praktyki zawodowe.

Na terenie działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Skarżysku-Kamiennej w roku 2019 było zarejestrowanych 30 indywidualnych praktyk lekarzy dentystów, 133 indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarskich (w tym specjalistyczna praktyka lekarzy stomatologów, ginekologów, chirurgów, okulistów, laryngologów, kardiologów itp.) oraz 1 grupowa praktyka lekarska stomatologiczna. Skontrolowano 47 obiektów i tylko w jednym stwierdzono nieprawidłowości typu technicznego, gdzie odstąpiono od wydania decyzji administracyjnej z powodu przygotowywania pomieszczeń do remontu.

34 praktyki lekarskie korzystają ze sterylizacji narzędzi przez autoklawowanie. Kontrole procesów sterylizacji wskaźnikami chemicznymi i biologicznymi prowadzone były prawidłowo. Dokumentacja z tego zakresu jest archiwizowana. Pozostałe placówki korzystają ze sprzętu jednorazowego użytku lub zlecają sterylizację podmiotom zewnętrznym. Nie kwestionowano znajdujących się na wyposażeniu obiektów preparatów dezynfekcyjnych przeznaczonych do dezynfekcji rąk, skóry, narzędzi, małych i dużych powierzchni. Skontrolowane placówki posiadają opracowane, wdrożone i aktualizowane procedury w celu zapobieżenia szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Sprzątanie pomieszczeń wykonywane jest we własnym zakresie.

4.1. Zaopatrzenie w wodę.

Placówki te zaopatrywane były w wodę o dobrej jakości pochodzącą z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

4.1. Postępowanie z odpadami medycznymi i komunalnymi.

W placówkach tych nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki odpadami. Zabezpieczone odpady medyczne gromadzone są w specjalnie do tego celu przeznaczonych urządzeniach chłodniczych, w szczelnie zamkniętych pojemnikach. Skontrolowane placówki miały zawarte umowy ze specjalistycznymi firmami uprawnionymi do odbioru i utylizacji odpadów medycznych, jak również karty przekazania odpadów. Natomiast odbiór odpadów komunalnych odbywał się w ramach umów zawartych z wyspecjalizowanymi podmiotami.

4.2. Gospodarka bielizną.

Bielizna czysta i brudna w placówkach przechowywana była w wydzielonych szafach. Postępowanie z bielizną czystą i brudną nie budziło zastrzeżeń. Coraz więcej placówek stosuje bieliznę jednorazowego użytku.

5. Podsumowanie.

Z każdym rokiem ulega poprawie stan higieniczno-techniczny podmiotów leczniczych świadczących ambulatoryjne usługi zdrowotne. Dzięki prowadzonym remontom i wymianie sprzętu medycznego na bardziej nowoczesny, podnoszona jest jakość świadczonych usług.

III. Jakość wody do spożycia.

1. Wprowadzenie.

Dostęp do bezpiecznej wody do picia jest niezbędny dla zdrowia i stanowi podstawowe prawo człowieka, dlatego też bezpieczeństwo zdrowotne wody jest jednym z priorytetowych działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Zgodnie z definicją WHO *bezpieczna woda to woda, w której liczba mikroorganizmów chorobotwórczych i stężenie substancji chemicznych nie stanowią istotnego ryzyka dla zdrowia publicznego. Woda powinna być również akceptowana przez konsumentów pod względem wyglądu, smaku i zapachu.*

Podstawowymi obowiązującymi aktami prawnymi odnoszącymi się do kwestii bezpieczeństwa zdrowotnego wody są ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (tekst jednolity Dz.U. z 2019 poz. 1437 z późn. zm) oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294).

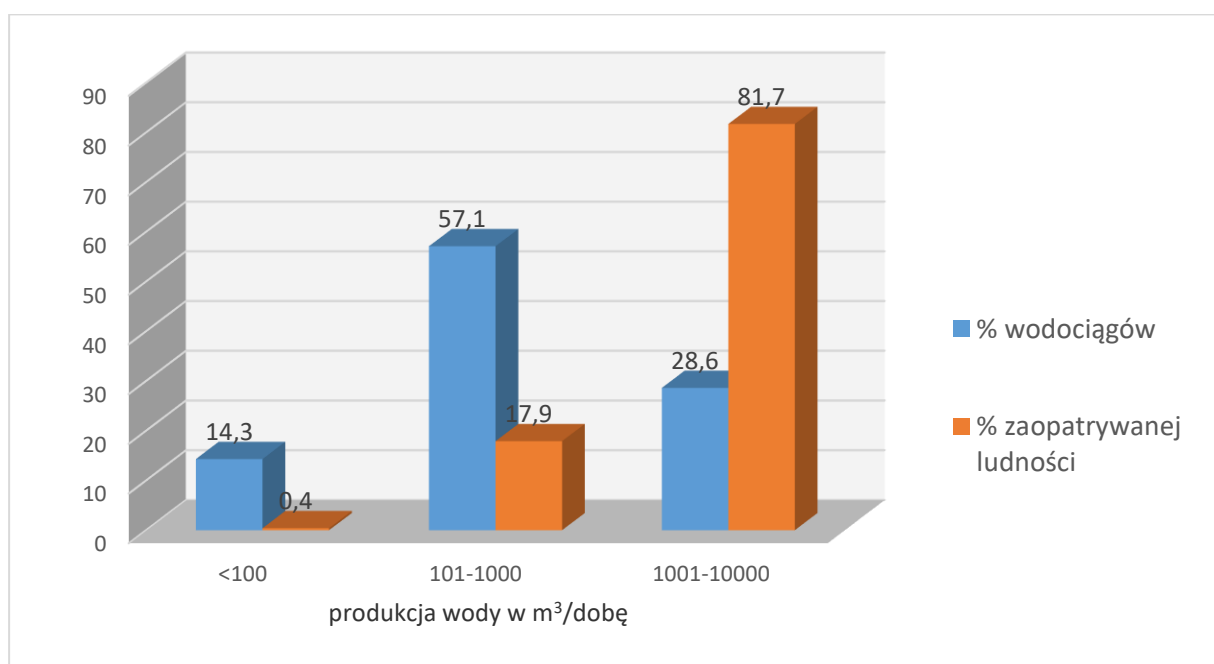
Zgodnie z obowiązującymi przepisami kluczowym obowiązkiem przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych jest zapewnienie zdolności posiadanych urządzeń wodociągowych do realizacji dostaw wody w wymaganej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem oraz dostaw wody w sposób ciągły i niezwodny, a także zapewnienie należytej jakości dostarczanej wody. Natomiast organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawują nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W 2019 roku w ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skarżysku - Kamiennej znajdowało się 10 urządzeń wodnych tj. 9 wodociągów oraz 1 źródło naturalne. W analizowanym okresie kontrolą objęto wszystkie nadzorowane urządzenia wodne, przeprowadzając w nich 9 kontrole stanu technicznego oraz 64 kontrole jakości wody przeznaczonej do spożycia. W ramach prowadzonego nadzoru nad jakością wody pobrano 84 próbki wody do badań.

Do oceny jakości wody korzystano z wyników badań próbek wody pobranych w ramach kontroli urzędowej, jak również z wyników badań realizowanych przez producentów wody w ramach kontroli wewnętrznej. Próbki wody przeznaczonej do spożycia pobierane były regularnie, zgodnie z ustalonymi i zatwierdzonymi harmonogramami na dany rok. Sprawozdania z badań były terminowo przekazywane Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Skarżysku - Kamiennej. Badania wody w ramach kontroli urzędowej oraz w ramach kontroli wewnętrznej zostały wykonane w akredytowanych laboratoriach: Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skarżysku - Kamiennej i Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej

w Kielcach oraz w laboratoriach o udokumentowanym systemie jakości, zatwierdzonym przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

W ewidencji w 2019 r. znajdowało się 9 wodociągów, w tym 7 zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę oraz 2 inne podmioty zaopatrujące w wodę. Woda przeznaczona do zbiorowego zaopatrzenia ludności z terenu powiatu skarżyskiego ujmowana była z ujęć podziemnych. W większości nadzorowanych wodociągów woda dostarczana do sieci wodociągowej poddawana była uzdatnieniu za pomocą pojedynczych metod lub kombinacji metod uzdatniania tj. odżelazianie, odmanganianie, napowietrzanie, korekta pH, dezynfekcja chemiczna. Na rycinie poniżej przedstawiono zaopatrzenie ludności w wodę przez wodociągi zbiorowego zaopatrzenia wg wielkości produkcji w 2019 r.

Ryc.15. Zaopatrzenie ludności w wodę przez wodociągi wg wielkości produkcji w 2019r.

Wszystkie nadzorowane urządzenia zostały skontrolowane w celu oceny stanu technicznego urządzeń wodociągowych i sposobu ich eksploatacji. Przeprowadzane kontrole nie wykazały nieprawidłowości. Producentom wody zwracano uwagę na odpowiedzialność za jakość dostarczanej wody oraz konieczność sprawdzania jej jakości po pracach remontowych, wymianach złóż oraz po usunięciu awarii.

Z wody wodociągowej o kontrolowanej jakości korzystało około 72,5 tys. osób, co stanowi 97% ludności powiatu. W tabeli poniżej przedstawiono stan zwodociągowania powiatu skarżyskiego.

Tabela 5. Stan zwodociągowania powiatu skarżyskiego w 2019 r.

Nazwa wodociągu sieciowego	Właściciel/ Administrator wodociągu	Produkcja wody (m ³ /24h)	Sposób uzdatniania i dezynfekcji	Wykaz zaopatrywanych miejscowości	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę do spożycia (tys.)	Ocena przydatności wody do spożycia przez ludzi
Skarżysko	Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Skarżysko-Kamienna ul. Cicha 8	6098,00	Ujęcie Bzin - odżelazianie, odmanganianie napowietrzanie dezynfekcja (promieniowanie UV, podchloryn sodu) ujęcie Grzybowa Góra - odżelazianie, odmanganianie napowietrzanie, korekta pH, okresowa dezynfekcja (podchloryn sodu) ujęcie Milica, Bugaj, Bór – woda nie wymaga uzdatniania	m. Skarżysko- Kamienna, gmina Skarżysko Kościelne: Grzybowa Góra, Kierz Niedźwiedzi, Lipowe Pole Plebańskie, Lipowe Pole Skarbowe, Majków, Michałów, Skarżysko Kościelne, Świerczek gmina Bliżyn: Bugaj, Brzeście, Wołów, Zagórze, gmina Wąchock: Parszów	51,764	Przydatna
Suchedniów		1222,00	Ujęcie Józefów – korekta ph	gmina Suchedniów: Suchedniów, Mostki	8,658	Przydatna
Krzyżka	Zakład Gospodarki Komunalnej w Suchedniowie ul. Kościelna 21	281,00	Ujęcie Krzyżka – korekta ph i twardości	gmina Suchedniów: Krzyżka, Michniów, Ostojów, Suchedniów ul. Świerkowa gmina Łączna: Podłazie	1,789	Przydatna
Gostków	Gmina Bliżyn z siedzibą Bliżyn ul. Kościuszki 79A	878,60	ujęcie Gostków – woda nie wymaga uzdatniania	gmina Bliżyn: Bliżyn, Drożdżów, Gilów, Gostków, Górki, Jastrzębia, Kopcie, Kucębów, Mroczków, Mroczków-Kamionki, Mroczków-Kapturów, Nowki, Nowy Odrawążek, Odrawążek, Pięty, Płaczków, Rędocin, Sobótka, Sołtyków, Sorbin, Ubyszów, Wojtyniów, Zbrojów	7,144	Przydatna
Łączna		615,83	ujęcie Czerwona Górka – woda nie wymaga uzdatniania (w razie potrzeby prowadzona dezynfekcja wody)	gmina Łączna: Czerwona Górka, Gózd, Jęgrzna, Kamionki, Łączna, Osełków, Podzagnańszcze, Stawik, Zagórze, Zaskale	3,497	Przydatna
Zalezianka	Zakład Gospodarki Komunalnej w Łącznej; Łączna 115	106,54	ujęcie Zalezianka – stała dezynfekcja wody (podchloryn sodu)	gmina Łączna: Zalezianka, Występa, Jaśle	0,842	Przydatna
Klonów		52,83	Ujęcie Klonów - odżelazianie, odmanganianie napowietrzanie korekta pH, stała dezynfekcja wody (podchloryn sodu)	gmina Łączna: Klonów	0,284	Warunkowa przydatność wody do spożycia przez ludzi z uwagi na podwyższoną zawartość manganu

2. Charakterystyka poszczególnych grup urządzeń zaopatrzenia ludności w wodę.

2.1. Wodociągi o produkcji <100 m³/d.

W 2019 r. do grupy wodociągów o wyżej wymienionej produkcji zakwalifikowano jedynie wodociąg Klonów, zaopatrujący około 280 osób z jednej miejscowości Klonów.

Pod koniec 2018 r., ze względu na podwyższoną zawartość manganu w próbkach wody pobranych z powyższego wodociągu, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Skarżysku-Kamiennej zobowiązał zarządcę wodociągu do doprowadzenia jakości wody do wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi do dnia 30 maja 2019 r. Jednocześnie z uwagi na fakt, że podstawowym niepożądanym efektem ponadnormatywnej zawartości manganu w wodzie jest jego niekorzystny wpływ na ocenę organoleptyczną wody, stwierdzono warunkową przydatność wody do spożycia z wodociągu Klonów przy zachowaniu zawartości powyższego parametru maksymalnie do 300 µg/l. W analizowanym okresie Zakład Gospodarki Komunalnej w Łącznej poinformował, że podjęto działania mające na celu przyłączenie wodociągu Klonów w gminie Łączna do końcówki wodociągu w Barczy w gminie Masłów, eksploatowanego przez Wodociągi Kieleckie Sp. z o.o. W związku z faktem, że powyższe przedsięwzięcie jest procesem długotrwałym i wymagającym uzyskania wielu pozwoleń, na wniosek zarządcy wodociągu wydano decyzję prolongującą termin wykonania obowiązku do dnia 29.05.2020 r.

W omawianym okresie, w celu zapewnienie ludności wody o odpowiedniej jakości, prowadzone były prace remontowe na Ujęciu Wody i Stacji Uzdatniania Wody: zakupiono nową pompę głębinową, wymieniono złoże filtracyjne w filtrach, wymieniono instalację wewnętrzną. W wyniku podjętych działań jakość wody podawanej z wodociągu Klonów zazwyczaj spełnia wymagania sanitarne zarówno pod względem mikrobiologicznym, jak również fizykochemicznych, w tym zawartość manganu nie przekraczała 50 µg/l. Incydentalnie kwestionowano jakość wody z uwagi na zbyt wysokie pH. Zarządca wodociągu niezwłocznie po uzyskaniu powyższej informacji podejmował działania naprawcze i przedstawiał wyniki potwierdzające ich skuteczność.

2.2. Wodociągi o produkcji 100-1000 m³/d.

W analizowanym okresie w ewidencji znajdowały się 4 wodociągi: wodociąg Gostków, wodociąg Krzyżka, wodociąg Łączna oraz wodociąg Zalezianka, zaopatrujące około 17,9 % ludności powiatu.

Na podstawie przeprowadzonych badań próbek wody pobranych z tych wodociągów, zarówno w ramach kontroli wewnętrznej, jak również kontroli urzędowej stwierdzono, że jakość wody na ogół odpowiadała normom zawartym w obowiązującym rozporządzeniu. W 2019 r. sporadycznie kwestionowano jakość wody podawanej z wodociągu Krzyżka i wodociągu Łączna z uwagi na zbyt niską wartość pH, wyniki powtórnych badań prawidłowe.

W analizowanym okresie zostały przeprowadzone prace modernizacyjne na Ujęciu Wody i Stacji Uzdatniania Wody w Krzyżce, zmodernizowano obie studnie, wymieniono złoża filtracyjne w obu filtrach.

2.3. Wodociągi o produkcji 1000-10000 m³/d.

W 2019 r. grupę wodociągów o wyżej wymienionej wydajności stanowiły 2 wodociągi tj. wodociąg Skarżysko oraz wodociąg Suchedniów, zaopatrujące około 60 tys. osób.

Jakość wody podawanej z wyżej wymienionych wodociągów, zarówno pod względem bakteriologicznym jak i fizykochemicznym, spełniała wymagania sanitarne.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w wodzie podawanej do sieci z wodociągu Skarżysko systematycznie monitorowano zawartość trichloroetenu i tetrachloroetenu. Przeprowadzone badania nie wykazały przekroczeń dopuszczalnego stężenia tych parametrów. Jedynie w jednej próbce wody stwierdzono, że zawartość trichloroetenu i tetrachloroetenu wynosi 10µg/dm³, a zatem jest równa maksymalnej dopuszczalnej wartości określonej w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Właściciel wodociągu niezwłocznie podjął działania naprawcze polegające na intensywnym płukaniu studni, wymianie filtrów w systemie napowietrzania. Powyższe działania przyczyniły się do poprawy jakości wody, co zostało potwierdzone prawidłowymi wynikami badań.

Z uwagi na fakt, że trichloroeten i tetrachloroeten zaliczane są do grupy związków prawdopodobnie rakotwórczych dla ludzi, a z przedmiotowego ujęcia wody zaopatrywany jest znaczny odsetek ludności powiatu skarżyskiego, wskazane jest podejmowanie wszelkich działań mających na celu zahamowanie wzrostu stężenia tych substancji w wodzie podawanej do sieci wodociągowej.

W analizowanym okresie została zmodernizowana część sieci wodociągowej oraz przyłączy wodociągowych na terenie miasta Skarżyska-Kamiennej. Natomiast w Suchedniowie na ul. Koszykowej wymieniono odcinek sieci wodociągowej z azbestowego na PE.

2.4. Inne podmioty zaopatrujące w wodę.

W ewidencji w 2019 r. znajdowały się 2 wodociągi tego typu: wodociąg Teco–Park i wodociąg Mesko, z których woda jest wykorzystywana na potrzeby zakładów, jak również do celów komercyjnych. Żaden z wyżej wymienionych wodociągów nie służy do stałego zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.

Na podstawie otrzymanych sprawozdań z badań próbek wody pobranych z tych urządzeń stwierdzono, że jakość wody na ogół była zgodna z normatywami.

Jedynie w jednej próbce wody pobranej z wodociągu Mesko stwierdzono, że suma zawartości trichloroetenu i tetrachloroetenu wynosi 11 $\mu\text{g}/\text{dm}^3$, przy dopuszczalnej zawartości do 10 $\mu\text{g}/\text{dm}^3$. W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Skarżysku - Kamiennej wystosował pismo interwencyjne do właściciela wodociągu o podjęcie natychmiastowym działań naprawczych mających na celu doprowadzenie jakości wody do wymagań sanitarnych. Jednocześnie pobrano próbki wody z trzech pracujących studni Ujęcia Wody oraz ze Stacji Uzdatniania Wody w kierunku kwestionowanego parametru. Z otrzymanych sprawozdań z badań wynikało, że jedynie w studni Nr 7 zawartość trichloroetenu i tetrachloroetenu przekraczała dopuszczalne normy (26 $\mu\text{g}/\text{dm}^3$), w przypadku pozostałych zbadanych próbek wody jej jakość nie budziła zastrzeżeń. Wobec powyższego właściciel wodociągu podjął decyzję o wyłączeniu z eksploatacji zanieczyszczonej studni. Obecnie jakość wody kierowanej do sieci odpowiada wymaganiom sanitarnym, a zawartość tego parametru w wodzie przeznaczonej do spożycia jest stale monitorowana.

Tabela.6. Liczba ludności powiatu skarżyskiego korzystającej z wody wyprodukowanej w latach 2018-2019.

Rodzaj urządzenia		Rok	Liczba ludności zaopatrywanej w tys.	%
Wodociągi o produkcji (m^3/d)	<100	2018	0,3	0,4
		2019	0,3	0,4
	100-1000	2018	13,4	18,2
		2019	13,2	18,3
	1000-10000	2018	59,8	81,4
		2019	59,0	81,3
Razem wodociągi		2018	73,5	100
		2019	72,5	100

2.5. Inne urządzenia wodne.

Ze względu na dużą ilość osób korzystających z wody ze źródeł naturalnych zlokalizowanych w Skarżysku - Kamiennej przy ul. Gajowej oraz u zbiegu ulic Długa i Książęca Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Skarżysku - Kamiennej objęła je nadzorem sanitarnym. Jakość wody z tych urządzeń kwestionowano z uwagi na obecność bakterii grupy coli oraz zbyt niskie pH.

3. Badania ciepłej wody w szpitalach i budynkach zamieszkania zbiorowego na obecność pałeczek *Legionella sp.*

Ze względu na powszechne zasiedlanie instalacji wodnych pałeczkami *Legionella* i realne zagrożenie zakażenia ludzi wprowadzono obowiązek badania w tym kierunku wody ciepłej w podmiotach leczniczych wykonujących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, w budynkach zamieszkania zbiorowego oraz w budynkach użyteczności publicznej, w których w trakcie ich użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny. W 2019 r. przeprowadzono 11 kontroli jakości wody ciepłej, łącznie pobrano 22 próbki z 6 obiektów.

3.1. Badania ciepłej wody użytkowej w podmiotach leczniczych wykonujących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.

W analizowanym okresie pobrano do badania 10 próbek z 2 zakładów opiekuńczo-pielęgnacyjnych. Jakość wody ciepłej nie budziła zastrzeżeń.

3.2. Badania ciepłej wody użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego.

W celu oceny stopnia skolonizowania instalacji wody ciepłej pałeczkami *Legionella* w 2019 r. zostało pobranych do badania 12 próbek wody ciepłej z 4 obiektów tj. z hotelu „Promień” w Skarżysku – Kamiennej, hotelu „Paradiso” w Suchedniowie”, hotelu „Świętokrzyskiego” w Suchedniowie oraz z Domu Opieki „Liliowy Dworek” w Łącznej. Jakość wody ciepłej na ogół spełniała wymagania określone w obowiązujących przepisach. Jedyne przeprowadzone badania próbek wody pobranych z hotelu „Promień” w Skarżysku – Kamiennej, wykazało średnie skażenie instalacji wody ciepłej. Wobec powyższego zobligowano właściciela obiektu do podjęcia działań naprawczych mających na celu doprowadzenie jakości wody ciepłej do wymagań określonych w obowiązujących przepisach. W ustalonym terminie nałożony decyzją administracyjną obowiązek nie został wykonany i w związku z tym wystosowano upomnienie wzywające stronę do niezwłocznego wykonania zarządzenia. Ostatecznie jakość wody ciepłej została doprowadzona do obowiązujących wymagań, co zostało potwierdzone badaniami kontrolnymi.

4. Podsumowanie.

Na podstawie wyników badań próbek wody, pobieranych zarówno przez Państwową Inspekcję Sanitarną, jak i producentów wody w ramach kontroli wewnętrznej, można stwierdzić, że mieszkańcy powiatu skarżyskiego korzystają z wody bezpiecznej dla zdrowia, odpowiadającej wymaganym normom. Jedynie niewielki odsetek ludności powiatu – mieszkańcy wsi Klonów, zaopatrywani byli w wodę warunkowo dopuszczoną do spożycia.

Biorąc pod uwagę powszechne zasiedlanie instalacji wodnych pałeczkami *Legionella*, realne zagrożenie zakażenia ludzi oraz inhalacyjny charakter zakażeń tymi bakteriami, bardzo istotne jest podejmowanie działań w celu ograniczenia ich występowania i namnażania. Działania te powinny obejmować zarówno rozwiązania techniczne, kontrolę czynników sprzyjających rozwojowi bakterii, jak i zwalczanie skażenia poprzez prowadzenie procesów dezynfekcji i czyszczenia.

IV. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej i kąpielisk.

1. Wprowadzenie.

W 2019 roku na terenie powiatu skarżyskiego bieżącym nadzorem sanitarnym objętych było 244 obiekty użyteczności publicznej. Skontrolowano 178 obiektów, co stanowi 73% wszystkich ujętych w ewidencji i przeprowadzono w nich łącznie 187 kontroli. Powyższa liczba obejmuje również 3 kąpieliska i 1 miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli.

Tabela 7. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznych, kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli w 2019 r.

Lp.	Rodzaj obiektu/ urządzenia	Liczba obiektów / urządzeń			Liczba złych obiektów pod względem		Działalność kontrolno - represyjna					
		Wg ewidencji	Skontrolowa- nych	Przeprowadzo- nych kontroli	Technicznym	Sanitarno porządkowym	Decyzje admi- nistracyjne	Decyzje prolon- gujące	Zalecenia pokontrolne	Ilość mandatów	Kwoty mandatów zł	Inne
1.	Ustępy publiczne	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
2.	Pływalnie kryte	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
3.	Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	Placówki zapewniające całodobową opiekę	1	1	3	1	0	0	0	0	0	0	0
5.	Noclegowanie	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
6.	Hotele	7	7	7	0	0	0	0	0	0	0	0
7.	Kempingi	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0

8.	Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie	7	4	4	0	0	0	0	0	0	0	0
9.	Zakłady fryzjerskie	66	46	46	0	0	0	0	0	0	0	0
10.	Zakłady kosmetyczne	41	36	36	0	0	0	0	0	0	0	0
11.	Zakłady odnowy biologicznej	7	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0
12.	Inne zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z usług fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu	7	6	6	0	0	0	0	0	0	0	0
13.	Dworce i stacje kolejowe	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0
14.	Tereny rekreacyjne	32	26	26	0	0	0	0	0	0	0	0
15.	Cmentarze	12	9	9	0	0	0	0	0	0	0	0
16.	Domy przedpogrzebowe	5	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0
17.	Inne	46	22	25	0	0	0	0	0	0	0	0
18.	Kąpieliska	3	3	6	0	0	0	0	0	0	0	0
19.	Miejsca wykorzystywane do kąpieli	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0
RAZEM		244	178	187	1	0	0	0	0	0	0	0

2. Stan sanitarny wybranych obiektów i urządzeń.

2.1. Ustępy publiczne.

W ewidencji znajdują się 2 ustępy publiczne: toaleta wolnostojąca zlokalizowana przy ul. Słowackiego w Skarżysku - Kamiennej oraz ustęp publiczny znajdujący się w budynku dworca PKP w Skarżysku - Kamiennej. W analizowanym okresie kontrolą objęto toaletę wolnostojącą. Nadzorowany ustęp jest skanalizowany, dostosowany dla osób niepełnosprawnych, zaopatrzony w podstawowe środki higieny: w dozowniku mydło w płynie, papier toaletowy i ręczniki papierowe. Toaleta utrzymana czysto i poddawana jest systematycznej dezynfekcji. Urządzenia sanitarne były sprawne. Przeprowadzona kontrola nie wykazała zaniedbań w zakresie utrzymania bieżącej czystości.

Natomiast w związku z trwającymi pracami remontowymi budynku dworca PKP ustęp publiczny został skontrolowany łącznie z stacją PKP i omówiony szerzej w ppkt 2.5. Obiekty komunikacji publicznej.

Podobnie jak w latach poprzednich sygnalizujemy, że ilość ustępów na nadzorowanym terenie jest niewystarczająca, szczególnie przejawia się to w sezonie letnim, w miejscach dużych skupisk ludności.

Ponadto w czasie trwania sezonu kąpielowego przy kąpieliskach i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli znajdowały się też toalety ogólnodostępne. Ustępy te zorganizowane były w pawilonach sanitarnych (przy kąpieliskach „Rejów” w Skarżysku - Kamiennej oraz w Suchedniowie) lub stanowiły je kabiny sanitarne typu TOI TOI (przy kąpielisku w Bliżynie oraz przy miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli Jaśle gm. Łączna).

Podczas przeprowadzanych kontroli miejsc wyznaczonych do kąpiei zwracano uwagę na stan sanitarno-higieniczny tych toalet. Nie stwierdzono zaniedbań w zakresie utrzymania bieżącej czystości. Ustępy te zaopatrzone były w podstawowe środki higieny. Toalety przy kąpieliskach i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpiei czynne były tylko w ustalonym przez organizatora sezonie kąpielowym.

2.2. Obiekty pomocy społecznej.

Nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skarżysku - Kamiennej objęte są 3 obiekty: Dom Opieki „Liliowy Dworek” w Łącznej, Dzienny Środowiskowy Dom Samopomocy w Skarżysku - Kamiennej przy ul. Zielnej 12 oraz noclegownia dla bezdomnych w Skarżysku - Kamiennej przy ul. Wileńskiej 34.

W 2019 r. przeprowadzono 1 kontrolę Domu Opieki „Liliowy Dworek” w Łącznej wynikającą z harmonogramu i 2 kontrole sprawdzające wykonanie zarządzeń decyzji wydanej w 2018 r. Podczas przeprowadzonych kontroli sprawdzających stwierdzono, że obowiązki nałożone decyzją są sukcesywnie wykonywane zgodnie z ustalonymi terminami. W analizowanym okresie zostało wyremontowanych 11 pokoi pensjonariuszy i korytarze oraz 14 łazienek zostało dostosowanych do potrzeb osób w podeszłym wieku oraz mniej sprawnych. Całość wykonania zarządzeń decyzji ustalono do dnia 30.04.2020 r.

Kontrolowany obiekt przystosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych, wyposażony w windę. W placówce zapewnionych jest 108 miejsc, w pokojach jedno i dwuosobowych oraz jeden pokój przystosowany dla 4 leżących pensjonariuszy. Każdy pokój ma bezpośrednie połączenie z węzłem higieniczno-sanitarnym. Obiekt spełnia wymagania w zakresie ilości łazienek i toalet, we wszystkich zapewniono podstawowe środki higieny: papier toaletowy, mydło w płynie i ręczniki. Zapas środków czystościowych i dezynfekcyjnych w dostatecznej ilości, przechowywany w składziku porządkowym. Ponadto wydzielony jest magazyn bielizny czystej i brudnej. Pranie bielizny zlecane firmie zewnętrznej w ramach podpisanej umowy. Pensjonariusze mają zapewniony gabinet doraźnej pomocy medycznej, opiekę rehabilitanta i lekarza z pobliskiego ośrodka zdrowia. Przeprowadzona 1 kontrola wynikająca z harmonogramu nie wykazała nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego.

Noclegownia dla bezdomnych mężczyzn Stowarzyszenia Bractwa Matki Bożej Miłosierdzia zlokalizowana w Skarżysku - Kamiennej przy ul. Wileńskiej od sierpnia 2018 r. funkcjonuje jako obiekt całoroczny, czynny w godzinach od 18:00 do 8:00, z małą przerwą w okresie letnim na przeprowadzenie koniecznych remontów i napraw.

Noclegownia przeznaczona jest dla 25 osób, w razie konieczności istnieje możliwość zwiększenia liczby miejsc dla 6 osób. Miejsca noclegowe znajdują się w pokojach na I i II piętrze, a na parterze mieści się jadalnia.

We wszystkich pokojach znajdują się umywalki, a na każdym piętrze pomieszczenie higieniczno-sanitarne. Pomieszczenia mieszkalne i sanitarne wyposażone są w podstawowy sprzęt i środki czystościowe. W ostatnim czasie przeprowadzono remont dachu budynku, wymieniono wszystkie okna, odmalowano ściany i sufity w pokojach oraz wymieniono tapczany na nowe. Standard tego obiektu jest niski. W skontrolowanych pokojach oraz innych pomieszczeniach w zakresie utrzymania bieżącej czystości nieprawidłowości nie stwierdzono.

Dzienny Środowiskowy Dom Samopomocy w Skarżysku - Kamiennej przy ul. Zielnej 12 nie został skontrolowany, ponieważ nie był ujęty w planach kontroli na 2019 r.

2.3. Obiekty hotelarskie.

Nadzorem sanitarnym w 2019 r. objęto 16 obiektów świadczących usługi noclegowe. W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba obiektów tego typu nie uległa zmianie. Do tej grupy zakwalifikowano 7 hoteli, 2 obiekty wczasowo turystyczne i 7 obiektów, w których świadczone są usługi noclegowe. Łącznie przeprowadzono 13 kontroli.

Wszystkie hotele znajdujące się w ewidencji są skategoryzowane, z czego 6 zlokalizowanych jest w mieście i 1 na terenie wiejskim.

W ciągu całego roku hotele zostały skontrolowane jednokrotnie. Stan sanitarny i techniczny hoteli nie budził zastrzeżeń. Należy podkreślić, że właściciele starają się podnosić standard świadczonych usług – przeprowadzają remonty i modernizują oraz wymieniają wyposażenie pokoi. Wzrasta poziom świadczonych usług, higieny oraz dbałość o teren wokół budynków hoteli i jego zagospodarowanie.

Skontrolowano również 2 ośrodki wypoczynkowe tj. Ośrodek Wypoczynkowy „Rejów” w Skarżysku - Kamiennej oraz Ośrodek Sportu i Rekreacji w Suchedniowie. Obiekty te zostały skontrolowane w trakcie sezonu letniego. Stan sanitarno-higieniczny tych obiektów nie był kwestionowany.

Po raz pierwszy skontrolowano Agroturystykę „Złoty Kruk” mieszczącą się w Suchedniowie ul. Zagórska i świadczącą usługi noclegowe całorocznie. Obiekt dysponuje 9 pokojami, łącznie 18 miejsc noclegowych. Przy 7 pokojach pełny węzeł higieniczno-sanitarny. Dla 2 pokoi zlokalizowanych na parterze toalety i prysznice dostępne z korytarza. Wyposażenie pokoi prawidłowe, w dobrym stanie technicznym, zgodnie z wymaganiami obowiązujących przepisów. Jednostki mieszkalne wyposażone w łóżka, nocne stoliki, lampki, szafę z wieszakami, stół, krzesła, lustro, telewizor LCD. Gościom zapewniana jest czysta pościel i ręczniki oraz

podstawowe środki higieny. Wydzielony magazyn czystej i brudnej bielizny. Zapas czystej bielizny w dostatecznej ilości przechowywany na regałach, środki czystościowe i sprzęt porządkowy w składziku. Pranie bielizny prowadzone we własnym zakresie w pomieszczeniu wydzielonym na pralnię i prasownię. W skontrolowanych pokojach oraz innych pomieszczeniach w zakresie utrzymania bieżącej czystości nieprawidłowości nie stwierdzono. W obiekcie tym nie prowadzi się działalności gastronomicznej, a goście żywią się we własnym zakresie, do dyspozycji kuchnia z jadalnią. Odbiór odpadów komunalnych zapewnione w ramach umowy zawartej z wyspecjalizowanym podmiotem. Teren wokół obiektu był zagospodarowany i czysty, wydzielony parking dla samochodów. Stan sanitarno-techniczny został oceniony jako dobry, nieprawidłowości nie stwierdzono.

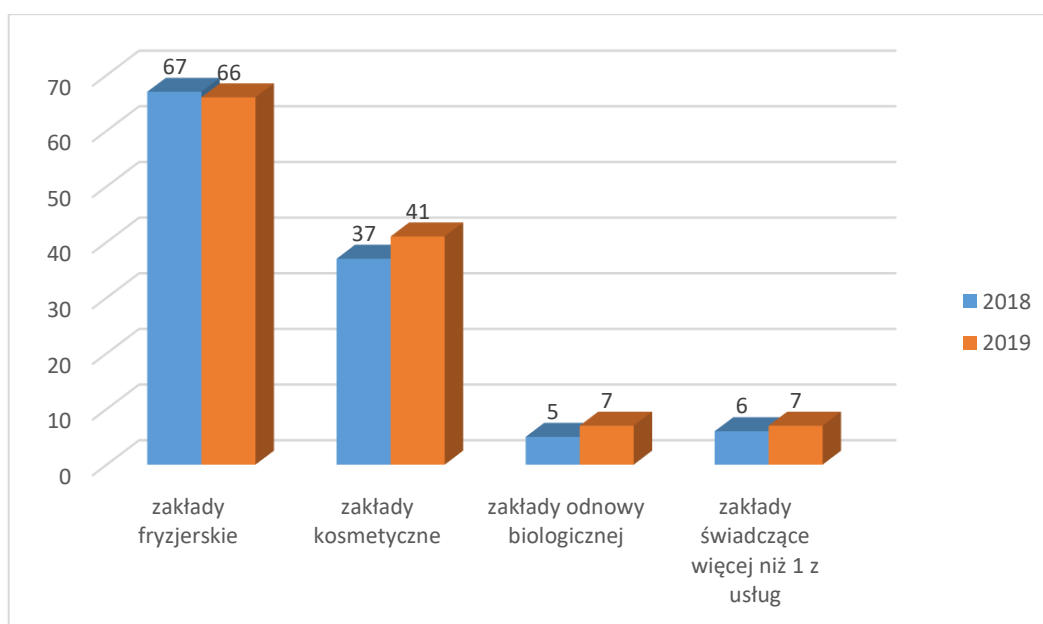
W 2019 r. skontrolowano również Centrum Obsługi Ruchu Turystycznego „Ostra Brama” przy ul. Wileńskiej w Skarżysku - Kamiennej. Obiekt nowoczesny, o wysokim standardzie, przystosowany dla osób niepełnosprawnych (m.in. winda), dysponuje 72 miejscami. Każdy pokój posiada własny węzeł higieniczno-sanitarny. Ponadto do dyspozycji gości jest klimatyzowana sala konferencyjna z multimediami, kawiarenka internetowa, sala restauracyjna i wypożyczalnia rowerów. Stan sanitarny i techniczny skontrolowanych pomieszczeń został oceniony na dobry.

Skontrolowano także Gospodarstwo Agroturystyczne zlokalizowane w Ostojowie w gminie Suchedniów. Przeprowadzona kontrola nie wykazała nieprawidłowości. W obiekcie tym nie prowadzi się działalności gastronomicznej, goście żywią się we własnym zakresie. Teren wokół obiektu jest zagospodarowany i czysty.

Natomiast „Resident” świadczący usługi hotelarsko-restauracyjne i Hostel Malibu w Suchedniowie oraz Gościniec-Mostki mieszczący się w Wiejskim Domu Kultury w Mostkach w gm. Suchedniów nie zostały skontrolowane, gdyż nie były planowane do kontroli w 2019 r. Ocena tej grupy obiektów wykazała, że baza noclegowa całoroczna i sezonowa na terenie powiatu skarżyskiego jest na dobrym poziomie.

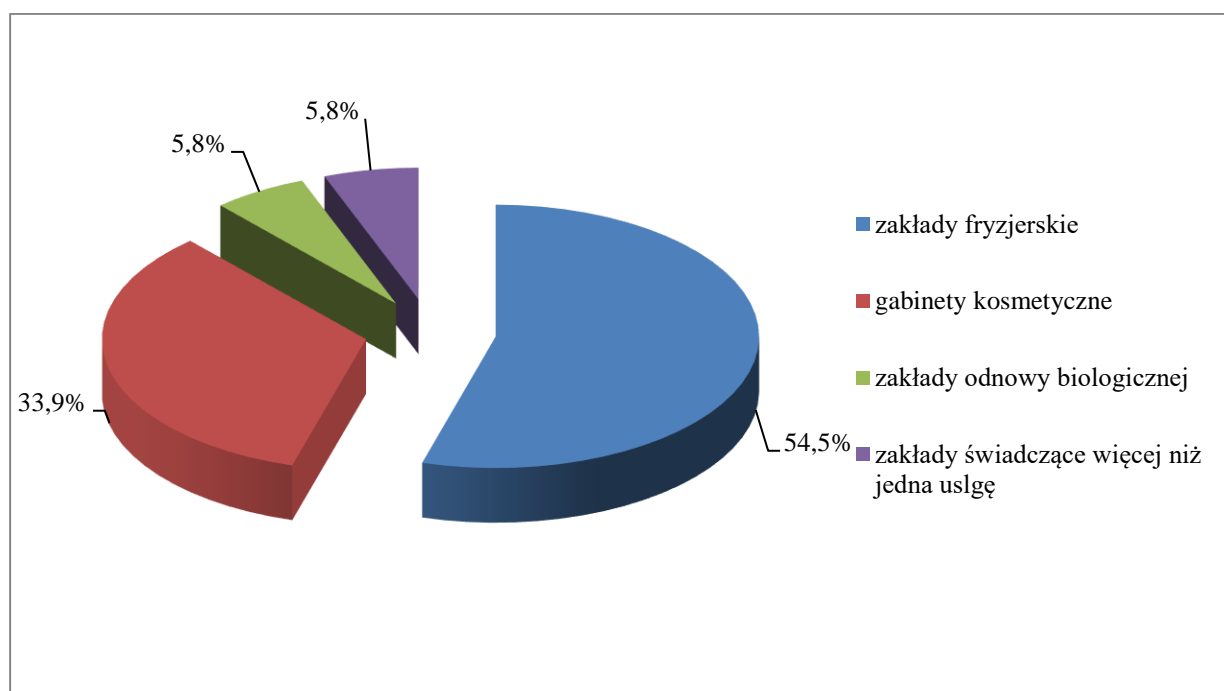
2.4. Zakłady fryzjerskie, gabinety kosmetyczne i odnowy biologicznej.

W tej grupie obiektów nadzorem sanitarnym objęto 121 zakładów usługowych. Liczbę tych zakładów w latach 2018-2019 prezentuje poniższa rycina. Liczba zakładów fryzjerskich pozostała prawie na tym samym poziomie co w 2018 r., ubył 1 zakład fryzjerski, natomiast przybyło 4 gabinety kosmetyczne, 2 zakłady odnowy biologicznej i 1 zakład świadczący więcej niż 1 z usług.

Ryc. 16. Liczba zakładów usługowych objętych nadzorem w latach 2018-2019

Natomiast udział procentowy różnych rodzajów zakładów tej grupy w 2019 przedstawia diagram poniżej.

Ryc. 17. Struktura zakładów usługowych w 2019 roku na terenie powiatu skarżyskiego.

Znaczna część tych obiektów znajduje się w mieście - 113 a jedynie 8 na terenach wiejskich. W okresie sprawozdawczym spośród ujętych w ewidencji skontrolowano 77% zakładów usługowych, łącznie przeprowadzono w nich 93 kontrole. We wszystkich skontrolowanych obiektach w zakresie świadczonych usług nieprawidłowości nie stwierdzono. Podczas przeprowadzanych kontroli szczególną uwagę zwracano na przestrzeganie zasad dezynfekcji i sterylizacji narzędzi oraz sprzętu stosowanego do obsługi klientów.

Dezynfekcja i sterylizacja narzędzi prowadzona była zgodnie z procedurami postępowania aseptycznego. Preparaty dezynfekcyjne stosowane były zgodnie z ustawą o wyrobach medycznych i produktach biobójczych, prawidłowo dobrane, o szerokim spektrum działania na mikroorganizmy, przestrzegane było ich stężenie robocze oraz czas dezynfekcji, terminy ważności.

Zwiększa się liczba gabinetów kosmetycznych, gdzie do sterylizacji narzędzi używa się własne autoklawy. Jałowe narzędzia mogące naruszyć ciągłość tkanki umieszczone są w sterylnych pakietach zabezpieczających je przed wtórnym skażeniem, przechowywane w pojemnikach, w szafkach z oznaczoną datą ważności. W większości zakładów stosowana jest bielizna jednorazowego użycia. Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w trakcie kontroli sanitarnych udzielali wskazówek dotyczących warunków świadczenia usług zwłaszcza wśród rozpoczynających działalność w zakresie usług fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej.

Stan ocenianej grupy obiektów z roku na rok ulega poprawie w zakresie dbałości o higienę i estetykę pomieszczeń, standardu posiadanego wyposażenia. Nie zachodziła konieczność podejmowania działań represyjnych.

W analizowanym okresie podczas kontroli solariów sprawdzano w dalszym ciągu realizację ustawy z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium, której celem jest ochrona zdrowia ludzi przed szkodliwym działaniem sztucznego promieniowania ultrafioletowego (UV), wydzielanego przez urządzenia wykorzystywane do naświetlania skóry, wywołujące efekt opalenizny. Egzekwowano jej kluczowe zalecenia tj. całkowity zakaz reklamy i promocji usług solaryjnych, zakaz udostępniania solarium małoletnim i umieszczenie informacji o tym o zakazie (treść zgodna ze wzorem) oraz informacji o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzano.

2.5. Obiekty komunikacji publicznej.

W analizowanym okresie stałym nadzorem sanitarnym objęte były 2 dworce PKP w Skarżysku - Kamiennej oraz w Suchedniowie. Przeprowadzone kontrole nie wykazały zaniedbań w zakresie bieżącej czystości, stan sanitarno-techniczny nie był kwestionowany. Na terenie dworca PKP w Skarżysku - Kamiennej trwają prace remontowe budynku i jego otoczenia w ramach realizacji zadania „Przebudowa dworca kolejowego Skarżysko-Kamienna”. Od 1 sierpnia 2019 r., na czas trwania remontu, podróżni mogą korzystać z dworca tymczasowego. Jest to budynek typu kontenerowego podłączony do instalacji wodociągowo-kanalizacyjnej, wewnątrz zapewniona bieżąca woda zimna i ciepła, klimatyzatory, oświetlenie

sztuczne i naturalne. Składa się on z poczekalni, pomieszczeń kas biletowych, toalety dla pracowników i toalety ogólnodostępnej. W skład ustępu ogólnodostępnego wchodzi toaleta dla mężczyzn oraz toaleta dla kobiet i osób niepełnosprawnych.

Skontrolowano również środki transportu publicznego tj. 3 autobusy komunikacji miejskiej i 2 pociągi osobowe. Wśród skontrolowanych środków transportu pojazdów ze złym stanem sanitarnym nie stwierdzono. Należy nadmienić, że kontrole środków transportu odbywają się na terenie bazy lub bocznicy kolejowej, gdzie ocenia się stopień ich przygotowania do wyjazdu na trasę.

2.6. Cmentarze.

Pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skarżysku - Kamiennej, znajduje się 12 cmentarzy- skontrolowano 9 ujętych w planie kontroli na rok 2019.

Podczas kontroli tych obiektów zwracano głównie uwagę na utrzymanie porządku w ich obrębie, właściwe postępowanie w zakresie gromadzenia i odbioru odpadów komunalnych, a także stanu ogrodzenia oraz punktów poboru wody. Stwierdzone drobne nieprawidłowości były omawiane w trakcie kontroli i usuwane na bieżąco, stan sanitarny nie był kwestionowany. W większości zarządcy cmentarzy na okres Świąt Zmarłych starają się zapewnić dla odwiedzających zaplecze sanitarne w postaci przenośnych kabin TOI TOI.

2.7. Domy przedpogrzebowe.

W ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skarżysku - Kamiennej znajduje się 5 domów przedpogrzebowych. Skontrolowano 100% objętych nadzorem. Wszystkie świadczą usługi w zakresie przechowania zwłok, przygotowania do ceremonii pogrzebowych, transportu zwłok i szczątków ludzkich. Dodatkowo Centrum Nekropolis w Skarżysku - Kamiennej przy ul. Obu wniczej 5 oferuje spopielenie zwłok i usługi florystyczne. Przeprowadzone kontrole nie wykazały naruszeń wymagań sanitarno-higienicznych, więc żaden z obiektów objętych kontrolą nie został oceniony negatywnie.

Skontrolowano 8 samochodów przeznaczonych do przewozu zwłok i szczątków ludzkich. Wszystkie pojazdy spełniają wymagania określone w § 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27.12.2007 r. w sprawie wydawania pozwoleń i zaświadczeń na przewóz zwłok i szczątków ludzkich, a ich stan sanitarny nie był kwestionowany.

2.8. Inne obiekty użyteczności publicznej.

W tej licznej i zróżnicowanej grupie nie odnotowano znaczących zmian tak w ilości, jak i w jakości świadczonych usług. W 2019 r. w ewidencji znajdowało się 78 obiektów, w tym: 26 aptek, 1 punkt apteczny, 9 obiektów kultury i sportu, 7 stacji paliw, 1 miejsce obsługi podróżnych kategorii I, 1 parking, 32 place zabaw i 1 pralnia. Skontrolowano łącznie 48 obiektów czyli 62% ujętych w ewidencji i przeprowadzono w nich 51 kontroli. W zdecydowanej większości nie stwierdzono naruszeń wymagań sanitarno-higienicznych, natomiast w wielu nastąpiła poprawa stanu sanitarno-technicznego. Przeprowadzona kontrola sprawdzająca Stadionu Sportowego przy ul. Piłsudskiego 57 w Skarżysku - Kamiennej wykazała, że zarządzenia decyzji wydanej w 2018 r. zostały wykonane, odnowiono szatnie i korytarz. Podobnie kontrola sprawdzająca przeprowadzona w Miejskim Centrum Kultury im. L. Staffa ul. Słowackiego wykazała, że obowiązki nałożone wcześniej wydaną decyzją wykonano. Doprowadzono do należytego stanu sanitarno-technicznego ściany, sufity i podłogi w dwóch salach, na korytarzu na I piętrze oraz na głównej klatce schodowej.

W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba placów zabaw objętych nadzorem nie zwiększyła się. Kontrolą objęto 26 placów zabaw (81,3% znajdujących się w ewidencji). Stan sanitarno-techniczny kontrolowanych piaskownic i urządzeń zabawowych nie budził zastrzeżeń. Większość nowych urządzeń zabawowych posiada certyfikaty potwierdzające zgodność wyrobu z parametrami określonymi w Polskich Normach lub atest potwierdzający bezpieczeństwo użytkowania wyrobu, co zapewnia bezpieczeństwo korzystających z nich dzieci. Według oświadczeń zarządców co roku przeprowadzone są przeglądy urządzeń na placach i wykonywane niezbędne remonty i konserwacje urządzeń zabawowych. Podczas kontroli oceniono wizualnie czystość piasku, nie stwierdzono w nim obecności odchodów ptaków czy zwierząt, piasek był czysty. Nie pobierano próbek piasku z piaskownic do badań, czystość piasku oceniano wizualnie. Zauważalne jest, że piaskownice ogólnodostępne są bardziej narażone na uszkodzenia lub zabrudzenia przez zwierzęta domowe. Piaskownice w przedszkolach są z reguły przykryte i znajdują się na terenach ogrodzonych. Na większości placów zabaw obowiązuje zakaz wprowadzania zwierząt oraz palenia wyrobów tytoniowych. Zakazy te zostały umieszczone w regulaminach określających warunki korzystania z tych obiektów lub na stosownych tablicach informacyjnych.

2.9. Kąpieliska i miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpielii.

W 2019 r. nadzór nad kąpieliskami i miejscami okazjonalnie wykorzystywanymi do kąpielii prowadzony był w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. D.U. 2018 poz. 2268 z późn. zm.);
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpielii (Dz.U. 2019 r. poz. 255);
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie ewidencji oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpielii (Dz.U. 2018 r., poz. 2476).

W analizowanym okresie, zgodnie z przyjętymi uchwałami rad miast i gmin, na terenie powiatu skarżyskiego zostały utworzone 3 kąpieliska:

1. Kąpielisko Ośrodka Sportu i Rekreacji w Suchedniowie przy ul. Ogrodowej 11. Obiekt ten funkcjonował w okresie od 1 lipca do 31 sierpnia 2019 r.
2. Kąpielisko Bliżyn nad zbiornikiem wodnym Zbiornik Bliżyn. Obiekt ten funkcjonował w okresie od 20 czerwca do 1 września 2019 r. Organizatorem kąpieliska była Gmina Bliżyn.
3. Kąpielisko Miejskiego Centrum Sportu i Rekreacji w Skarżysku - Kamiennej przy ul. Sportowej – Zalew Rejów. Obiekt ten funkcjonował w okresie od 29 czerwca do 1 września 2019 r. Jest to kąpielisko nowoutworzone, w latach poprzednich funkcjonowało jako miejsce wykorzystywane do kąpielii.

W stosunku do roku ubiegłego przybyło jedno kąpielisko.

Ponadto w 2019 r. zostało utworzone 1 miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpielii wyznaczone na zbiorniku wodnym Jaśle w gminie Łączna, które funkcjonowało w okresie od 15 lipca do 13 sierpnia 2019 r. Organizatorem tego miejsca była Gmina Łączna.

Istotnym elementem nadzoru sanitarnego nad wodami wykorzystywanymi do kąpielii jest ocena jakości wody. W ocenie przydatności wody do kąpielii uwzględniono przede wszystkim wskaźniki mikrobiologicznego, kałowego zanieczyszczenia wody oraz zakwity sinic i obecności w wodzie zanieczyszczeń tj. materiały smoliste, szkło, tworzywa sztuczne, guma oraz inne odpady.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami organizatorzy wszystkich nadzorowanych kąpielisk ustalili z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Skarżysku - Kamiennej harmonogramy pobierania próbek wody i wykonywali zgodnie z nimi badania jakości wody. Próbkę wody ze wszystkich kąpielisk zostały pobrane do badania przed rozpoczęciem sezonu kąpieliskowego w ramach kontroli urzędowej oraz minimum trzykrotnie w trakcie jego

funkcjonowania w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez organizatora. Jakość wody w kąpieliskach odpowiadała wymaganiom sanitarnym.

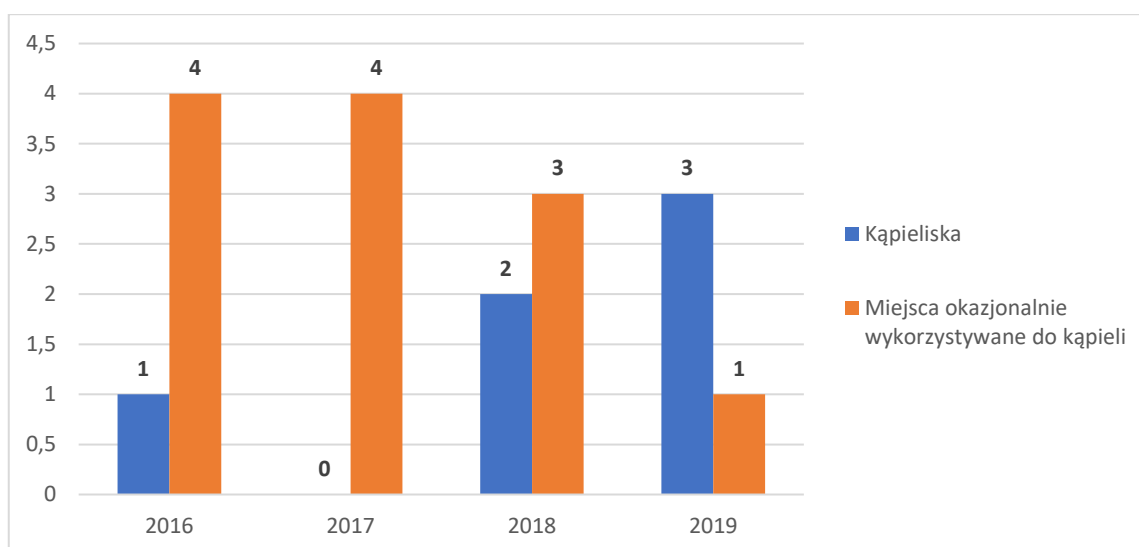
Natomiast jakość wody w miejscu okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli oceniana była na podstawie przedłożonych sprawozdań z badań próbek wody pobranych przed rozpoczęciem sezonu oraz raz w trakcie jego trwania, w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez organizatora. Wszystkie wyniki badań były prawidłowe.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Skarżysku - Kamiennej wydał 13 ocen o przydatności wody w kąpieliskach i 2 oceny o przydatności wody w miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli.

Ponadto organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zostały zobowiązane do dokonania klasyfikacji jakości wody w kąpielisku, która przeprowadzana jest na podstawie zestawu danych o jakości wody w odniesieniu do danego sezonu kąpielowego oraz trzech poprzedzających sezonów kąpielowych, zgodnie z procedurą określoną w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli. W 2019 r. klasyfikacja jakości wody została wykonana tylko dla kąpieliska w Suchedniowie – zostało ono sklasyfikowane jako dobre.

Dla pozostałych kąpielisk nie można było przeprowadzić klasyfikacji ze względu na brak pełnego zestawu danych o jakości wody.

Wszystkie kąpieliska i miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli zostały skontrolowane dwukrotnie, przed rozpoczęciem sezonu oraz w trakcie sezonu. Stan sanitarnohigieniczny tych obiektów nie był kwestionowany. Wszystkie kąpieliska i miejsca miały zapewnione zaplecze sanitarne, wyposażone były w odpowiednią ilość koszy na śmieci. Na plażach wyznaczone były strefy do rekreacji i sportu tj. boiska do piłki plażowej, place zabaw dla dzieci, specjalne miejsca na ognisko czy grilla. Obiekty były właściwie oznakowane - posiadały regulaminy i stosowne tablice informacyjne. W czasie trwania sezonu zapewniona była opieka ratowników wyposażonych w podstawowy sprzęt ratunkowy i pomocniczy oraz sprzęt medyczny.

Ryc. 18. Liczba kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli w latach 2016-2019

Zgodnie z ustawą Prawo wodne organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej są obowiązane do prowadzenia Serwisu kąpieliskowego. Serwis ten dostępny jest na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Sanitarnego pod adresem <http://sk.gis.gov.pl/>. Celem Serwisu kąpieliskowego jest przede wszystkim natychmiastowe przekazywanie i rozpowszechnianie informacji o jakości wody w kąpieliskach podczas letniego wypoczynku, tak aby minimalizować ryzyko zdrowotne dla osób kąpiących się. Na podstawie sprawozdania z badania jakości wody prowadzonego dla każdego kąpieliska, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny dokonuje bieżącej oceny jakości wody w celu określenia jej przydatności do kąpeli. Informacja ta zostaje zamieszczona w Serwisie kąpieliskowym na stronie Głównego Inspektoratu Sanitarnego. Ogólnie dostępne komunikaty przyczyniają się nie tylko do zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa korzystającego z kąpielisk, podnoszenia jakości usług, ale także do wzrostu świadomości zdrowotnej osób kąpiących się.

2.10. Pływalnie.

Pływalnie z uwagi na związane z korzystaniem z nich ryzyko zakażeń wymagają szczególnego nadzoru sanitarnego. W ewidencji znajduje się jeden obiekt tego typu – Kryta Pływalnia zlokalizowana w Skarżysku - Kamiennej przy ul. Spółdzielczej 19.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego wszystkim użytkownikom pływalni właściciel obiektu zobowiązany jest do prowadzenia kontroli wewnętrznej na podstawie wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach. Badania jakości wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzone są zgodnie z ustalonymi harmonogramami. Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach nadzoru: uzgadniają przedkładane przez zarządzających pływalniami harmonogramy badań jakości wody; gromadzą i analizują dane jakości wody

na pływalniach; wykonują badania jakości wody; wydają zbiorcze roczne oceny jakości wody na pływalniach na podstawie wyników badań i pomiarów realizowanych przez zarządzającego pływalnią oraz wyników badań wykonanych w ramach realizacji kontroli urzędowej.

Z przeprowadzanej analizy sprawozdań z badań próbek wody pobranych z pływalni w 2019 r. wynika, że jakość wody w niecce basenowej zazwyczaj odpowiadała wymaganiom określonym w obowiązującym rozporządzeniu, natomiast jakość wody wprowadzonej do niecki basenowej z systemu cyrkulacji nie spełniała norm sanitarnych.

Jakość wody w niecce basenowej kwestionowano dwukrotnie z uwagi na zanieczyszczenie mikrobiologiczne (obecność *Pseudomonas aeruginosa* oraz podwyższoną ogólną liczbę mikroorganizmów w 36+/-2°C po 48 h w 1 ml) oraz trzykrotnie ze względu na przekroczenia parametrów chemicznych (ponadnormatywna zawartość chloroformu, podwyższona zawartość chloru związanego). Natomiast woda wprowadzana do niecki basenowej z systemu cyrkulacji aż trzynastokrotnie nie spełniała wymagań sanitarnych ze względu na skażenie mikrobiologiczne i jednokrotnie z uwagi na podwyższoną zawartość chloroformu. Każdorazowo, w przypadku stwierdzenia nieodpowiedniej jakości wody, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Skarżysku - Kamiennej wystosowywał pisma interwencyjne do zarządcy obiektu.

Zarządzający pływalnią, niezwłocznie po uzyskaniu informacji o złych wynikach badań, podejmował działania naprawcze polegające przede wszystkim na dezynfekcji całego systemu cyrkulacji i wody w niecce basenowej, płukaniu filtrów. Pod koniec marca 2019 r. wymieniono złożę filtracyjne oraz wprowadzono dodatkowo dawkowanie dwutlenku chloru (wzmocniona dezynfekcja). W czasie prowadzenia działań naprawczych dwukrotnie zarządca pływalni wyłączył obiekt z użytkowania. Dodatkowo, w czasie corocznej przerwy w dostawie ciepłej wody do budynku, została spuszczone woda z niecki basenowej, przeprowadzono czyszczenie i dezynfekcję niecki basenowej, kanałów przelewowych, ścian w natryskowni i szatniach.

Przeprowadzono także szokową dezynfekcję całego systemu uzdatniania wody wprowadzanej do niecki basenowej. Powyższe działania przyczyniły się do poprawy jakości wody w niecce basenowej, co zostało potwierdzone prawidłowymi wynikami badań. W dalszym ciągu istnieje jednak problem z zapewnieniem właściwej jakości wody wprowadzanej do niecki basenowej z systemu cyrkulacji. Z przedłożonych sprawozdań z badań wynika, że przeprowadzane wielokrotnie prace naprawcze przynosiły efekt krótkotrwały, lub były zupełnie nieskuteczne. Dodatkowo zintensyfikowana dezynfekcja całego systemu uzdatniania przyczynia się do wystąpienia podwyższonej zawartości chloroformu, zarówno w próbkach wody z niecki basenowej, jak wody wprowadzanej do niecki basenowej z systemu cyrkulacji.

Należy zaznaczyć, że czynnikami o najwyższym znaczeniu dla zdrowia, spośród wszystkich związanych z wodą na pływalni, są wskaźniki mikrobiologiczne. Występowanie patogenów w wodzie basenowej tj. *Escherichia coli*, *Pseudomonas aeruginosa* w istotny sposób może zwiększać ryzyko zakażenia użytkowników pływalni. Jednak nadmiar środków dezynfekcyjnych, które eliminują ryzyko rozwoju mikroorganizmów, może powodować niepożądane reakcje u osób korzystających z pływalni tj. alergie, podrażnienia oczu, skóry i układu oddechowego. Istotne jest zatem dla bezpieczeństwa zdrowotnego osób kąpiących się zapewnienie równowagi między ilością stosowanych środków dezynfekcyjnych a potencjalną liczbą mikroorganizmów występujących w wodzie.

W celu oceny stopnia skolonizowania instalacji wody ciepłej pałeczkami *Legionella* sp. w 2019 r. zostały pobrane do badania próbki wody ciepłej z pryszniców w łazienkach dla kobiet i mężczyzn. Przeprowadzone badania tych próbek nie wykazały przekroczenia dopuszczalnej liczby tych bakterii.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej poza sprawowaniem nadzoru nad jakością wody basenowej, nadzorują także warunki higieniczno-sanitarne i stan techniczny hali basenowej, zaplecza higienicznego oraz pomieszczeń higieniczno-sanitarnych. Przeprowadzona w 2019 r. kontrola obiektu nie wykazała nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-technicznego i porządkowego. Ponadto zarządzający pływalnią umieszczał na tablicy informacyjnej, zlokalizowanej w miejscu widocznym dla osób korzystających z niej, komunikat o ostatniej ocenie jakości wody wraz z aktualnymi wynikami z badań wody.

3. Podsumowanie.

W 2019 r. nie stwierdzono obiektów użyteczności publicznej ze złym stanem sanitarnym. Jedynie w przypadku Domu Opieki „Liliowy Dworek” w Łącznej prowadzone jest w dalszym ciągu postępowanie administracyjne.

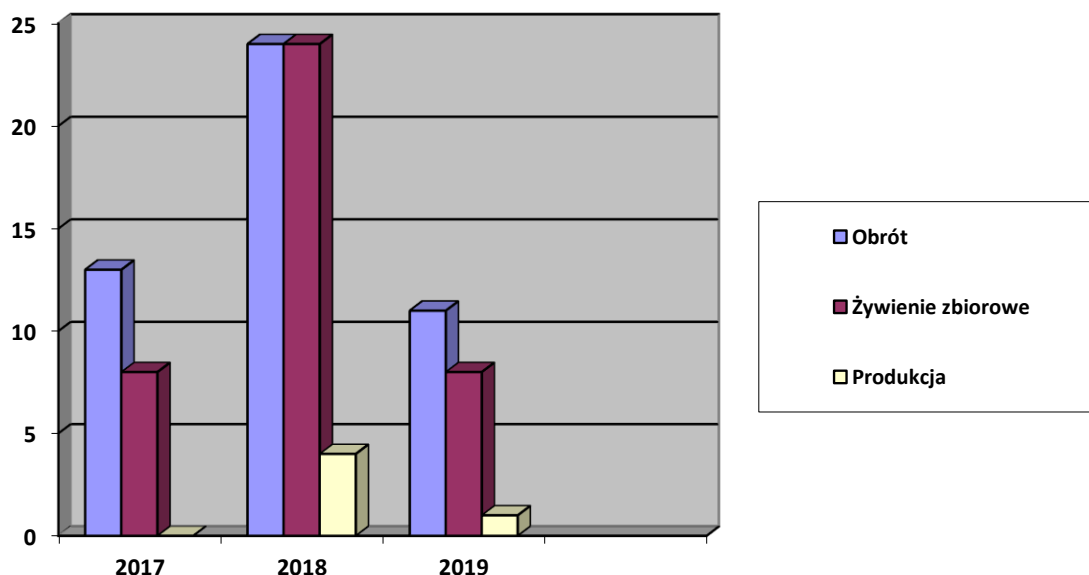
Na terenie powiatu skarżyskiego obserwuje się wzrost ilości kąpielisk, co jest zjawiskiem pozytywnym. Jednak istnieją popularne miejsca wypoczynku i rekreacji wodnych, które nie posiadają statusu ani kąpieliska ani miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpieli. Te formy wypoczynku stwarzają szczególne zagrożenie dla bezpieczeństwa zdrowotnego osób korzystających z nich, nie są oznakowane, badane ani strzeżone. W minionym sezonie taki miejscem były Mostki, które od lat były atrakcyjnym miejscem wypoczynku dla mieszkańców powiatu.

W analizowanym okresie jakość wody w niecce basenowej na ogół spełniała wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach. Zanieczyszczenia mikrobiologiczne wody w niecce basenowej miały charakter incydentalny, a jakość wody niezwłocznie została doprowadzona do obowiązujących norm. Natomiast jakość wody wprowadzanej do niecki basenowej z systemu cyrkulacji oceniono negatywnie.

V. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku.

W 2019 roku z 752 zakładów znajdujących się w ewidencji, skontrolowano 364 obiektów tj. 48,4%. Kontrolą objęto: obiekty produkcji i obrotu żywnością, obiekty żywienia zbiorowego typu „otwartego” i „zamkniętego”, zakłady małej gastronomii, środki transportu żywności, wytwórnie i miejsca obrotu przedmiotów użytku oraz wytwórnie i miejsca obrotu kosmetyków. W skontrolowanych obiektach:

- przeprowadzono łącznie 516 kontroli sanitarnych i rekontroli,
- wydano 154 decyzji, w tym 96 merytorycznych i 58 decyzji płatniczych.
- zatwierdzono zgodnie z art.63 Ustawy z dnia 25 sierpnia 2006r. o bezpieczeństwie żywności żywienia 20 zakładów co stanowi 2,6 % nadzorowanych obiektów
- nałożono 20 mandatów karnych na kwotę 4.500 zł .`

Ryc.19. Stan sanitarno - higieniczny obiektów w latach 2018-2019 według ilości nałożonych mandatów karnych.

1. Stan sanitarny w poszczególnych grupach zakładów.

1.1. Zakłady produkcji żywności:

W obiektach tych przeprowadzono ogółem 39 kontroli i rekontroli. Skontrolowano 26 zakładów produkcji żywności, w 23 zakładach dokonano oceny stanu sanitarno-higienicznego wg „Arkusza oceny stanu sanitarnego zakładu produkcji żywności”. Żaden zakład nie otrzymał oceny „niezgodny z wymaganiami”. W 2019 roku w zakładach produkcyjnych wydano 7 decyzji merytorycznych w tym: 1 zatwierdzającą, 5 decyzji zarządzających poprawę stanu sanitarno-technicznego zakładów, 1 decyzję przedłużającą termin usunięcia zarządzeń.

Decyzje zarządzające poprawę stanu sanitarno- technicznego dotyczyły:

- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno- technicznego ścian, sufitów, futryn drzwiowych w pomieszczeniach zakładu tj.: w magazynach surowca, wyrobu gotowego i pomieszczeniach socjalnych personelu,
- uzupełnienia ubytków terakoty w pomieszczeniu produkcyjnym i magazynowym,
- wycofania z użycia zniszczonego, sprzętu produkcyjnego, tj. foremek, blach do wypieku pieczywa,
- doprowadzenia do należytego sanu sanitarno-higienicznego regałów w pomieszczeniu przechowywania czystego sprzętu produkcyjnego,
- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-higienicznego lamp w zakładzie.

Zarządzenia z 4 decyzji zostały wykonane w określonym terminie, natomiast w 1 zakładzie termin realizacji ustalono na 2020r.

Nażłożono 1 mandat karny na kwotę 300zł za następujące nieprawidłowości:

- brak czystości i porządku w pomieszczeniach zakładu,
- brak orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- brudne urządzenia i sprzęt produkcyjny,
- brak prawidłowo prowadzonej kontroli wewnętrznej.

Nieprawidłowości zostały usunięte co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

1.1. Zakłady obrotu żywnością:

Nadzorem objętych jest 259 sklepów spożywczych, w tym 28 marketów. W 143 sklepach sporządzono arkusze oceny stanu sanitarnego zakładu obrotu żywnością, w tym w 28 marketach. Żaden z zakładów nie otrzymał oceny zakład „niezgodny z wymaganiami”. W obiektach obrotu żywnością przeprowadzono ogółem 282 kontrole i rekontrole.

W 2 obiektach wydano decyzje administracyjne, których zarządzenia dotyczyły:

- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego ścian i sufitów w pomieszczeniach zakładu;
- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego otworów drzwiowych we wszystkich pomieszczeniach zaplecza oraz magazynach;
- wymiany ociekacza w pomieszczeniu obróbki wstępnej kurczaków oraz półek w chłodni;
- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego powierzchni podłóg we wszystkich pomieszczeniach zaplecza,
- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego schodów wiodących do sklepu spożywczego.

Zarządzenia decyzji zostały wykonane w określonym terminie, co potwierdziły kontrole sprawdzające.

Nalożono 10 mandatów karnych na kwotę **2000zł** za następujące nieprawidłowości:

- brak czystości i porządku w pomieszczeniach sali sprzedażowych i magazynowych,
- brak prawidłowych preparatów myjąco-dezynfekcyjnych do rąk, sprzętu i urządzeń,
- brak bieżących rejestrów kontroli temperatur w urządzeniach chłodniczych i przy dostawach towarów łatwopsujących się,
- brak właściwej odzieży ochronnej,
- brudne urządzenia chłodnicze, brak zachowanej segregacji,
- sprzedaż artykułów łatwopsujących się poza urządzeniem chłodniczym,
- sprzedaż pieczywa niepakowanego bez zabezpieczenia od strony konsumenta,
- brak kontroli wewnętrznej.

W porównaniu z rokiem 2018 nastąpiło znaczne polepszenie stanu sanitarno-higienicznego. W większości obiektów znacznie rzadziej stwierdzono przypadki, że personel nie przestrzegał procedur i instrukcji opracowanej dokumentacji GHP, GMP i systemu HACCP.

1.3. Zakłady żywienia zbiorowego:

Ze 148 zakładów żywienia zbiorowego znajdujących się w ewidencji sklasyfikowano 113. W zakładach tych przeprowadzono ogółem 164 kontrole i rekontrole. Do grupy tej zaliczamy: zakłady żywienia zbiorowego typu „otwartego”, w tym zakłady małej gastronomii oraz zakłady żywienia zbiorowego typu „zamkniętego”.

1.3.1 Zakłady żywienia zbiorowego otwartego:

Pod nadzorem znajduje się 43 zakłady żywienia zbiorowego otwartego. W 2019r. sklasyfikowano 42 zakłady zgodnie z arkuszem oceny stanu sanitarnego. Żaden zakład nie otrzymał oceny zakład „niezgodny z wymaganiami”. Wydano 2 decyzje zatwierdzające w związku z wniesionymi wnioskami o zatwierdzenie zakładu i o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS.

Nalożono 4 mandaty karne na łączną kwotę 900 złotych za:

- brak czystości i porządku w pomieszczeniach produkcyjnych,
- brudne urządzenia chłodnicze i sprzęt produkcyjny,
- wykorzystywanie pomieszczeń niezgodnie z ich przeznaczeniem,
- brak prawidłowych preparatów myjąco- dezynfekcyjnych,
- brak prawidłowo prowadzonej kontroli wewnętrznej.

Nieprawidłowości stwierdzone przy ocenie zakładu, które zostały wpisane do książki kontroli niezwłocznie usunięto, co potwierdziły kontrole sprawdzające.

W 4 obiektach wydano decyzje administracyjne, których zarządzenia dotyczyły:

- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego podłogi w pomieszczeniach zakładu,
- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego sufitów i ścian w pomieszczeniach zakładu,
- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-higienicznego obudowy zlewozmywaka,
- prawidłowego wyposażenia stanowiska mycia i dezynfekcji sprzętu produkcyjnego,
- zapewnienia wystarczającej ilości szafek do przechowywania odzieży,
- zapewnienia możliwości korzystania z prysznica zlokalizowanego w szatni,
- zapewnienia prawidłowych warunków do przechowywania opakowań transportowych,
- zapewnienia prawidłowych warunków magazynowania surowca i obróbki warzyw,
- wydzielenia stanowisk produkcyjnych zgodnie z przeznaczeniem,
- dostosowania dokumentacji GHP, GMP i HACCP do zakresu prowadzonej działalności produkcyjnej.

Kontrole sprawdzające przeprowadzone w trzech obiektach wykazały wykonanie zarządzeń wydanych decyzji administracyjnych. W jednym obiekcie termin wykonania zarządzeń został ustalony na 31.12.2019r.

Podczas kontroli w 35 zakładach zbadano jakość używanego tłuszczu smaźalnicy własnym testerem 3 M PCT 120 – nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

Wszystkie zakłady posiadają opracowane i wdrożone instrukcje dobrej praktyki higienicznej, produkcyjnej i postępują zgodnie z opracowaną dokumentacją.

Zakłady małej gastronomii:

W powiecie znajduje się 51 zakładów małej gastronomii, arkusz oceny zakładu sporządzono w 40 obiektach. Żaden z zakładów nie otrzymał oceny zakład „niezgodny z wymaganiami”.

Wydano 3 decyzje zatwierdzające w związku z wniesionymi wnioskami o zatwierdzenie zakładu i o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS, bądź o dokonanie zmian w rejestrze w związku z planowanym rozszerzeniem zakresu prowadzonej działalności.

Nalożono 3 mandaty karne na łączną kwotę 800 zł. za:

- brak czystości i porządku w pomieszczeniach produkcyjnych,
- brudne urządzenia chłodnicze i sprzęt pomocniczy,
- brak prawidłowych preparatów myjąco- dezynfekcyjnych do rąk, sprzętu, urządzeń oraz powierzchni,
- brak prawidłowej odzieży ochronnej,
- brak identyfikowalności surowców znajdujących się w zakładzie,
- brak bieżącej rejestracji kontroli temperatur w urządzeniach chłodniczych i temperatur dostaw towarów łatwopsujących się,
- brak orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych.

Nieprawidłowości te zostały usunięte, co potwierdziły kontrole sprawdzające.

Podczas kontroli w 15 zakładach zbadano jakość używanego tłuszczu smaźalniczego własnym testerem 3 M PCT 120 – nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

Wszystkie skontrolowane zakłady opracowały i wdrożyły instrukcje dobrej praktyki higienicznej i dobrej praktyki produkcyjnej oparte na zasadach systemu HACCP.

1.3.2 Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego:

Bloki żywienia w domach opieki społecznej:

Na terenie działania tutejszej PSSE nadzorem objęte są bloki żywienia w 4 domach opieki społecznej (w tym 3 zakłady prowadzą żywienie w systemie cateringowym). W zakładach tych przeprowadzono 3 kontrole sanitarne z wypełnieniem arkusza oceny zakładu. Żaden z zakładów nie otrzymał oceny zakład „niezgodny z wymaganiami”.

Wszystkie zakłady posiadają opracowane i wdrożone instrukcje dobrej praktyki higienicznej, produkcyjnej oparte na zasadach systemu HACCP i postępuje zgodnie z opracowaną dokumentacją.

Stołówki szkolne i przedszkolne:

Nadzorem objęte były 43 stołówki szkolne i przedszkolne, w tym 15 stołówek prowadzących żywienie w systemie cateringowym. Sklasyfikowano 36 zakładów zgodnie z arkuszem oceny stanu sanitarnego. Żaden z zakładów nie otrzymał oceny zakład „niezgodny z wymaganiami”.

Łącznie przeprowadzono 56 kontroli sanitarnych, w tym 1 interwencyjna w stołówce szkolnej prowadzącej żywienie w systemie cateringowym, w związku ze złożoną skargą.

Nażłożono 1 mandat karny na kwotę 200 złotych, za następujące nieprawidłowości:

- brak czystości i porządku w pomieszczeniu porcjowania i wydawania posiłków,
- brak procedur i instrukcji dobrej praktyki higienicznej w zakresie dostaw, porcjowania i wydawania posiłków,
- brak prawidłowej odzieży roboczej,
- brak orzeczenia do celów sanitarno-epidemiologicznych pracownika wydającego posiłek.

Przeprowadzona kontrola sprawdzająca wykazała wykonanie zaleceń.

W jednym obiekcie wydano **decyzję administracyjną**, która dotyczyła:

- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego ścian, sufitów w pomieszczeniach zakładu,
- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego parapetów w pomieszczeniach zakładu,
- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego podłóg w pomieszczeniach zakładu,
- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-higienicznego szafki w pomieszczeniu kuchni,
- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego obieraczkę do warzyw,
- prawidłowego urządzenia stanowiska mycia sprzętu produkcyjnego,
- wydzielenia i prawidłowego urządzenia stanowiska wydawania potraw,
- prawidłowego prowadzenia kontroli wewnętrznej w zakresie dobrej praktyki higienicznej.

Termin wykonania powyższych zarządzeń ustalono na 30.08.2020r.

Na drugi zakład wydana była decyzja administracyjna w 2017 roku, z terminem wykonania zarządzeń do 31.08.2019r. Przeprowadzona kontrola sprawdzająca wykazała częściowe wykonanie zarządzeń w/w decyzji. Na umotywowaną prośbę dyrektora palcówki przedłużono termin wykonania zarządzeń do 2021r.

Wszystkie placówki opracowały, wdrożyły i przestrzegały instrukcji dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej oraz wdrożyły system HACCP.

2. Działania podejmowane w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, żywienia i przedmiotów użytku.

2.1 Nadzór nad bazą żywnościowo – żywieniową przy trasach turystycznych i w miejscach wypoczynku

W celu oceny bazy żywnościowo – żywieniowej zlokalizowanej w miejscowościach wypoczynkowych i przy trasach turystycznych w sezonie letnim skontrolowano ogółem: 35 obiektów, w tym: 19 sklepów, 5 zakładów małej gastronomii, 11 zakładów żywienia zbiorowego otwartego, 3 zakłady produkcji. Przeprowadzono łącznie 37 kontroli sanitarnych. Nałożono 1 mandat karny na kwotę 200 zł. za brak czystości i porządku w pomieszczeniach zakładu, brak preparatów do mycia i dezynfekcji pomieszczeń i sprzętu, brak aktualnych orzeczeń lekarskich, nieprawidłowo prowadzoną kontrolę wewnętrzną opartą na zasadach systemu HACCP.

2.2 Nadzór nad żywieniem dzieci i młodzieży podczas wypoczynku

Dokonano oceny obiektów żywieniowych podczas wypoczynku dzieci i młodzieży zarówno letniego jak i zimowego. Podczas wypoczynku letniego skontrolowano:

- 3 zakłady żywienia zbiorowego otwartego, w których zorganizowany był wypoczynek w formie wyjazdowej,
- 5 placówek szkolnych, w których zorganizowane były wypoczynki w formie półkolonii z wyżywieniem,
- 2 obozy harcerskie.

Podczas wypoczynku letniego łącznie przeprowadzono 17 kontroli tematycznych, podczas których nie stwierdzono nieprawidłowości w stanie sanitarno – higienicznym placówek, jak też i żywieniu dzieci i młodzieży.

Wypoczynek zimowy dzieci zorganizowany był w 7 szkołach podstawowych oraz w Hotelu „Paradiso” w Suchedniowie, który prowadził również żywienie uczestników. Przeprowadzono 6 kontroli podczas trwania wypoczynku zimowego.

Łącznie podczas trwania wypoczynku zarówno letniego jak i zimowego przeprowadzono 23 kontrole wspólnie z Sekcją Higieny Dzieci i Młodzieży. Nieprawidłowości nie stwierdzono, nie wpłynęły również do PSSE żadne skargi czy interwencje dotyczące stanu sanitarnego czy też funkcjonowania w/w obiektów.

2.3 Współpraca Inspekcji Sanitarnej i Inspekcji Weterynaryjnej.

Współpraca Inspekcji Sanitarnej i **Inspekcji Weterynaryjnej** na terenie powiatu skarżyskiego oparta jest o porozumienie podpisane w dniu 16.11.2018r. przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Skarżysku - Kamiennej i Powiatowego Lekarza Weterynarii w Skarżysku - Kamiennej.

W 2019r. przeprowadzono 7 kontroli sanitarnych tematycznych na targowiskach przeprowadzonych przy współudziale przedstawiciela Powiatowego Lekarza Weterynarii. Zakres kontroli obejmował pochodzenie, legalność i oznakowanie surowca mięsnego oferowanego do sprzedaży w punktach handlowych zlokalizowanych na targowisku. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono. Na terenie naszego działania znajduje się 1 zakład pod wspólnym nadzorem Powiatowego Lekarza Weterynarii i Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego tj. Hurtownia artykułów produkcji masarskiej PROGRESS w Skarżysku - Kamiennej ul. Bobowskich 61. Przeprowadzono 1 wspólną kontrolę sanitarną zgodnie z opracowanym harmonogramem kontroli na 2019r.

Brak jest natomiast zakładów prowadzących działalność gospodarczą w zakresie pośrednictwa w sprzedaży na odległość (wysyłkowej) produktów pochodzenia zwierzęcego oraz zakładów produkujących lub przechowujących środki spożywcze, które produkują lub wprowadzają na rynek pasze lub materiały paszowe dla zwierząt.

W roku sprawozdawczym przesłano pisma do Powiatowych Lekarzy Weterynarii z informacjami które dotyczyły:

- w miesiącu styczniu przekazano pod nadzór PLW w Skarżysku - Kamiennej 5 zakładów, które prowadziły działalność marginalną, lokalną i ograniczoną. Otrzymało od Inspekcji Weterynaryjnej odpowiedź, iż przekazane przez PIS zakłady zostały wpisane do rejestru prowadzonego przez PLW i nadano im weterynaryjne numery identyfikacyjne;

- nieprawidłowego oznakowania mięsa wieprzowego pn. „Schab z/k b/pol” wyprodukowanego przez Zakłady Mięsne Zakrzewscy Mariusz Zakrzewski, Janusz Zakrzewski Sp. J. ul. Wiejska 7, 08-330 Kosów Lacki. Oceny oznakowania dokonano podczas przeprowadzonej kontroli sanitarnej w sklepie spożywczym zlokalizowanym w Suchedniowie. Informację przesłano do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Sokołowie Podlaskim, który nadzoruje producenta;

- przekazania dokumentacji od firmy Mosso Kewpie Poland Sp. z o.o. Puchały, ul. Wirażowa 43, 05-090 Raszyn, będącej producentem majonezu Napoleońskiego o niewłaściwej jakości zdrowotnej i przeprowadzeniu kontroli w zakładzie p. Artura Banaszewskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą „EKO-ART.” Artur Banaszewski 26-110

Skarżysko - Kamienna u. Asfaltowa 1. W związku z tym, iż w/w firma podlega nadzorowi PLW W Skarżysku - Kamiennej sprawa została przekazana do załatwienia zgodnie z kompetencjami;

- stwierdzenia obecności Salmonella Infantis w mięsie drobiowym wyprodukowanym przez rzeźnię „DRÓB-POL” Zagórze 78A, 26-140 Łączna. Przeprowadzono 2 kontrole sanitarne interwencyjne w sklepach firmowych wskazanych w piśmie PLW w Skarżysku - Kamiennej.

Podczas kontroli nie stwierdzono w sprzedaży w/w kwestionowanej partii mięsa drobiowego. Całość dostarczonej kwestionowanej partii została w całości sprzedana indywidualnym klientom. O wynikach przeprowadzonych kontroli powiadomiono PLW.

- niewłaściwej jakości mięsa wieprzowego pn. „Łopatka b/k Mięso kulinarne bez kości” którego producentem są Zakłady Mięsne POLSTAN Wiesław Stępień Pijanów 42a, 26-234 Słupia. Mięso zostało pobrane do badania mikrobiologicznego i zostało zakwestionowane ze względu na uzyskanie dodatniego wyniku hodowli Escherichia coli (szczepy odporne na cefalosporyny). Informację wraz ze sprawozdaniem z badań przesłano do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Końskich, który nadzoruje producenta kwestionowanego środka spożywczego;

- pisma PPIS w Końskich informującego o przeprowadzeniu kontroli środka transportu marki Mercedes Benz o nr rejestracyjnym TSK 06AM którego właścicielem był p. Jan Lech ul. Poziomkowa 11, 26-110 Skarżysko-Kamienna. Powyższe pismo przekazano do PLW w Skarżysku - Kamiennej, w związku z prowadzonym nadzorem nad w/w obiektem.

2.4 Współpraca Inspekcji Sanitarnej i Inspekcji Farmaceutycznej

Współpraca z **Inspekcją Farmaceutyczną** oparta jest o porozumienie ramowe z dnia 14.07.2008r. o współpracy Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej i Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz Porozumienie z dnia 10.10.2008r. o współpracy organów Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej i Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie świętokrzyskim, zawartych w celu zapewnienia sprawnego nadzoru nad obrotem suplementami diety lub środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego w placówkach objętych jednocześnie nadzorem obu inspekcji.

W 2019r. przeprowadzono 5 kontroli sanitarnych w aptekach w tym: 2 kontrole tematyczne dotyczące oceny suplementów diety w zakresie oświadczeń zdrowotnych i znakowania zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi oraz 3 kontrole w zakresie poboru próbek żywności (suplementów diety) do badania.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono również kontrole dotyczące sprzedaży niedozwolonych, niebezpiecznych produktów zainicjowane pismami Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach które dotyczyły:

- obecności w obrocie produktów zawierających m.in. johimbinę - w powyższym przypadku dokonywano sprawdzania portali internetowych tj. www.allegro.pl i www.olx.pl pod kątem dostępności tych produktów – na terenie powiatu skarżyskiego nie znaleziono sprzedawców handlujących produktami zawierającymi m.in. johimbinę.

- przekazania powiadomienia informacyjnego z Norwegii dotyczącego programu kontroli suplementów diety. Sprawdzenia dokonano podczas bieżących kontroli w 2 obiektach (ROSSMANN i Akademia Holistyczna) – w wyniku kontroli nie stwierdzono ich w obrocie.

- możliwości sprzedaży produktów z konopi siewnych zawierających składniki nieposiadających historii spożycia tj. suszone liście konopi siewnych, kwiatostany, ekstrakt CBD – przeprowadzono jedną kontrolę w sklepie zielarsko – medycznym, podczas której nie stwierdzono w sprzedaży produktów z konopi siewnych.

Na terenie powiatu znajduje się:

- **31 aptek** wpisanych do rejestru na podstawie przesłanego przez Państwową Inspekcję Farmaceutyczną w ramach współpracy wykazu. Przeprowadzono 3 kontrole sanitarne tematyczne dotyczące oceny prawidłowości znakowania środków spożywczych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, ze szczególnym uwzględnieniem znakowania suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, oraz poboru próbek suplementów diety do badania.

- **1 sklep zielarsko-medyczny „Ziolowa Apteczka”** w Skarżysku-Kamiennej ul. Metalowców 4 prowadzony przez Apteka „Na Zachodnim”, Katarzyna Józwik Sp. J. ul. Legionów 104, 26-110 Skarżysko-Kamienna. Przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną tematyczną w zakresie poboru próbki.

- W roku sprawozdawczym wpisano 1 aptekę do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS. Rejestry aptek z ważnym zezwoleniem na prowadzenie działalności na naszym terenie sprawdzane są na bieżąco na stronie internetowej Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia.

W 3 aptekach dokonano sprawdzenia czy w sprzedaży znajdują się kosmetyki do wybielania zębów, zawierające w swoim składzie od 0,1 % - 6 % nadtlenu wodoru – nie stwierdzono ich w obrocie.

W żadnej ze skontrolowanych aptek jak również i w sklepie zielarskim nie prowadzone było postępowanie administracyjne.

W 2019 roku pobrano do badań: **30** próbek (suplementy diety, żywność specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz żywność wzbogaconą), w tym **25** do badania chemicznego i **5** próbek do badania mikrobiologicznego. Wyniki badań nie kwestionowały pobranych próbek.

2.5 Współpraca Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oparta jest o porozumienie ramowe z dnia 22.04.2009r. o współpracy tych Inspekcji.

W roku sprawozdawczym nie przeprowadzono wspólnych kontroli **PIS-IOŚ-PIORiN** ponieważ nie byliśmy uwzględnieni w harmonogramie kontroli.

W 2019r. współpracowano z **Komendą Powiatową Policji** w Skarżysku – Kamiennej, wspólnie przeprowadzono kontrolę sanitarną tematyczną handlu artykułami spożywczymi (przyprawy, zioła i herbata) w Skarżysku - Kamiennej ul. Rynek 1. Handel ten prowadzony był przez przedsiębiorcę z terenu Radomia z ustawionego, prowizorycznego stołu, przykrytego folią. Stanowisko to zlokalizowane w ciągu komunikacyjnym na targowisku. Artykuły nie były zabezpieczone przed zanieczyszczeniami zewnętrznymi, jak również przed kupującymi. Ponadto sprzedający nie okazał dokumentów :

- rejestracji prowadzonej działalności handlowej,
- pozwalających na identyfikację sprzedawanego towaru,
- zaświadczenia do celów sanitarno- epidemiologicznych,
- potwierdzających, że w/w towar dostarczany jest prawidłowym środkiem transportu.

Za stwierdzone nieprawidłowości ukarano mandatem karnym.

Informację o stwierdzonych nieprawidłowościach przekazano do PPIS w Radomiu w celu wyjaśnienia czy handel ten posiada odpowiednią dokumentację zezwalającą na prowadzenie handlu obwoźnego w/w artykułami spożywczymi (przyprawy, zioła i herbata).

Współpracowano również z samorządami powiatowym i miejskim przekazując sobie wzajemnie potrzebne informacje. Dla Rady Powiatu oraz Starosty przekazano roczną ocenę stanu sanitarnego powiatu.

2.6 Działania w ramach Systemu Szybkiego Ostrzegania dla Żywności i Pasz –RASFF.

W 2019r. przeprowadzono 22 kontrole sanitarne - w związku z **powiadomieniami alarmowymi**, które dotyczyły:

- suplementu diety pn. Propolis Forte o smaku mentolowym, w którym stwierdzono przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu benz(a) piranu i sumy WWA- nie stwierdzono w sprzedaży kwestionowanego produktu,

- produktu pn. Filety śledziowe lekko solone, w którym stwierdzono obecności *Listerii monocytogenes* - nie stwierdzono w sprzedaży kwestionowanego produktu,

- produktu pn. „Podgarle wędzone” w którym stwierdzono obecność *Listerii monocytogenes* - nie stwierdzono w sprzedaży kwestionowanego produktu,

- wafli kukurydzianych marki GENUSS PLUS wafle kukurydziane solone w których stwierdzono możliwość zanieczyszczenia fragmentami metalu - nie stwierdzono w sprzedaży kwestionowanego produktu,

- produktu pn. Babydream Baby-Müsli musli owocowe po 7 miesiącu, w którym stwierdzono szypułki z jabłek - nie stwierdzono w sprzedaży kwestionowanego produktu,

- produktu pn; „Mleko w proszku pełne zawartość tłuszczu 26%, zakwestionowanego za bakterie Salmonella Anatum - nie stwierdzono w sprzedaży kwestionowanego produktu,

- produktu pn. „Mąka żytnia do wypieku domowego chleba”, w którym stwierdzono przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu ochratoksyny A - nie stwierdzono w sprzedaży kwestionowanego produktu,

- środka spożywczego pn; „Żytnie płatki błyskawiczne zakwestionowane z powodu zawyżonej zawartości ochratoksyny A - stwierdzono 7 sztuk kwestionowanej partii produktu, który wycofano z obrotu. Okazano fakturę korygującą potwierdzającą zwrot kwestionowanego produktu.

- produktu „ Gorczyca biała cała”, , zakwestionowanego za obecność bakterii Salmonella Typhimurium w 4 z 5 badanych. Okazano fakturę korygującą potwierdzającą zwrot kwestionowanego produktu.

- produktu pn. „Mięso garmazeryjne solone” w związku ze stwierdzeniem obecności bakterii – *Salmonella spp.* w 2 z 5 próbek – stwierdzono na stanie 2.74 kg. kwestionowanej partii produktu, który wycofano z obrotu. Okazano fakturę korygującą potwierdzającą zwrot kwestionowanego produktu.

- produktu pn. ser podpuszczkowy dojrzewający Gouda w plastrach oraz w serze podpuszczkowym dojrzewającym Rycki Edam w plastrach zakwestionowanych za wykrycie *Listerii monocytogenes* - stwierdzono 5 szt., który wycofano z obrotu. Okazano fakturę korygującą potwierdzającą zwrot kwestionowanego produktu.

- produktu pn. „Spirulina sprasowana alga morska w tabletkach”, w którym stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu sumy 4 WWA (bezno(a)pirenu, benz(a)ntracenu, benzo(b)fluorantenu, chryzenu- nie stwierdzono w sprzedaży kwestionowanej partii produktu.

Przeprowadzono również 7 kontroli sanitarnych w związku z **powiadomieniami informacyjnymi**, które dotyczyły:

- stwierdzenia obecności bakterii grupy coli w 1 z 5 próbek środka spożywczego pn. „Woda

źródłana niegazowana Nestle Pure Life- nie stwierdzono na stanie kwestionowanego produktu,

- obecności niedeklarowanego składnika alergennego glutenu (mąka pszenna) w środku spożywczym pn. „Alesto, Orzeszki ziemne panierowane w pikantnym cieście o smaku paprykowym

- nie stwierdzono na stanie kwestionowanego produktu,

- stwierdzenia przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu- linuronu w produkcie pn. Seler korzeniowy - nie stwierdzono na stanie kwestionowanego produktu,

- zawyżenia zawartości substancji dodatkowej – czerwieni koszenilowej w próbce żywności „Biedronka czerwona rodzina”, która została zakwestionowana z uwagi na zawyżoną zawartość substancji dodatkowej – czerwieni koszenilowej - nie stwierdzono na stanie kwestionowanego produktu.

W 2019r przeprowadzono 3 kontrole sanitarne – w związku z **powiadomieniem nie alarmowym**, które dotyczyły:

- suplementu diety w postaci kapsułek pn. „Acidolac” w którym stwierdzono zawartość drobnoustrojów z rodzaju: Lactobacillus oraz Bifidobacterium poniżej deklarowanego przez producenta poziomu o 2 rzędy wielkości - nie stwierdzono na stanie kwestionowanego produktu,

- mięsa drobiowego pozyskanego z uboju , w którym stwierdzono obecność Salmonella Infantis - nie stwierdzono na stanie kwestionowanego produktu,

- buergera wołowego w bułce, do produkcji którego użyto mięso nie posiadające badań poubojowych - stwierdzono 19 sztuk kwestionowanego produktu, który wycofano z obrotu. Okazano fakturę korygującą potwierdzającą zwrot kwestionowanego produktu.

2.7 Działania podejmowane w związku z powiadomieniami w systemie RAPEX

W 2019r. przeprowadzono 4 kontrole sanitarne interwencyjne w systemie RAPEX, które dotyczyły:

- notyfikacji nr A12/0023/19 w sprawie chusteczek nawilżanych Lulu Baby, nr partii 372/18/02 - nie stwierdzono w sprzedaży w/w produktu.

- powiadomienia firmy Nivea Polska Sp. z o.o. w sprawie dobrowolnego wycofania z obrotu Chusteczek splukiwanych toaletowych Bambino dzieciaki o zapachu gruszki i zapachu brzoskwini, numery partii: 92355008 PD i 92345008 PD,- nie stwierdzono na stanie kwestionowanego produktu,

- produktu kosmetycznego pn. „Bevola żel pod prysznic Wild 500 ml” (żel pod prysznic z gliceryną i ekstraktem z dzikiej róży), EAN 4337185216060, nr partii 91410019 - nie stwierdzono na stanie kwestionowanego produktu,

3. Jakość zdrowotna środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W roku sprawozdawczym zaplanowane zostały 222 próbki do badań chemicznych i mikrobiologicznych. Zgodnie z planem pobrano 221 próbek (plan wykonano w 99,55%). Nie pobrano 1 próbki wyrobu przeznaczonego do kontaktu z żywnością tj. materiały i wyroby z tworzyw sztucznych do badania w zakresie migracji specyficznej do substancji modelowej Tenax, w związku z pismem ŚPWIS w Kielcach Znak: NHZ.9010.1.1.2019 z dnia 21.06.2019r. dotyczącym zawieszenia wykonywania badań w powyższym zakresie przez laboratorium w Gdańsku. Łącznie pobrano i zbadano 267 próbek, w tym 46 próbek ponad plan w zakresie mikrobiologicznym i chemicznym.

W roku 2019r wyniki badań kwestionowały jakość zdrowotną 7 pobranych próbek (5 próbek mikrobiologicznych i 2 próbki chemiczne).

Próbki były kwestionowane za:

- obecność kwasu sorbowego w badanym produkcie pn. „Ryba śledź po grecku”, który nie został zadeklarowany na etykiecie w wykazie składników.
- przekroczenie liczby przypuszczalnych *Bacillus cereus* w 5 z 5 próbek w produkcie „Ciasto królewskie”,
- ze względu na uzyskanie dodatniego wyniku hodowli *Escherichia coli* (szczepy oporne na cefalosporyny) w produkcie pn. „Łopatka b/k Mięso wieprzowe kulinarne bez kości”.

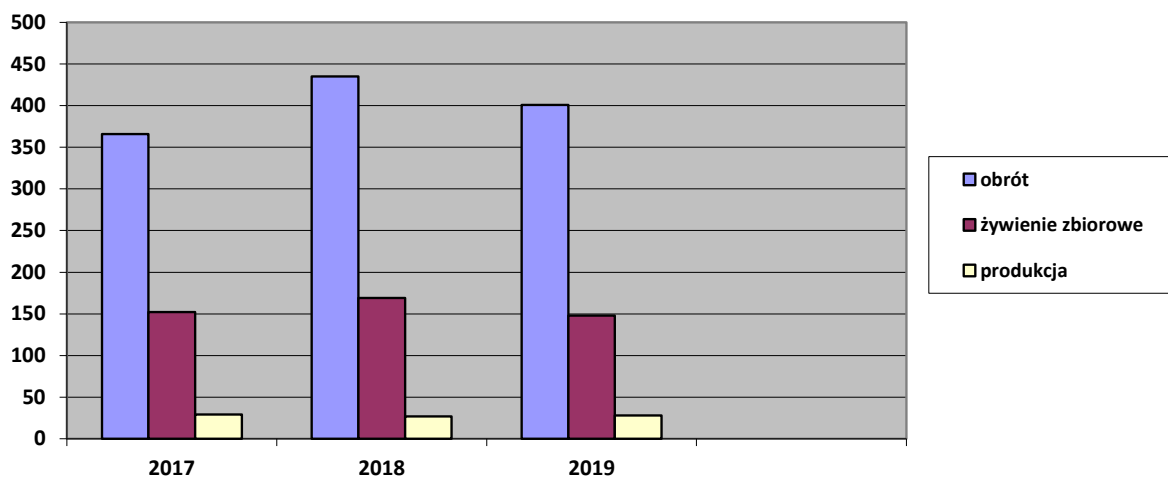
W 2019 w ramach przeprowadzonych kontroli sanitarnych zakwestionowano i wycofano w ramach systemu RASFF z obrotu środki spożywcze na łączną kwotę 222.34 zł.

4. Stan wdrożenia systemu HACCP w latach 2017-2019:

Stan wdrożenia zasad systemu HACCP w zakładach produkcji żywności, zakładach żywienia zbiorowego oraz miejscach obrotu żywnością na terenie powiatu jest zadawalający.

Na koniec 2019 r. zasady systemu HACCP zostały wdrożone w 28 zakładach produkcyjnych, w 43 zakładach żywienia zbiorowego otwartego, w 54 zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego, w 51 zakładach małej gastronomii oraz w 401– zakładach obrotu. Jeżeli występują nieprawidłowości w prowadzeniu i dokumentowaniu systemu HACCP, to głównie w małych przedsiębiorstwach, zatrudniających jednego lub dwóch pracowników.

W porównaniu z 2018r. zwiększyła się liczba zakładów, w których dokumentacja oparta na zasadach systemu HACCP opracowana jest prawidłowo, jednak personel nie zawsze stosuje się do zapisów w niej zawartych.

Rys. 20 Stan wdrożenia systemu HACCP w obiektach produkcji żywności, zakładach żywienia zbiorowego oraz w zakładach obrotu żywnością w latach 2017 – 2019

Podsumowanie

Oceniając stan sanitarno - higieniczny obiektów żywnościowo - żywieniowych na terenie powiatu, należy stwierdzić, że uległ on poprawie w stosunku do roku 2018r. W wyniku przeprowadzonych klasyfikacji żaden zakład nie był oceniony jako „niezgodny z wymaganiami.

Ilość wydanych decyzji administracyjnych, zaleceń pokontrolnych uległy zmniejszeniu, co świadczy o właściwej kontroli wewnętrznej prowadzonej przez przedsiębiorców i skutkuje lepszym stanem sanitarnym obiektów.

Podczas przeprowadzanych kontroli interwencyjnych w większości przypadków stwierdzano, że interwencje zgłaszane przez konsumentów nie były potwierdzane. Artykuły spożywcze o niewłaściwej jakości zdrowotnej będące przedmiotem powiadomienia były zabezpieczane i wycofywane z obrotu przez osoby wprowadzające je do sprzedaży nie czekając na zalecenia Inspekcji Sanitarnej. Fakt ten świadczy o prawidłowym stosowaniu procedur dotyczących zabezpieczenia i wycofania z obrotu partii żywności nie odpowiadających wymaganiom zdrowotnym.

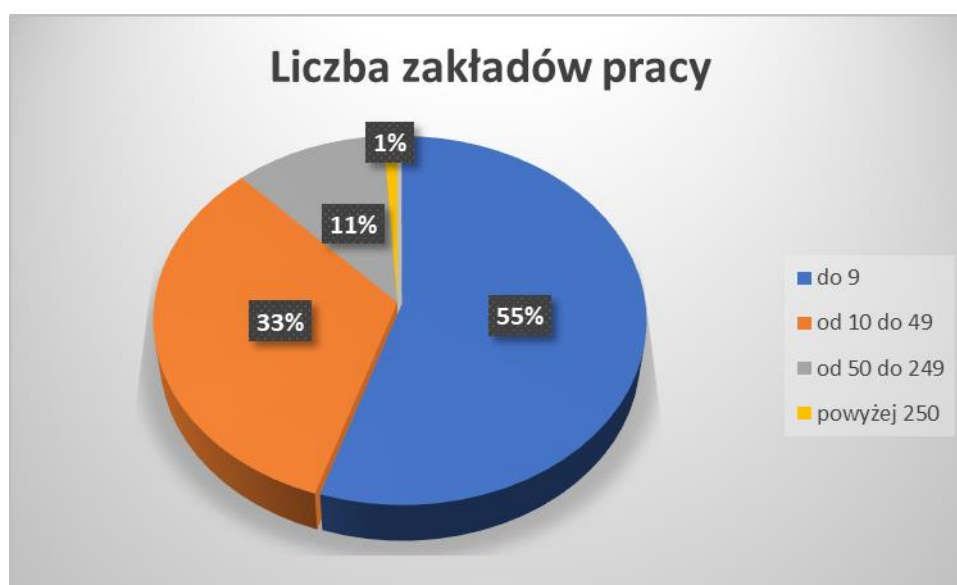
VI. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy.

Głównym celem nadzoru Inspekcji Sanitarnej w zakładach pracy była ochrona zdrowia pracowników przed niekorzystnym oddziaływaniem szkodliwych i uciążliwych czynników występujących w miejscu pracy. Prowadzono nadzór nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy oraz nadzór nad substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, produktami biobójczymi, detergentami i prekursorami narkotyków kat. 2 i 3.

W ewidencji Sekcji Nadzoru Środowiska Pracy znajduje się 228 obiektów, z czego 181 stanowi zakłady pracy, a 47 to placówki ochrony zdrowia, sklepy spożywcze, w których przeprowadzane są kontrole doraźne i akcyjne.

Tabela 8. Struktura zakładów pracy według liczby zatrudnionych.

Liczba pracowników zatrudnionych w zakładzie	Liczba zakładów pracy	Procent udziałowy w ogólnej ilości zakładów [%]
do 9	125	55
10-49	75	33
50-249	25	11
>250	3	1
Ogółem	228	100

Ryc. 21. Struktura zakładów pracy ze względu na liczbę osób zatrudnionych.

Największą grupę nadzorowanych obiektów w stosunku do zakładów objętych ewidencją stanowią przedsiębiorstwa małe.

1. Zakres kontroli warunków pracy .

W 2019 roku przeprowadzono łącznie 110 kontroli w tym: 77 kontroli w zakresie warunków pracy, 12 kontroli w związku z prowadzonym postępowaniem w sprawie podejrzenia choroby zawodowej oraz przeprowadzono 21 wizytacji zakładów pracy w związku ze zgłoszeniem podejrzenia choroby zawodowej. Łącznie przeprowadzono kontrole w 98 zakładach zatrudniających 3911 pracowników.

Intensywność sprawowania bieżącego nadzoru sanitarnego uzależniona była od ryzyka zawodowego występującego w zakładach pracy, związanego z występowaniem czynników szkodliwych i uciążliwych oraz od liczby zatrudnionych. Kryteria, które brane były pod uwagę podczas sprawowania bieżącego nadzoru sanitarnego to:

1. występowanie czynników szkodliwych i uciążliwych w środowisku pracy;
2. występowanie przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS) i najwyższych dopuszczalnych natężeń (NDN);
3. stosowanie i dystrybucja: substancji chemicznych i ich mieszanin, prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3, preparatów biobójczych;
4. zapadalność na choroby zawodowe wśród pracowników zakładu

Na terenie powiatu skarżyskiego w 2019 roku nie funkcjonowały podmioty, które wprowadzały do obrotu lub produkowały środki zastępcze czy nowe substancje psychoaktywne.

W roku 2019 nie prowadzono postępowań administracyjnych w zakresie wprowadzania do obrotu środków zastępczych czy nowych substancji psychoaktywnych ani też nie otrzymano od innych organów spraw do prowadzenia zgodnie z właściwością miejscową

W roku 2019 nie wydano również decyzji administracyjnych dotyczących środków zastępczych / nowych substancji psychoaktywnych .

Obecnie w depozycie Komendy Powiatowej Policji w Skarżysku- Kamiennej oraz w depozycie Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach pozostaje łącznie 46 sztuk produktów będących środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi. Produkty pozostające w depozycie pozostaną do czasu zakończenia spraw prowadzonych przez Centralne Biuro Śledcze Policji w Rzeszowie .

W sierpniu 2018 roku przekazano do Szpitala Powiatowego w Skarżysku- Kamiennej wzór druku wymagany do zgłoszenia przypadków zatruc dopalaczami zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi – druk obowiązuje w dalszym ciągu . Informacje o zatruciach przekazywane są na bieżąco . W 2019 roku nie odnotowano przypadków zatruc dopalaczami .

2. Postępowanie administracyjno-egzekucyjne

W wyniku przeprowadzonych kontroli w 2019 roku wydano łącznie 14 decyzji merytorycznych i płatniczych w związku ze sprawowaniem bieżącego nadzoru sanitarnego .

Wydane decyzje administracyjne dotyczące nadzoru nad warunkami pracy w zakładach zawierały nakazy dotyczące :

- obniżyć stężenie czynnika chemicznego – krzemionki krystalicznej - pył respirabilny do wartości $\leq 0,1 \text{ mg/m}^3$ na stanowisku operator urządzenia przestawnego zastawu krusząco-sortującego;

- wykonać pomiary hałasu na hali szwalni i krojowni;

- wykonać pomiary stężenia pyłu na hali szwalni i krojowni;

- wykonać pomiary stężenia pyłu na stanowisku cukiernik;

- doprowadzić ściany do właściwego stanu higieniczno-technicznego w pomieszczeniu toalety;

- doprowadzić misy ustępowe wraz z deskami znajdujące się w pomieszczeniu toalety do właściwego stanu higieniczno-technicznego poprzez ich wymianę na nowe;

- obniżyć do poziomu obowiązującej normy natężenie hałasu ;

- zakazać wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej produktu do czasu uzyskania stosownego pozwolenia na obrót produktem biobójczym;

- nakazać: zabezpieczyć produkt do czasu uzyskania stosownego pozwolenia, poprzez przechowywanie w oryginalnych, właściwie oznakowanych, szczelnie zamkniętych opakowaniach, w chłodnym, suchym, dobrze wentylowanym pomieszczeniu magazynowym. Opakowania chronić przed nagraniem;

- nakazać :wycofać z obrotu produkt oraz powiadomić wszystkich dalszych odbiorców w tym dystrybutorów o powyższym nakazie;

- zobowiązać prowadzącego działalność gospodarczą do powiadomienia Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Skarżysku- Kamiennej: o wycofaniu i zwrocie produktu poprzez okazanie dokumentu potwierdzającego wycofanie i zwrot produktu oraz do przedłożenia dokumentu potwierdzającego ubieganie się o stosowne pozwolenie na obrót produktem biobójczym .

Tabela 9. Liczba stwierdzonych nieprawidłowości w latach 2018-2019

Rodzaj nieprawidłowości stwierdzonych w zakładach bądź wydane nakazy	Liczba stwierdzonych nieprawidłowości	
	Rok 2018	Rok 2019
Zły stan pomieszczeń socjalnych i urzędzeń znajdujących się w tych pomieszczeniach	4	2
Zły stan pomieszczeń pracy w tym stanowisk pracy	4	0
Brak pomiarów czynników szkodliwych	3	3
Przekroczenia NDS i NDN	2	2
Brak lub nieprawidłowa ocena ryzyka zawodowego	1	0
Uchybienia w zakresie substancji i mieszanin chemicznych	2	0
Brak rejestrów czynników szkodliwych, prac i pracowników	3	0
Nie wypełnianie obowiązku wynikającego z przepisów o czynnikach rakotwórczych	1	0
Wstrzymanie wprowadzania do obrotu przez konfektora /producenta produktu biobójczego	1	3

3. Nadzór nad warunkami pracy – przekroczenia NDS i NDN .

3.1. Nadzór nad warunkami pracy na stanowiskach, gdzie występowały przekroczenia NDS (najwyższego dopuszczalnego stężenia) i NDN (najwyższego dopuszczalnego natężenia).

W 2019 roku skontrolowano 83 zakłady zatrudniające 3911 osób . Łącznie przekroczenia normatywów higienicznych stwierdzono w 5 zakładach pracy zatrudniających łącznie 14 osób .

W wyniku kontroli przeprowadzonych w w/w zakładach stwierdzono przekroczenie :

- NDS czynników chemicznych – w 2 zakładach ;
- NDS pyłów – w 1 zakładzie ;
- NDN hałasu – w 2 zakładach .

Łącznie w przekroczeniach NDS pracuje 6 pracowników, a w NDN 8 pracowników. Wszystkim pracownikom pracującym w narażeniu na czynniki szkodliwe zapewniono ochrony indywidualne. W 1 zakładzie pracy, w którym nie udało się obniżyć poziomu hałasu do obowiązujących norm wprowadzono „Program działań organizacyjno-technicznych zmierzających do poprawy warunków pracy”.

W wyniku działań podjętych przez przedsiębiorców w 2019 roku, 10 pracownikom poprawiono warunki pracy poprzez obniżenie przekroczeń do poziomu obowiązującej normy (przekroczenia stwierdzone w 2018 roku) .

Tabela 10. Występowanie przekroczeń NDS i NDN w zakładach pracy według klasyfikacji PKD

Dział PKD (z 2007 roku)	Rodzaj działalności	Liczba zakładów pracy, w których występowało przekroczenia NDS/NDN	Liczba osób pracujących w przekroczeniu
08	POZOSTAŁE GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANE	1	4
23	PRODUKCJA WYROBÓW Z POZOSTAŁYCH MINERALNYCH SUROWCÓW NIEMETALICZNYCH	1	4
25	PRODUKCJA MASZYN I URZADZEŃ, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANA	1	3
29	PRODUKCJA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, PRZYCZEP I NACZEP, Z WYŁĄCZENIEM MOTOCYKL	1	1
32	PRODUKCJA SPRZĘTU SPORTOWEGO	1	2

Tabela 11. Liczba zakładów pracy w których występują przekroczenia NDS i NDN oraz ilość osób w nich pracujących w latach 2018-2019

	Rok 2018	Rok 2019
Liczba zakładów pracy, w których stwierdzono przekroczenia NDS/NDN	5	5
Liczba osób pracujących w przekroczeniu	24	14

3.2. Substancje chemiczne i ich mieszaniny oraz prekursorzy narkotyków.

W 2019 roku przeprowadzono 14 kontrole w 13 zakładach w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin w tym:

- 4 kontrole u dalszych użytkowników (formulatorów),
- 4 kontrole u dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin,
- 6 kontrole u stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny.

W wyniku 1 kontroli stwierdzono nieprawidłowości i wydano 1 decyzję administracyjną.

Ponadto przeprowadzono 3 kontrole w tym w:

- 1 zakładzie zajmujących się wprowadzaniem do obrotu prekursorów narkotyków kat. 2 i 3.
- 2 zakładach zajmujących się wprowadzaniem do obrotu prekursorów narkotyków kat. 3.

W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości zarówno w zakresie wprowadzania do obrotu jak i stosowania prekursorów narkotyków kat. 2 i 3.

W ramach kontroli nad produktami biobójczymi, przeprowadzono 2 kontrole w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych oraz 4 kontrole w zakresie stosowania w działalności zawodowej produktów biobójczych .

W wyniku kontroli w jednym zakładzie pracy wprowadzającym do obrotu produkty biobójcze stwierdzono nieprawidłowości polegające na wprowadzaniu produktu biobójczego bez wymaganego zezwolenia. Wydano decyzję administracyjną, która nakazywała wstrzymanie wprowadzania do obrotu tego produktu do czasu uzyskania stosownego zezwolenia.

3.3. Czynniki rakotwórcze i mutagenne

Zgodnie z § 4 ust.2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 roku w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy - pracodawca ma obowiązek przekazania właściwemu państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu „Informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych

o działaniu rakotwórczym lub mutagennym” występujących w jego zakładzie, za dany rok kalendarzowy. Informacje te trafiają następnie do właściwego powiatowego inspektora sanitarnego, który sporządza zbiorcze zestawienie i przesyła informacje z całego powiatu do Centralnego Rejestru Czynników Rakotwórczych Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi w terminie wskazanym przez Instytut.

Obecnie w ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej znajduje się 8 zakładów pracy, gdzie narażonych na czynniki rakotwórcze jest 499 pracowników – 235 kobiet i 264 mężczyzn. W kontakcie z w/w czynnikami pracują osoby zatrudnione min.: w służbie zdrowia, pracownicy stacji paliw, zakładów przemysłowych. Najczęściej występujące czynniki rakotwórcze to promieniowanie jonizujące oraz substancje chemiczne takie jak: dwuchromian sodu; benzen; benzyna niskowrząca, związki chromu VI .

W zakresie przestrzegania przepisów dotyczących czynników rakotwórczych i mutagennych w 2019 roku przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną w 1 zakładzie pracy. W wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości .

4. Czynniki biologiczne

W ewidencji znajdują się 74 zakłady, w których występują szkodliwe czynniki biologiczne. W roku sprawozdawczym przeprowadzono 6 kontroli sanitarnych w 6 zakładach pracy, w których na szkodliwe czynniki biologiczne grupy 2 i 3 narażonych było 113 pracowników. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości .

Czynniki biologiczne zaliczane do grupy 2 zagrożenia – to takie, które mogą wywoływać choroby u ludzi, mogą być niebezpieczne dla pracowników, ale rozprzestrzenienie ich w populacji ludzkiej jest mało prawdopodobne oraz dla których istnieją skuteczne metody profilaktyki lub leczenia - zaliczamy do nich m.in. laseczkę zgorzeli gazowej, *Escherichia coli*, wirus zapalenia wątroby typu A.

Natomiast do czynników biologicznych zaliczanych do grupy 3 – czyli mogących wywoływać u ludzi ciężkie choroby, niebezpieczne dla pracowników, a rozprzestrzenienie ich w populacji ludzkiej jest bardzo prawdopodobne oraz dla których istnieją w stosunku do nich skuteczne metody profilaktyki lub leczenia - zaliczamy m.in. wirus zapalenia wątroby typu B lub typu C.

5. Choroby zawodowe.

W 2019 roku przeprowadzono 21 wizytacji w ramach postępowań wyjaśniających dotyczących chorób zawodowych, w wyniku których sporządzono 13 kart oceny narażenia zawodowego i wydano 4 decyzje administracyjne, w tym: 3 decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej, (2 decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej nie są ostateczne i prawomocne bowiem strony wniosły odwołanie do II instancji tj.: do Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach) oraz 1 decyzję o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej .

Tabela 12. Stwierdzone choroby zawodowe w latach 2018 -2019.

L.p.	Pozycja w wykazie chorób zawodowych	Choroba zawodowa zgodnie z wykazem	Liczba stwierdzonych chorób	
			2018	2019
1	3	Pylice płuc	1	0
2	17	Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy , uznanych za rakotwórcze u ludzi : nowotwór układu krwiotwórczego	1	1
3	22.2	Zespół wibracyjny: postać kostno-stawowa	0	1
4	26	choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa : borelioza	0	1

Tabela 13. Powiązanie stwierdzonych chorób zawodowych z wykonywaną pracą w 2019r

PKD	Nazwa grupowania PKD	Numer choroby zawodowej z wykazu	Nazwa choroby zawodowej	Liczba stwierdzonych chorób
20	Produkcja mydła i detergentów, środków myjących i czyszczących	17	Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy , uznanych za rakotwórcze u ludzi : nowotwór układu krwiotwórczego	1
02	Leśnictwo i pozyskiwanie drewna	22.2	Zespół wibracyjny: postać kostno-stawowa	1
02	Leśnictwo i pozyskiwanie drewna	26	Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa : borelioza	1

6. Działalność w zakresie promocji zdrowia w środowisku pracy :

Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej podczas kontroli zakładów pracy, jak również poprzez umieszczanie na stronach internetowych odpowiednich informacji, realizowali zadania dotyczące promocji zdrowia w miejscu pracy, a mianowicie:

- W ramach kampanii Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy z siedzibą w Bilbao, rozpowszechniano materiały informacyjne nt. bezpiecznych warunków pracy;
- Realizowanego programu „Miejsce pracy wolne od dymu tytoniowego” , ograniczania zdrowotnych następstw palenia tytoniu w zakładach pracy;
- Rozpowszechnianie materiałów oświatowo-zdrowotnych - UWAGA ODRA .

Podsumowanie

Nadzór środowiska pracy realizowany był poprzez kontrole warunków zdrowotnych środowiska pracy, w celu zapobiegania powstawania chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

W wyniku sprawowania bieżącego nadzoru sanitarnego stwierdzono, że liczba zakładów pracy, w których występują przekroczenia NDS/NDN stanowi 6 % wszystkich skontrolowanych zakładów. W związku z powyższym pozytywnie ocenia się warunki pracy w kontrolowanych zakładach.

Pracodawcy w miarę możliwości finansowych i technicznych poprawiali warunki pracy poprzez zakup nowych maszyn i urządzeń oraz systematyczne przeglądy, konserwacje i naprawy maszyn. Ponadto, w przypadkach, gdzie zmniejszenie poniżej granic NDS i NDN wartości czynników szkodliwych było niemożliwe ze względów technologicznych, wprowadzano rozwiązania organizacyjne, mające na celu zmniejszenie narażenia zawodowego poprzez stosowanie indywidualnych ochron, rotacji pracowników oraz izolowanie stanowisk pracy.

Stan sanitarny pomieszczeń pracy i pomieszczeń socjalnych nie budził większych zastrzeżeń. Przedsiębiorcy w coraz większym stopniu dbają o poprawę warunków pracy, oraz zwiększenie poziomu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników.

Jednym z problemów, zgłaszanych przez przedsiębiorców jest w ostatnim czasie brak pracowników na rynku pracy. Niejednokrotnie w zakładach pracy zatrudnieni są cudzoziemcy.

Oceniając obszar środków zastępczych /nowych substancji psychoaktywnych należy stwierdzić, że w roku sprawozdawczym nie odnotowano przypadków wprowadzania do obrotu zakazanych substancji ani przypadków zatruc zakazanymi substancjami.

VII. Nadzór nad placówkami nauczania i wychowania oraz placówkami wypoczynku dzieci i młodzieży.

Działalność i kompetencje Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie Higieny Dzieci i Młodzieży obejmują sprawowanie bieżącego nadzoru sanitarnego nad przestrzeganiem przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące:

- stanu sanitarno- higienicznego placówek oświatowo-wychowawczych i opiekuńczych,
- higieny procesu nauczania,
- warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach,
- warunków do utrzymania higieny osobistej w placówkach nauczania i wychowania,
- nadzoru nad warunkami wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży.

W 2019 roku Państwowa Inspekcja Sanitarna nadzorowała 55 placówek przeznaczonych dla dzieci i młodzieży, w tym m. in. placówki edukacyjne (przedszkola i szkoły), opiekuńczo-wychowawcze (m. in. żłobki i kluby dziecięce), pracy pozaszkolnej i inne, np. bursy, świetlice środowiskowe oraz 27 placówek wypoczynku.

W liczbie tej mieściło się 17 szkół podstawowych, 11 zespołów szkół - 9 zespołów szkół ogólnokształcących i 2 zespoły szkół ponadpodstawowych. Ponadto nadzorem objętych było 6 żłobków i 12 samodzielnie funkcjonujących przedszkoli oraz 9 placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Skontrolowano 55 placówek nauczania i wychowania oraz 27 form wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży szkolnej.

Przeprowadzono łącznie 138 kontroli sanitarnych, wydano 8 decyzji administracyjnych, ogółem wyegzekwowano 9 decyzji, w tym wszystkie z lat ubiegłych, tj. z lat 2016-2018 r.

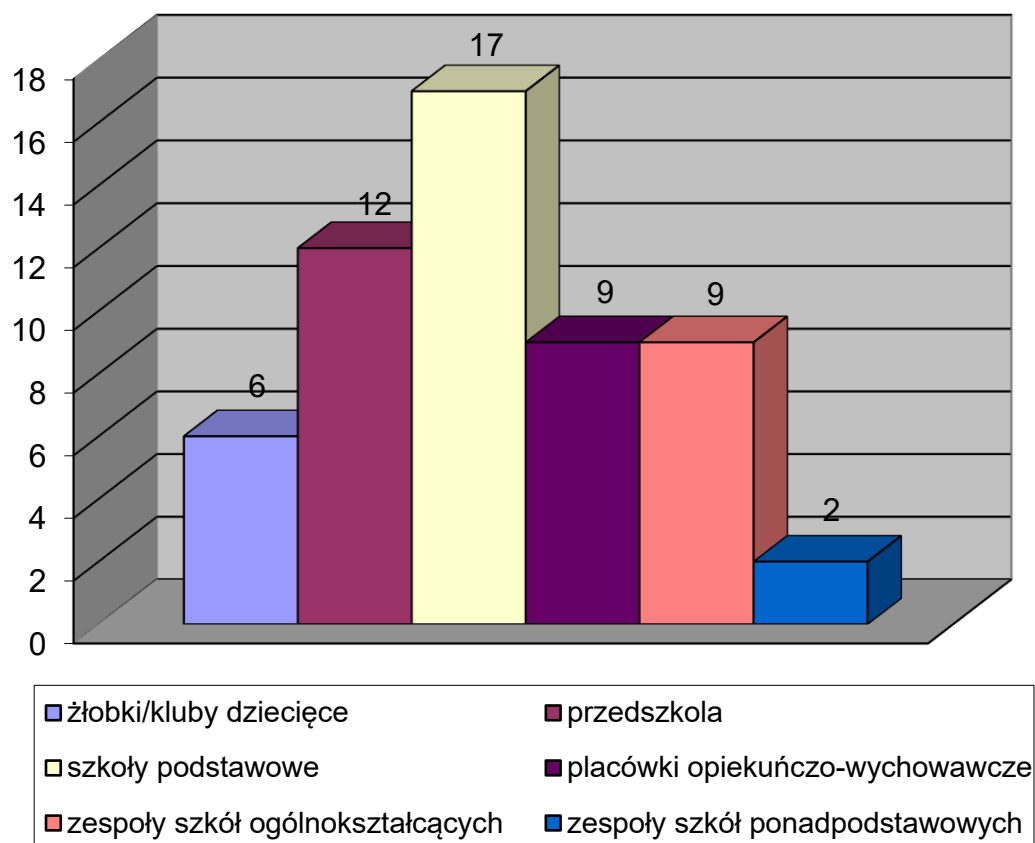
Od 01września 2019 r. nastąpiła zmiana w ewidencji placówek oświatowych w powiecie skarżyskim - w związku z wprowadzoną reformą oświaty wygaśnięciu uległy 2 gimnazja w gminie Skarżysko-Kam. oraz utworzono 1 prywatne przedszkole na terenie miasta Skarżyska-Kam.

Do placówek wszystkich typów uczęszczało 7 752 uczniów.

Kontrole sanitarne wykazały, że:

- 6 placówek korzysta z systemu kanalizacji lokalnej
- w 4 placówkach na 1 urządzenie ustępowe przypada ponadnormatywna liczba uczniów.

W celu oceny warunków na stanowisku pracy ucznia wykonano ogółem 962 badania.

Ryc.22. Placówki nauczania i wychowania objęte nadzorem w 2019 roku.

1. Dostosowanie mebli edukacyjnych do wzrostu uczniów, prawidłowość tygodniowych rozkładów lekcji, zapewnienie miejsca na podręczniki i przybory szkolne oraz posiadana infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach

Ocenę dostosowania mebli szkolnych do wzrostu uczniów przeprowadzono w 10 placówkach w 59 oddziałach, analizując 870 stanowisk pracy uczniów, tj. w 7 szkołach podstawowych i w 3 zespołach szkół ogólnokształcących.

W badanych placówkach stwierdzono 49 stanowisk nieprawidłowych w 21 oddziałach w 8 placówkach.

Skontrolowano tygodniowy rozkład lekcji w 10 placówkach w 92 oddziałach (w 40 oddziałach w 5 szkołach podstawowych oraz w 52 oddziałach w 5 zespołach szkół).

Niezgodności z zasadami higieny stwierdzono w 6 szkołach w 25 oddziałach (w 13 oddziałach w 3 szkołach podstawowych i w 12 oddziałach w 3 zespołach szkół ogólnokształcących).

Tabela 14. Higiena procesu nauczania

RODZAJ PLACÓWEK	HIGIENICZNA OCENA ROZKŁADÓW ZAJĘĆ LEKCYJNYCH				ERGONOMIA MEBLI SZKOLNYCH I PRZEDSZKOLNYCH					
	Ocenie poddano rozkład zajęć szkolnych		Nieprawidłowe stwierdzono		Oceniono dostosowanie mebli do wzrostu uczniów			Nieprawidłowe stwierdzono		
	ile oddziałów	w ilu placówkach	w ilu oddziałach	w ilu placówkach	w ilu oddziałach	w ilu placówkach	ile stanowisk	w ilu oddziałach	w ilu placówkach	ile stanowisk
1	2	3	4	5	6	7		8	9	10
przedszkola					0	0	0	0	0	0
szkoły podstawowe	40	5	13	3	42	7	597	17	6	39
zespoły szkół	52	5	12	3	17	3	273	4	2	10
szkoły podstawowe	52	5	12	3	17	3	273	4	2	10
razem	92	10	25	6	59	10	870	21	8	49

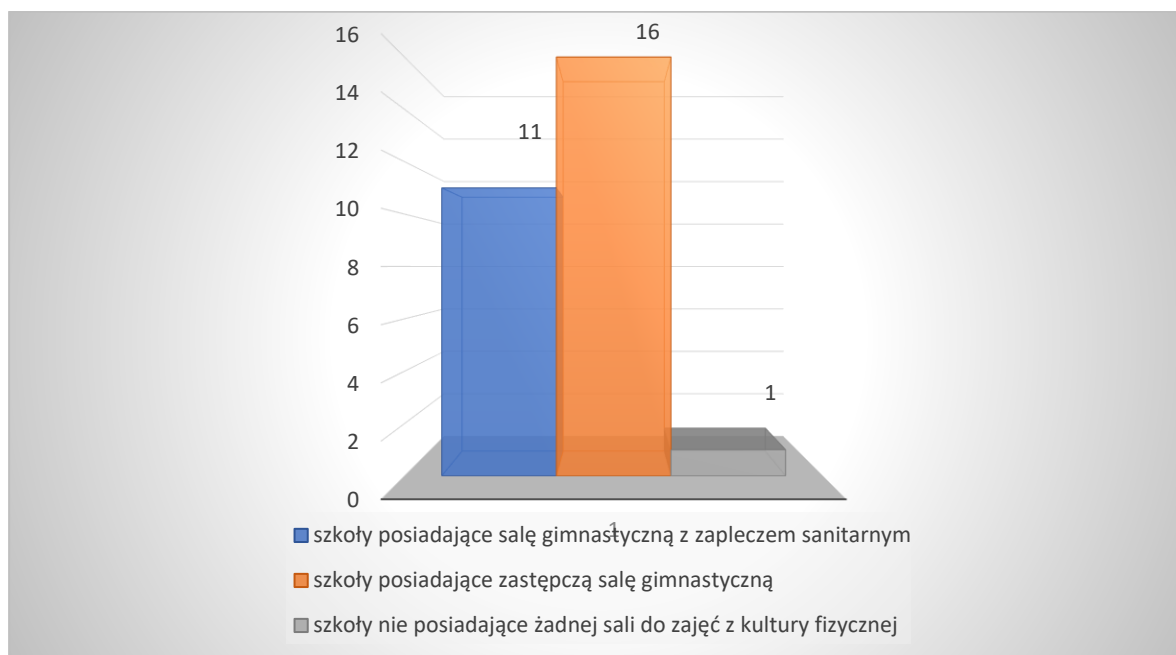
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach wprowadziło obowiązek zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w placówce podręczników i przyborów szkolnych w celu odciążenia plecaków szkolnych. Z obowiązku tego w pełni wywiązało się 100% szkół (zapewniając możliwość zostawienia podręczników i przyborów szkolnych uczniom wszystkich klas). Pomimo możliwości pozostawiania zeszytów, podręczników i przyborów w szkole uczniowie zmuszeni są zabierać je do domu, ze względu na potrzebę nauki, przygotowania się do szkoły na kolejny dzień oraz odrabiania zadanych prac domowych. Samo zapewnienie miejsca na pozostawienie podręczników w szkole nie rozwiązuje problemu ciężkich plecaków, potrzebne są jeszcze inne rozwiązania dotyczące systemu nauczania.

Na 28 skontrolowanych placówek oświatowych 27 posiadało salę gimnastyczną. Z obiektów posiadających salę gimnastyczną 11 szkół miało salę gimnastyczną z zapleczem sanitarnym (z natryskami, ustępami, przebieralniami), 16 zastępczą salę gimnastyczną. W 1 szkole stwierdzono jej brak (Szkoła Podstawowa w Grzybowej Górze).

Podczas kontroli stwierdzono, że w szkołach posiadających salę gimnastyczną z zapleczem sanitarnym nie jest ono w pełni wykorzystane, gdyż:

- w 8 placówkach natryski były czynne, ale nieużywane
- w 2 placówkach natryski były używane sporadycznie po zajęciach WF
- w 1 placówce natryski były używane tylko po dodatkowych zajęciach sportowych.

Możliwość korzystania z basenu mieli uczniowie z 15 szkół, a z hali sportowej z 7 szkół.

Ryc. 23. Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach .

2. Opieka medyczna w szkołach

Nadal aktualnym problemem jest brak opieki medycznej w szkołach. Skontrolowano 28 szkół. Stwierdzono, że na terenie placówek:

- we wszystkich 28 brak jest podstawowej opieki lekarskiej
- w 11 brak gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej (opieka pielęgniarska zapewniona we wszystkich szkołach, ale poza placówką, bądź pielęgniarka z innej placówki przyjeżdża do szkoły (39,3 %)
- w 26 nie zapewniono opieki stomatologicznej (92,9 %).

W placówkach szkolnych, w których nie zapewniono opieki medycznej, uczniowie korzystają z profilaktycznej opieki zdrowotnej w przychodni lub ośrodku zdrowia.

3. Działalność prowadzona w zakresie dożywiania

Dożywianie w szkołach prowadzone jest w formie obiadów jedno- lub dwudaniowych. Z w/w form dożywiania w 2019 roku skorzystało 2 352 uczniów w 27 placówkach.

Na 27 skontrolowanych placówek prowadzących dożywianie:

- 12 placówek (44,4 %) wydawało posiłki dwudaniowe, z których korzystało 1 121 dzieci
- 15 placówek (55,6 %) wydawało posiłki jednodaniowe, z których korzystało 1 231 dzieci

Z posiłków dofinansowanych przez Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej korzystało 338 uczniów (14,4 %).

4. Wypoczynek dzieci i młodzieży

W 2019 roku w powiecie skarżyskim zorganizowano wypoczynek dzieci i młodzieży w formie wyjazdowej (kolonie i obozy sportowo-rekreacyjne, obozy ZHR pod namiotami) oraz w miejscu zamieszkania, jako półkolonie zimowe i letnie.

Z wypoczynku zimowego oraz letniego dzieci i młodzieży w powiecie skarżyskim skorzystało ogółem 1 338 osób na 27 formach wypoczynku (7 wypoczynkach zimowych i 20 wypoczynkach letnich). Przeprowadzono 27 kontroli wypoczynku dzieci i młodzieży: 7 kontroli sanitarnych w trakcie wypoczynku zimowego i 20 podczas wypoczynku letniego.

W żadnym z obiektów nie stwierdzono zaniedbań w zakresie porządku i czystości.

Na wszystkich wypoczynkach wyjazdowych zapewniona była opieka medyczna.

Podsumowanie

Zdecydowana większość nadzorowanych placówek oświatowo-wychowawczych zapewniła w 2019 r. bezpieczne i higieniczne warunki nauczania, wychowania i opieki dzieciom i młodzieży.

Nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-technicznego obiektu odnotowano w 8 skontrolowanych placówkach (14,5%), podczas gdy w 2018 r. stwierdzono je w przypadku 12 placówek (21,8%). Podczas kontroli sanitarnych zwracano uwagę na warunki do utrzymania higieny osobistej, w tym brak dostępu do bieżącej ciepłej wody przy wszystkich umywalkach w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych.

W roku minionym w 1 szkole wydano decyzję administracyjną w zakresie poprawy warunków do utrzymania higieny osobistej, natomiast w 2018 roku takich decyzji wydano 2

Nadal problemem są niedostateczne warunki do prowadzenia zajęć WF w szkołach (np. niedostateczna liczba pełnowymiarowych sal gimnastycznych z zapleczem, prowadzenie zajęć na korytarzu). Zastrzeżenia budzi również fakt, że szkoły, które posiadają pełną infrastrukturę do prowadzenia zajęć sportowych i czynne natryski nie umożliwiają uczniom korzystania z nich po zajęciach sportowych.

Dalszej poprawy wymaga w części placówek zagospodarowanie i urządzenie boisk sportowych oraz placów rekreacyjnych, łącznie z placami zabaw, a także utrzymanie ich w pełnej sprawności użytkowej. Niewłaściwy mikroklimat w pomieszczeniach dla uczniów (brak wentylacji w pomieszczeniach) jest nadal problemem, głównie placówek funkcjonujących w starych budynkach.

W dalszym ciągu opieka medyczna w placówkach nauczania i wychowania jest niewystarczająca ze względu na brak stałej, całodziennej opieki pielęgniarskiej oraz opieki stomatologicznej.

Wobec zagrożeń i problemów zdrowotnych wśród dzieci i młodzieży konieczne jest podjęcie działań zmierzających do zapewnienia gabinetów profilaktycznej opieki zdrowotnej na terenie szkół oraz zapewnienie całodziennej obecności pielęgniarki szkolnej.

Placówki oświatowo-wychowawcze są stopniowo doposażane w nowe meble i wyposażenie, tj. zakup mebli, pomocy dydaktycznych, tablic interaktywnych posiadających odpowiednie certyfikaty zgodności lub atesty.

VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny.

Państwowa Inspekcja Sanitarna w ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego dokonuje analizy projektowych działań planistycznych, inwestycyjnych i systemowo – organizacyjnych odnoszących się do obszarów gmin, powiatów, województw oraz kraju. Uzgodnia rozwiązania techniczno – budowlane obiektów i infrastruktury technicznej oraz procesów technologicznych pod kątem ich wpływu na zdrowie i życie ludzi.

W roku 2019 ogólna liczba stanowisk zajętych w ramach sprawowania nadzór zapobiegawczy wyniosła 86 (w roku 2018 było łącznie 83 sprawy). Po wieloletniej tendencji spadkowej w minionym roku ilość prowadzonych postępowań administracyjnych utrzymywała się na podobnym poziomie jak w roku 2018.

Sprawy załatwiane w 2019 roku przez Nadzór Zapobiegawczy to:

- Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko – 4;
- Ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko – 6.
- Uzgodnienia dokumentacji projektowych w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych – projekty budowlane oraz projekty zmiany sposobu użytkowania pomieszczeń – 20 z czego:
 - 4 uzgodnień dotyczyło obiektów spożywczych takich jak sklepy, bary,
 - 2 to sieci wodociągowe lub kanalizacyjne,
 - 4 szkoły i przedszkola
 - 3 to zakłady lecznicze,

- 3 zakłady usługowe – fryzjerskie, kosmetyczne, itp,
- 2 budynki produkcyjne,
- 2 to inne inwestycje występujące pojedynczo.

➤ Wyrażenie zgody na użytkowanie 41 obiektów z czego 23 to odbiory dokonane na mocy art. 56 ustawy Prawo budowlane, 18 na mocy art. 3 ust. 3 ustawy o PIS w formie opinii sanitarnej.

Dopuszczane do użytkowania inwestycje można podzielić na następujące grupy:

Obiekty oświatowe – 4;

Budynki produkcyjne – 9;

Zakłady usługowe (fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej) – 7;

Zakłady związane z usługami ochrony zdrowia – 6;

Budynki handlowo- usługowo - mieszkalne – 3;

Drogi, parkingi, sieci wodociągowe lub kanalizacji sanitarnej – 6

Inne inwestycje – 6.

W minionym roku nie przekazywano do użytkowania szczególnie ciekawych, czy zasługujących na specjalne wyróżnienie obiektów.

W 2019 roku przeprowadzono 30 kontroli i wizji lokalnych. 23 związanych z wyrażeniem zgody na użytkowanie nowych bądź adaptowanych budynków czy pomieszczeń związanych z planowaną działalnością gospodarczą. 7 kontroli związanych było z wydawaniem opinii o możliwości prowadzenie działalności gospodarczej w określonych pomieszczeniach.

Ponadto w związku z czynnościami w prowadzonych postępowaniach administracyjnych wydano łącznie 30 decyzji administracyjnych nakładających na wnioskujących obowiązek uiszczenia opłaty zgodnie z art. 36 ustawy o PIS.

Podsumowując sytuację powiatu w zakresie sanitarnego nadzoru zapobiegawczego stwierdzić należy że, po wieloletnim sukcesywnym spadku ilości załatwianych spraw przez nadzór zapobiegawczy w roku minionym tendencja ta została zatrzymana. Nie można jeszcze twierdzić, że sytuacja w powiecie skarżyskim się poprawia, ale być może są to pierwsze oznaki odwrócenie niekorzystnego , trwającego wiele lat trendu spadkowego.

IX. Promocja zdrowia i oświata zdrowotna.

Działania podejmowane w 2019 roku przez Sekcję Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skarżysku - Kamiennej wynikały z:

- Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej z 14.03.1985 roku (t.j. D.U. z 2019r. poz. 59.)
- Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020
- zaleceń Ministerstwa Zdrowia oraz Światowej Organizacji Zdrowia
- sytuacji epidemiologicznej na świecie, w Polsce oraz w województwie świętokrzyskim i powiecie skarżyskim.

Inicjatorem działań prowadzonych w 2019 roku był Główny Inspektor Sanitarny. Dotyczyły one programów edukacyjnych, kampanii społecznych i akcji profilaktycznych wynikających z bieżącej sytuacji epidemiologicznej powiatu i „Krajowego Programu Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV”. W oparciu o założenia programu edukacyjnego „Trzymaj Formę” podejmowano zadania z zakresu propagowania zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej oraz prawidłowej diety. Ponadto realizowano „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”. W szkołach średnich realizowano programy edukacyjne takie jak: „Podstępne WZW” obejmujący profilaktykę zakażeń HAV, HBV i HCV, program „Znamię! Znam je?” dotyczący profilaktyki czerniaka oraz program „Wybierz życie – pierwszy kok” dotyczący profilaktyki raka szyjki macicy. W przedszkolach i szkołach podstawowych realizowano programy edukacji antytytoniowej, takie jak: „Czyste powietrze wokół nas” dla przedszkolaków, „Nie pal przy mnie, proszę” dla uczniów młodszych klas szkół podstawowych oraz program „Znajdź właściwe rozwiązanie” dla uczniów starszych klas szkół podstawowych. Ponadto organizowano, koordynowano i nadzorowano działania oświatowo-zdrowotne w zakresie profilaktyki używania substancji psychoaktywnych, zapobiegania nałogom, przeciwdziałania chorobom zakaźnym i niezakaźnym oraz propagowano szczepienia ochronne. Prowadzono działania w zakresie profilaktyki nowotworowej, której celem było podnoszenie świadomości, wykształcenie pozytywnych nawyków, zachowań i troski społeczeństwa o zdrowie własne i innych. Promowano zdrowy styl życia w celu kształtowania postaw i zachowań prozdrowotnych w zakresie prawidłowego żywienia i aktywności fizycznej.

Realizacja wymienionych powyżej zadań przedstawiała się następująco:

1. Programy edukacji antytytoniowej dla przedszkoli i szkół podstawowych.

W ramach realizacji programów prowadzono dystrybucję materiałów oświatowo-zdrowotnych w placówkach edukacyjno-wychowawczych na terenie powiatu skarżyskiego, organizowano kampanie społeczne i konkursy o charakterze antytytoniowym. Odbiorcami programów byli uczniowie szkół podstawowych, oddziałów III klas gimnazjalnych i dzieci w wieku przedszkolnym oraz rodzice.

Programy edukacji antytytoniowej: „Czyste powietrze wokół nas”, „Nie pal przy mnie proszę”, „Znajdź właściwe rozwiązanie” oraz „Bieg po zdrowie”.

W 2019 roku realizowano kolejne edycje programów. Zajęcia były prowadzone przez koordynatorów szkolnych według gotowych scenariuszy zawartych w podręcznikach programowych. Placówki, w celu uatrakcyjnienia zajęć i zwiększenia wiedzy dzieci rozszerzały realizację programów przeprowadzając m.in. konkursy, wystawy, pogadanki, imprezy środowiskowe itp. Głównym celem programów jest wzrost wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów, opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży oraz pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego. Koordynatorzy szkolni i przedszkolni uczestniczyli w szkoleniach lub naradach wdrożeniowych prowadzonych przez pracownika Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej.

Zasięg programów w powiecie skarżyskim:

„Czyste powietrze wokół nas”

Program skierowany jest do dzieci w wieku przedszkolnym. W roku szkolnym 2018/2019 w powiecie skarżyskim realizowany był w 7 placówkach. Łącznie programem objętych było 276 dzieci oraz 19 rodziców. Pracownik Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej przeprowadził 4 wizytacje oceniające realizację programu w placówkach i nie stwierdził nieprawidłowości. Wzmocnieniem programu był udział w konkursie plastycznym organizowanym z okazji Światowego Dnia Bez Tytoniu, do którego przystąpiło 4 dzieci.

„Nie pal przy mnie, proszę”

Adresatami programu są uczniowie klas I-III szkół podstawowych. Na terenie powiatu skarżyskiego w roku szkolnym 2018/2019 w programie wzięło udział 9 szkół podstawowych, w tym 266 dzieci i 183 rodziców. Pracownik Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej przeprowadził 2 wizytacje oceniające realizację programu w szkołach i nie odnotował nieprawidłowości. Wzmocnieniem programu był udział w konkursie plastycznym organizowanym z okazji Światowego Dnia Bez Tytoniu, do którego przystąpiło 7 dzieci.

„Znajdź właściwe rozwiązanie”

Odbiorcami programu są uczniowie klas IV-VIII szkół podstawowych i klas III gimnazjów. W roku szkolnym 2018/2019 na terenie powiatu skarżyskiego program realizowało 12 szkół, w tym 571 dzieci i 201 rodziców.

Pracownik Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej przeprowadził 2 wizytacje oceniające realizację programu w szkołach i nie stwierdził nieprawidłowości. Wzmocnieniem programu był udział w konkursie plastycznym organizowanym z okazji Światowego Dnia Bez Tytoniu, do którego przystąpiło 5 dzieci.

„Bieg po zdrowie”

Program kierowany jest do uczniów IV klas szkół podstawowych.

Na terenie powiatu skarżyskiego w roku szkolnym 2018/2019 program realizowało 7 szkół podstawowych. W sumie w programie udział wzięło 162 dzieci i 159 rodziców. Pracownik Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej przeprowadził 2 wizytacje oceniające realizację programu w szkołach i nie odnotował nieprawidłowości. Wzmocnieniem programu był udział w konkursie plastycznym organizowanym z okazji Światowego Dnia Bez Tytoniu, do którego przystąpiło 2 dzieci.

Kampanie społeczne: Światowy Dzień Bez Tytoniu (31 maja) i Światowy Dzień Rzucania Palenia (trzeci czwartek listopada)

Realizacja zadań polegała na prowadzeniu spotkań edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, organizacji konkursów, wystaw prac plastycznych i dystrybucji materiałów edukacyjnych. Zamieszczano ulotki i plakaty w gablocie informacyjnej Stacji oraz na stronie internetowej PSSE, a także nagłaśniano akcje w mediach lokalnych. Podejmowano współpracę z placówkami oświatowo-wychowawczymi, władzami samorządowymi, instytucjami użytku publicznego oraz zakładami opieki zdrowotnej. Celem głównym działań profilaktycznych jest ostrzeżenie przed konsekwencjami zdrowotnymi czynnego i biernego palenia tytoniu oraz wskazywanie korzyści wynikających z rzucenia nałogu i promocja mody na niepalenie.

31 maja - Światowy Dzień Bez Tytoniu

W ramach obchodów Światowego Dnia Bez Tytoniu 2019, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Skarżysku - Kamiennej ogłosiła cztery konkursy plastyczne:

- „Czyste powietrze wokół nas”
- „Nie pal przy mnie, proszę”
- „Znajdź właściwe rozwiązanie”
- „Bieg po zdrowie”

Konkursy były wzmocnieniem realizacji programów edukacyjnych pod tymi samymi nazwami. Do konkursów łącznie przystąpiło 18 dzieci, w tym: 4 dzieci do konkursu „Czyste powietrze wokół nas”, 7 dzieci do konkursu „Nie pal przy mnie, proszę”, 5 uczniów do konkursu „Znajdź właściwe rozwiązanie” oraz 2 uczniów do konkursu „Bieg po zdrowie”. Rozstrzygnięcie konkursów oraz wręczenie nagród i pamiątkowych dyplomów odbyło się 30 maja 2019 roku w sali konferencyjnej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej podczas spotkania edukacyjnego zorganizowanego w ramach obchodów Światowego Dnia Bez Tytoniu 2019 pod hasłem „Tytoń i zdrowie płuc”.

Światowy Dzień Rzucania Palenia – trzeci czwartek listopada

W ramach obchodów Światowego Dnia Rzucania Palenia 2019 Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Skarżysku - Kamiennej dnia 19 listopada 2019 r. zorganizowała XI Przegląd Małych Form Teatralnych o charakterze statycznym dotyczący tematyki antytytoniowej pod hasłem „Jestem zdrowy - odrzucam dym papierosowy”. Uczestnikami konkursu były dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniowie szkół podstawowych z terenu powiatu skarżyskiego. Grupy teatralne miały za zadanie przedstawić spektakle zawierające przekaz o szkodliwych dla zdrowia skutkach palenia tytoniu. Do konkursu przystąpiły 4 przedszkola i 2 szkoły podstawowe, łącznie 43 dzieci. Na widowni zasiedli opiekunowie, rodzice, dziadkowie oraz koleżanki i koledzy małych aktorów, szacunkowo około 100 osób. Każdy z uczestników, bez względu na zajęte miejsce w konkursie, otrzymał nagrodę.

Monitoring obiektów w zakresie przestrzegania zakazu palenia tytoniu w powiecie skarżyskim w roku 2019

Pracownicy poszczególnych sekcji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skarżysku - Kamiennej sprawujący bieżący nadzór sanitarny nad placówkami oświatowo-wychowawczymi, zakładami opieki zdrowotnej, zakładami pracy, zakładami gastronomicznymi, obiektami kultury i wypoczynku, obiektami sportowymi, obiektami służącymi obsłudze podróżnych oraz nad innymi obiektami użytku publicznego, w trakcie przeprowadzania kontroli sprawdzali przestrzeganie zakazu palenia tytoniu. W roku 2019 przeprowadzono na terenie powiatu skarżyskiego 507 takich kontroli. Nie stwierdzono, by w którymś z obiektów zakaz palenia nie był respektowany.

2. Profilaktyka nadwagi i otyłości - program edukacyjny „Trzymaj Formę”

W roku szkolnym 2018/2019 odbyła się XIII edycja ogólnopolskiego programu edukacyjnego „Trzymaj Formę” dla uczniów V-VIII klas szkół podstawowych i III klas gimnazjalnych. Program ma na celu edukację dzieci i młodzieży w zakresie kształtowania postaw prozdrowotnych oraz promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety. W roku szkolnym 2018/2019 na terenie powiatu skarżyskiego do programu przystąpiło 3 szkoły, łącznie uczestniczyło w nim 285 uczniów. Realizacja programu „Trzymaj Formę” dotyczyła przede wszystkim aktywnego trybu życia, zbilansowanej diety i edukacji konsumenckiej. Uczniowie układali jadłospisy, brali udział w spotkaniach edukacyjnych, warsztatach kulinarnych, zawodach sportowych, teleturniejach i konkursach.

W ramach nadzoru nad realizacją programu w placówkach oświatowych pracownik Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej przeprowadził 4 wizytacje oceniające realizację programu w szkołach i nie odnotował nieprawidłowości.

3. Krajowy Program Zwalczania AIDS i zapobiegania zakażeniom HIV

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna prowadziła działania profilaktyczne przez cały rok w zależności od potrzeb, jednak czasem wzmożonej aktywności z zakresu profilaktyki HIV/AIDS jest dzień 01 grudnia, czyli Światowy Dzień Walki z AIDS. W tym okresie szczególny nacisk kładzie się na zapobieganie nowym zakażeniom HIV poprzez podnoszenie poziomu wiedzy społeczności lokalnej na temat zapobiegania rozprzestrzenianiu się wirusa HIV. W ramach realizacji zadań w roku 2019 prowadzono dystrybucję materiałów oświatowo-zdrowotnych do zakładów opieki zdrowotnej i placówek oświatowo-wychowawczych.

Z okazji obchodów Światowego Dnia Walki z AIDS Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Skarżysku-Kamiennej zorganizował dla uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych konkurs multimedialny pt. „Razem przeciwko HIV/AIDS”. Do konkursu przystąpiło 6 uczniów z 4 szkół. Przy współpracy Powiatowego Centrum Rozwoju Edukacji 05 grudnia 2019 roku odbyło się spotkanie edukacyjne, podczas którego młodzież wysłuchała wykładu pracownika PCRE oraz poznała wyniki konkursu. Wszystkim uczestnikom wręczono nagrody rzeczowe. W spotkaniu wzięło udział około 60 osób.

4. Program edukacyjny „Podstępne WZW”

W roku 2019 Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna realizowała kolejną edycję programu edukacyjnego „Podstępne WZW” skierowanego do uczniów szkół ponadpodstawowych. Celem programu jest upowszechnienie wiedzy na temat profilaktyki zakażeń HAV, HBV i HCV wywołujących wirusowe zapalenie wątroby. W roku szkolnym 2018/2019 program realizowało 300 uczniów z 5 szkół średnich. W celu monitoringu realizacji programu pracownik Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej przeprowadził 2 wizytacje oceniające i nie stwierdził nieprawidłowości.

5. Program edukacyjny „Znamie! Znam je?”

W roku szkolnym 2018/2019 Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna realizowała kolejną edycję programu edukacyjnego „Znamie! Znam je?” adresowanego do uczniów szkół ponadpodstawowych. Program ma na celu szerzenie wiedzy wśród młodzieży na temat czerniaka. Uczniowie nabywają umiejętność rozpoznawania znamion, poznają sposób obserwowania i kontrolowania zmian na swoim ciele. W programie wzięło udział 388 uczniów z 7 szkół średnich. Pracownik Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej przeprowadził 2 wizytacje oceniające realizację programu w szkołach i nie odnotował nieprawidłowości.

6. Program edukacyjny „Wybierz życie-pierwszy krok”

W roku szkolnym 2018/2019 realizowano II edycję programu edukacyjnego dla uczniów szkół ponadpodstawowych dotyczącego profilaktyki raka szyjki macicy i zakażeń HPV „Wybierz życie – pierwszy krok”. Program ma na celu uświadomienie młodzieży zagrożeń związanych z rakiem szyjki macicy i innych chorób wywołanych zakażeniem wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV), a w konsekwencji ograniczenie ryzyka zachorowań na raka szyjki macicy. Istotna jest zarówno profilaktyka pierwotna jak i wtórna, czyli kształtowanie u młodzieży świadomości na temat czynników zwiększających ryzyko zachorowania na raka szyjki macicy oraz wiedza na temat badań profilaktycznych. Program zachęca młode kobiety do regularnego wykonywania cytologii, a młodych mężczyzn uczy brania odpowiedzialności za zdrowie bliskich im kobiet. W programie wzięły udział 4 szkoły z terenu powiatu skarżyskiego, w tym 237 uczniów i 153 rodziców.

7. Dopalacze

Działania w obszarze profilaktyki zażywania środków psychoaktywnych Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna prowadziła przez cały rok. Szczególnym okresem były obchody Świętokrzyskich Dni Profilaktyki, w ramach których pracownik Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej przeprowadził 5 spotkań edukacyjnych, w których wzięło udział 220 uczniów oraz 5 konkursów wiedzy w placówkach oświatowych. Odbyło się także spotkanie dla rodziców, na którym przekazano podstawową wiedzę na temat środków psychoaktywnych. Ponadto prowadzono dystrybucję materiałów oświatowych oraz zamieszczano informacje na stronie internetowej PSSE. Wszystkie działania miały na celu informowanie o tym, czym są dopalacze i jakie zagrożenia niesie ich zażywanie. Wzmocnieniem działań profilaktycznych był konkurs - Wojewódzki Przegląd Małych Form Teatralnych „Dopalacze – ryzykujesz życiem”, w którym brała udział szkoła z terenu powiatu skarżyskiego i zajęła w nim III miejsce.

8. Akcja Zimowa – Bezpieczne ferie 2019

Podczas ferii zimowych pracownik Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej przeprowadził 3 spotkania edukacyjne na temat promocji zdrowia, ze szczególnym naciskiem na higienę, profilaktykę grypy, profilaktykę antytytoniową, zasady racjonalnego odżywiania oraz wpływ aktywności fizycznej na zdrowie. W spotkaniach wzięło udział łącznie 123 dzieci. Wśród uczestników wypoczynków zimowych prowadzono dystrybucję materiałów oświatowo-zdrowotnych dotyczących profilaktyki grypy, wszawicy, profilaktyki antytytoniowej oraz używania substancji psychoaktywnych.

9. Akcja Letnia - Bezpieczne wakacje 2019

Działania w ramach Akcji Bezpieczne Wakacje 2019 były skierowane do dzieci i młodzieży przebywających na wypoczynkach letnich organizowanych na terenie powiatu skarżyskiego. Odbyły się 4 prelekcje, w których uczestniczyły 94 osoby. Temat pogadanek edukacyjnych dotyczył zasad bezpiecznego opalania się podczas upałów, bezpieczeństwa nad wodą oraz unikania zagrożeń związanych z ukąszeniami przez kleszcze. Uczestnicy wypoczynków letnich dowiedzieli się jak wyglądają kleszcze i gdzie żyją, jak się przed nimi chronić, jak postępować w przypadku ukąszenia oraz jakie groźne choroby mogą przenosić kleszcze.

Cenną informacją zarówno dla dzieci jak i opiekunów była prezentacja używania kleszczołapek do wyciągania kleszczy z ciała. Omówiono jak należy prawidłowo zachowywać się w lesie, jak zachować się podczas burzy oraz jak postępować w przypadku ukąszenia przez żmije i użądlenia przez owady. Poruszano temat zagrożeń płynących ze spożywania niemytych owoców – profilaktyka bąblowicy oraz omówiono przyczyny i skutki zatrucia grzybami.

Wśród uczestników wszystkich wypoczynków prowadzona była dystrybucja materiałów oświatowo-zdrowotnych dotyczących m.in. profilaktyki HIV/AIDS, profilaktyki antytytoniowej, zatruc grzybami oraz wszawicy. W holu PSSE udostępniono materiały edukacyjne, z których mogli skorzystać pracownicy i interesanci odwiedzający Stację.

10. Świętokrzyskie Dni Profilaktyki 2019 (maj)

Obchody XVII Świętokrzyskich Dni Profilaktyki pod hasłem „Podajmy dłoń rodzinie” obejmowały zorganizowanie i przeprowadzenie 5 spotkań edukacyjnych, w których wzięło udział 220 uczniów oraz 5 konkursów wiedzy w placówkach oświatowych na terenie powiatu skarżyskiego. Pracownik Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej był członkiem jury w konkursie profilaktyczno-edukacyjnym z zakresu uzależnień pod hasłem „Jestem wolny - nie uzależniam się” zorganizowanym przez Polski Czerwony Krzyż. Celem konkursu było poszerzenie wiedzy uczniów na temat profilaktyki uzależnień od nikotyny, alkoholu, narkotyków i innych środków odurzających oraz uświadomienie młodzieży o temat ubocznych skutków, jakie wywołują one w organizmie zdrowego człowieka.

Ponadto pracownik Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej uczestniczył w konferencji naukowo-szkoleniowej „Rodzina polska w koncepcji odradzającego się państwa po 100 latach odzyskania niepodległości w 1918 roku.”

11. Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych

W ramach Profilaktycznego programu w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych prowadzono spotkania edukacyjne, dystrybucję materiałów oświatowych (ulotek, broszur, plakatów) do zakładów opieki zdrowotnej i placówek oświatowo-wychowawczych, realizowano program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?” oraz koordynowano konkurs „Szkoła wolna od używek”.

„ARS, czyli jak dbać o miłość?”

„ARS, czyli jak dbać o miłość?” to rekomendowany program realizowany przez PIS na poziomie ogólnopolskim, objęty honorowym patronatem Ministra Zdrowia i Ministra Edukacji Narodowej. Adresowany jest do młodzieży w wieku 15-19 lat. W roku szkolnym 2018/2019 realizowano VI edycję programu, w której udział wzięły 4 szkoły z terenu powiatu skarżyskiego, łącznie 147 uczniów oraz 146 rodziców.

Głównym celem programu jest ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie.

Konkurs pt. „Szkoła wolna od używek” na krótkometrażowy film

Konkurs jest skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych. Jego celem jest aktywna promocja i edukacja w zakresie profilaktyki uzależnień od alkoholu, tytoniu i innych, środków psychoaktywnych wśród młodzieży. Pracownik Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej wysyłał pisma do szkół przekazując bieżące informacje na temat konkursu.

12. Światowy Dzień Zdrowia (07 kwietnia)

Wzorem lat ubiegłych w ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna zorganizowała XII edycję Powiatowego Festiwalu Piosenki o Zdrowiu. Celem konkursu było poszerzenie wiedzy dzieci na temat zdrowia i zdrowego stylu życia oraz zaangażowanie środowisk przedszkolnych i szkolnych w działania prozdrowotne. Dzieci wraz z opiekunami przygotowywały piosenki o tematyce zdrowotnej oraz nawiązujące do aktualnego Hasła Roku „Uniwersalne ubezpieczenie zdrowotne”. Występy zostały ocenione w dwóch kategoriach wiekowych: przedszkola i szkoły podstawowe. W kategorii przedszkoli do konkursu przystąpiło 9 placówek, a w kategorii szkół podstawowych 4 placówki. Wszyscy uczestnicy otrzymali nagrody rzeczowe.

13. X Skarżyski Marsz Różowej Wstążeczki

26 września 2019 roku po raz dziesiąty w naszym mieście odbył się Marsz Różowej Wstążeczki promujący profilaktykę raka piersi. Głównym celem imprezy było zachęcenie kobiet do wykonywania regularnych badań profilaktycznych – cytologii i mammografii. Honorowy patronat nad akcją objęli Prezydent Miasta Skarżyska-Kamiennej i Starosta Skarżyski. Organizatorami marszu byli: Skarżyski Klub Amazonek, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Skarżysku - Kamiennej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Skarżysku - Kamiennej, Zespół Opieki Zdrowotnej w Skarżysku - Kamiennej, Polski Czerwony Krzyż – Oddział w Skarżysku - Kamiennej, Miejskie Centrum Kultury w Skarżysku - Kamiennej,

Stowarzyszenie Osób Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych „Chcieć znaczy móc” i Centrum Integracji Społecznej w Skarżysku - Kamiennej. Po przejściu ulicami miasta, w Miejskim Centrum Kultury odbył się piknik profilaktyczny, podczas którego była możliwość skorzystania z wielu atrakcji oraz wykonania bezpłatnych badań. Na stoisku medycznym oferowano naukę prawidłowego wykonywania samobadania gruczołu piersiowego, badanie poziomu cukru we krwi i ciśnienia tętniczego oraz wydolność płuc. Chętni uczestniczyli w pokazie udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej RKO na fantomie. W podstawionym pod Miejskie Centrum Kultury cytomammobusie kobietom w wieku 50-69 bezpłatnie wykonywano badania mammograficzne a kobietom w wieku 25-59 lat badania cytologiczne. Zaproszeni do współpracy specjaliści udzielali konsultacji z zakresu aktywności fizycznej, kosmetyki i dietetyki. Przedsięwzięciu towarzyszyło wiele atrakcji, występy grup wokalnych i tanecznych, poczęstunek oraz konkursy.

W ramach wydarzenia Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna ogłosiła konkurs plastyczny pod hasłem „Niech każda kobieta będzie zawsze piękna i zdrowa dla tych, których kocha” dla uczniów z VII i VIII klas szkół podstawowych oraz szkół średnich. Do konkursu przystąpiło 15 uczniów z 7 szkół. Podczas imprezy można było podziwiać ich prace na wystawie, a uczestnicy odbierali nagrody i dyplomy za udział w konkursie. W imprezie wzięło udział około 300 osób.

14. Profilaktyka grypy

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna przez cały rok prowadziła działania z zakresu profilaktyki grypy. W zależności od sytuacji epidemiologicznej oraz zapotrzebowania, polegały one głównie na prowadzeniu spotkań edukacyjnych w przedszkolach, szkołach, Dziennym Środowiskowym Domu Samopomocy oraz podczas wycieczek zimowych. Prowadzono dystrybucję materiałów oświatowo-zdrowotnych do placówek oświatowych oraz ośrodków zdrowia, umieszczano informacje i ulotki w holu Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej.

15. Współpraca z lokalnymi mediami

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w 2019 roku prowadziła współpracę z lokalnymi mediami. Były to: Telewizja Świętokrzyska, gazeta Echo Dnia, Tygodnik Skarżyski oraz portale informacyjne: TSK24, skarżysko24, spottedskarżysko i proskarżysko. Przedstawiciele mediów lokalnych chętnie odpowiadali na zaproszenia i przybywali na akcje profilaktyczne i imprezy organizowane przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną. Zamieszczali również informacje i fotorelacje z wydarzeń organizowanych w zakresie promocji zdrowia, ogólnopolskich kampanii społecznych i innych działań wynikających z zaistniałej sytuacji epidemiologicznej. Współpraca z mediami przebiega bardzo dobrze.

Podsumowanie

W roku 2019 zadania Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej były realizowane zgodnie z planem. Kontynuowano programy edukacyjne, realizowano kampanie i akcje prozdrowotne, organizowano konkursy dla dzieci i młodzieży. Działania prowadzono we współpracy z władzami samorządowymi, instytucjami publicznymi, placówkami oświatowo-wychowawczymi, zakładami opieki zdrowotnej oraz z przedstawicielami lokalnych mediów. Organizowane przez pracownika Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej spotkania edukacyjne i prelekcje dla uczniów, rodziców i nauczycieli cieszyły się dużym zainteresowaniem. Koordynatorzy szkolni programów edukacyjnych licznie odbywali szkolenia i narady przygotowujące ich do realizacji programów w danym roku szkolnym, co wskazywało na duże zainteresowanie tematyką prozdrowotną oraz zaangażowanie w edukację prozdrowotną uczniów. Dzięki obecności mediów lokalnych chętnie relacjonujących imprezy organizowane przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną zwiększał się zasięg odbiorców działań profilaktycznych w sieci, co podnosiło edukację społeczeństwa. Istotna w realizacji zadań prozdrowotnych była współpraca Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej z samorządami lokalnymi i instytucjami pożytku publicznego, a szczególnie wsparcie finansowe, bez którego realizacja wielu zadań byłaby niemożliwa.

W realizacji powyższych zadań współpracowano z następującymi organizacjami i instytucjami:

- Urząd Miasta w Skarżysku - Kamiennej
- Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Starostwo Powiatowe w Skarżysku - Kamiennej
- Miejskie Centrum Kultury w Skarżysku - Kamiennej
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Skarżysku - Kamiennej
- Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji w Skarżysku - Kamiennej
- Stowarzyszenie Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych „Chcieć znaczy móc”
- Oddział Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża w Skarżysku - Kamiennej
- Szpital Powiatowy w Skarżysku - Kamiennej
- Świętokrzyskie Centrum Ratownictwa Medycznego i Transportu Sanitarnego
- Komenda Powiatowa Policji w Skarżysku - Kamiennej
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Skarżysku - Kamiennej
- Skarżyski Klub Amazonek
- Centrum Integracji Społecznej w Skarżysku - Kamiennej
- P.H.U.T „ŁUKASZ” Łukasz Wilczyński
- Miejska Komunikacja Samochodowa w Skarżysku - Kamiennej
- Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Skarżysku - Kamiennej

- Świętokrzyskie Centrum Onkologii
- Koło Gospodyń Wiejskich z Sorbina
- Grupa Artystyczna „Perły z Lamusa”
- Studium Instrumentów Etnicznych
- Akademia Holistyczna i Firma Podoskin
- Centrum Dietetyczne NaturHouse
- Telewizja Dami
- „Tygodnik skarżyski”
- „Echo Dnia”
- Portal informacyjny TSK24
- Portal informacyjny skarżysko.24
- Portal informacyjny spottedskarżysko
- Portal informacyjny proskarżysko

X. Działalność Laboratoryjna.

Oddział Laboratoryjny wykonuje badania i pomiary zgodnie z normami polskimi, europejskimi, międzynarodowymi. W przypadku braku możliwości skorzystania ze znormalizowanych metod, zostały opracowane własne procedury badawcze.

Pomieszczenia laboratoryjne są odpowiednio przygotowane do badań oraz wyposażone w sprzęt pomiarowy, badawczy, pomocniczy, niezbędny do prawidłowego wykonywania badań zgodnie z obowiązującymi normami i procedurami. Sprzęt i aparatura są właściwie obsługiwane i nadzorowane przez upoważnionych analityków.

Sprzęt używany do badań oraz pobierania próbek zapewnia wymaganą dokładność oraz spełnia specyfikacje dotyczące badań.

Oddział Laboratoryjny utrzymuje wysoki poziom jakości wykonywanych badań, przestrzega procedur zachowania poufności, bezstronności, ochrony praw własności i praw klienta do składania skarg.

Potwierdzeniem kompetencji technicznych laboratorium jest posiadanie od 02.02.2006 r. certyfikatu akredytacji nr AB 678 nadanego przez Polskie Centrum Akredytacji.

Audit PCA w 2019 r. wykazał spełnienie przez Laboratorium wymagań akredytacyjnych znowelizowanej normy PN-EN ISO/IEC 17025:2018-2, w związku z czym ważność certyfikatu została utrzymana do 01.02.2022.

Laboratoria Oddziału zgodnie ze specjalizacją, wykonują:

1. Badania w zakresie higieny środowiska w kierunku:

- parametrów fizyko-chemicznych i mikrobiologicznych:
 - wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
 - wody z pływalni
- parametrów mikrobiologicznych
 - wody naturalnej, mineralnej, źródlanej i stołowej,
 - wody z kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli,
 - wody użytkowej ciepłej i wody z pływalni w kierunku oznaczania liczby bakterii z rodzaju Legionella spp.

W 2019 roku przeprowadzono 618 badań. Wykonano 314 oznaczeń chemicznych, 1042 fizycznych a mikrobiologicznych 820.

2. Badania w zakresie higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku dotyczą :

- próbek żywności pobranych w ramach urzędowej kontroli i monitoringu celem określenia zanieczyszczeń mikrobiologicznych,
- próbek środowiskowych z obszaru produkcji i obrotu żywnością potwierdzających skuteczność prowadzonych zabiegów mycia i dezynfekcji,
- wyrobów kosmetycznych.

W 2019 roku przeprowadzono 872 badania.

Wykonano 2881 oznaczeń mikrobiologicznych.

3. Badania i pomiary w zakresie środowiska pracy obejmują:

- czynniki szkodliwe i uciążliwe dla zdrowia na stanowiskach pracy tj. natężenia poziomu dźwięku, stężenia zapylenia, stężenia tlenu węgla, natężenia i równomierności oświetlenia, mikroklimatu umiarkowanego i gorącego
- zgodnie z obowiązującymi przepisami wszystkie badania i pomiary z zakresu higieny pracy są wykonywane metodami akredytowanymi.

W 2019 roku przeprowadzono 123 badania czynników szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy. Wykonano 5 oznaczeń chemicznych, 530 fizycznych, pobrano do badań 38 próbek.

4. W zakresie epidemiologii prowadzone są badania:

- pracowników branżowych w kierunku wykrywania zakażeń pałeczkami duru brzuszego, durów rzekomych A, B, C, innymi pałeczkami z rodziny Salmonella i Shigella, które wywołują stany chorobowe wykluczające wykonywanie prac, w których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia na inne osoby,
 - nosicieli i ozdowieńców po durze brzuszonym, durach rzekomych A, B, C, salmonellozach i czerwonce wywołanej pałeczką Shigella, mające na celu wykrywanie zakażeń i chorób zakaźnych
 - testów biologicznych monitorujące skuteczność prowadzonych procesów sterylizacji
 - identyfikacji biochemicznej i serologicznej szczepów z rodzaju Salmonella dla placówek służby zdrowia.
 - próbek środowiskowych z powierzchni roboczych, odzieży, bielizny pościelowej
- W roku 2019 przeprowadzono 2209 badań, wykonano 4364 oznaczeń mikrobiologicznych.

Zakończenie.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Skarżysku - Kamiennej w roku 2019 wykonywała działania określone ustawą z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej poprzez :

Działalność przeciwepidemiczną.

W roku 2019 sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych należy uznać za stosunkowo korzystną i stabilną. Na uwagę zasługuje poprawa w przypadku takich chorób jak:

- zatrucia pokarmowe wywołane pałeczkami Salmonella,
- wirusowe zapalenie wątroby typu A – brak zachorowań, typu C przewlekłe - spadek zachorowań, nie rejestrowano przewlekłego wirusowego zapalenia wątroby typu B, ale zarejestrowano przypadek ostrego wzw typu B, którego nie rejestrowano przez ostatnie 4 lata,
- spadek zachorowań na boreliozę – można przypuszczać, że jest to wynikiem wzrostu świadomości społeczeństwa odnośnie stosowania środków zabezpieczających przed ukąszeniem przez kleszcze,
- styczność i narażenie na wścieklicznę z potrzebą szczepień - liczba osób zakwalifikowanych do szczepień p/wścieklicznie utrzymuje się na takim samym poziomie jak w roku ubiegłym,
- chorób wieku dziecięcego takich jak świnka i różyczka,
- zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych - zachorowania utrzymują się na podobnym poziomie, nie notowano chorób wywołanych przez Haemophilus influenzae typu B i Neisseria meningitidis.

Mniej korzystna sytuacja była dla takich chorób jak:

- wirusowe zakażenia jelitowe - nastąpił ponad 40% wzrost zachorowań, w tym 59% zakażeń wywołanych było przez rotawirusy,
 - odry, gdzie odnotowano 6 zachorowań, które nie występowały od wielu lat,
 - 30% wzrost zachorowań na ospę wietrzną,
 - zachorowania na gruźlicę płuc utrzymywały się na podobnym poziomie. Nastąpił wzrost zachorowań na terenie gm. Bliżyn
- odnotowano zachorowanie na tężec pacjenta, który nie otrzymał dawki przypominającej szczepienia p/tężcowi przez ostatnie 14 lat,

Zarejestrowano zgony z powodu takich chorób zakaźnych: *Clostridium difficile* (dwa zgony) i grypy z zapaleniem płuc wywołanej wirusem grypy AH1N1 .

W zakresie realizacji szczepień ochronnych zwiększono bezpieczeństwo przechowywania preparatów szczepionkowych we wszystkich podmiotach leczniczych.

Niepokojący - ponad 40% jest natomiast wzrost liczby osób uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych.

Podmioty prowadzące działalność leczniczą.

Z każdym rokiem ulega poprawie stan higieniczno-techniczny podmiotów leczniczych świadczących ambulatoryjne usługi zdrowotne. Dzięki prowadzonym remontom i wymianie sprzętu medycznego na bardziej nowoczesny, podnoszona jest jakość świadczonych usług.

Zaopatrzenie ludności w wodę.

Na podstawie wyników badań próbek wody, pobieranych zarówno przez Państwową Inspekcję Sanitarną, jak i producentów wody w ramach kontroli wewnętrznej, można stwierdzić, że mieszkańcy powiatu skarżyskiego korzystają z wody bezpiecznej dla zdrowia, odpowiadającej wymaganym normom. Jedynie niewielki odsetek ludności powiatu – mieszkańcy wsi Klonów, zaopatrywani byli w wodę warunkowo dopuszczoną do spożycia.

Biorąc pod uwagę powszechne zasiedlanie instalacji wodnych pałeczkami *Legionella*, realne zagrożenie zakażenia ludzi oraz inhalacyjny charakter zakażeń tymi bakteriami, bardzo istotne jest podejmowanie działań w celu ograniczenia ich występowania i namnażania. Działania te powinny obejmować zarówno rozwiązania techniczne, kontrolę czynników sprzyjających rozwojowi bakterii, jak i zwalczanie skażenia poprzez prowadzenie procesów dezynfekcji i czyszczenia.

Obiekty Użyteczności Publicznej

W 2019 r. nie stwierdzono obiektów użyteczności publicznej ze złym stanem sanitarnym. Jedynie w przypadku Domu Opieki „Liliowy Dworek” w Łącznej prowadzone jest w dalszym ciągu postępowanie administracyjne.

Na terenie powiatu skarżyskiego obserwuje się wzrost ilości kąpielisk, co jest zjawiskiem pozytywnym. Jednak istnieją popularne miejsca wypoczynku i rekreacji wodnych, które nie posiadają statusu ani kąpieliska ani miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpeli. Te formy wypoczynku stwarzają szczególne zagrożenie dla bezpieczeństwa zdrowotnego osób korzystających z nich, nie są oznakowane, badane ani strzeżone. W minionym sezonie takim miejscem były Mostki, które od lat były atrakcyjnym miejscem wypoczynku dla mieszkańców powiatu.

W analizowanym okresie jakość wody w niecce basenowej na ogół spełniała wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach. Zanieczyszczenia mikrobiologiczne wody w niecce basenowej miały charakter incydentalny, a jakość wody niezwłocznie została doprowadzona do obowiązujących norm. Natomiast jakość wody wprowadzanej do niecki basenowej z systemu cyrkulacji oceniono negatywnie.

Obiekty związane z produkcją i obrotem środkami spożywczymi

Oceniając stan sanitarno - higieniczny obiektów żywnościowo - żywieniowych na terenie powiatu, należy stwierdzić, że uległ on poprawie w stosunku do roku 2018r. W wyniku przeprowadzonych klasyfikacji żaden zakład nie był oceniony jako „niezgodny z wymaganiami.

Ilość wydanych decyzji administracyjnych, zaleceń pokontrolnych i mandatów uległy zmniejszeniu, co świadczy o właściwej kontroli wewnętrznej prowadzonej przez przedsiębiorców i skutkuje lepszym stanem sanitarnym obiektów.

Podczas przeprowadzanych kontroli interwencyjnych w większości przypadków stwierdzano, że interwencje zgłaszane przez konsumentów nie były potwierdzane. Artykuły spożywcze o niewłaściwej jakości zdrowotnej będące przedmiotem powiadomień były zabezpieczane i wycofywane z obrotu przez osoby wprowadzające je do sprzedaży nie czekając na zalecenia Inspekcji Sanitarnej. Fakt ten świadczy o prawidłowym stosowaniu procedur dotyczących zabezpieczenia i wycofania z obrotu partii żywności nie odpowiadających wymaganiom zdrowotnym.

Zakłady Pracy

Nadzór środowiska pracy realizowany był poprzez kontrole warunków zdrowotnych środowiska pracy, w celu zapobiegania powstawania chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

W wyniku sprawowania bieżącego nadzoru sanitarnego stwierdzono, że liczba zakładów pracy, w których występują przekroczenia NDS/NDN stanowi 6 % wszystkich skontrolowanych zakładów. W związku z powyższym pozytywnie ocenia się warunki pracy w kontrolowanych zakładach.

Pracodawcy w miarę możliwości finansowych i technicznych poprawiali warunki pracy poprzez zakup nowych maszyn i urządzeń oraz systematyczne przeglądy, konserwacje i naprawy maszyn. Ponadto, w przypadkach, gdzie zmniejszenie poniżej granic NDS i NDN wartości czynników szkodliwych było niemożliwe ze względów technologicznych, wprowadzano rozwiązania organizacyjne, mające na celu zmniejszenie narażenia zawodowego poprzez stosowanie indywidualnych ochron, rotacji pracowników oraz izolowanie stanowisk pracy.

Stan sanitarny pomieszczeń pracy i pomieszczeń socjalnych nie budził większych zastrzeżeń. Przedsiębiorcy w coraz większym stopniu dbają o poprawę warunków pracy, oraz zwiększenie poziomu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników.

Jednym z problemów, zgłaszanych przez przedsiębiorców jest w ostatnim czasie brak pracowników na rynku pracy. Niejednokrotnie w zakładach pracy zatrudnieni są cudzoziemcy.

Oceniając obszar środków zastępczych /nowych substancji psychoaktywnych należy stwierdzić, że w roku sprawozdawczym nie odnotowano przypadków wprowadzania do obrotu zakazanych substancji ani przypadków zatruc zakazanymi substancjami.

Placówki Oświatowo - Wychowawcze

Zdecydowana większość nadzorowanych placówek oświatowo-wychowawczych zapewniła w 2019 r. bezpieczne i higieniczne warunki nauczania, wychowania i opieki dzieciom i młodzieży.

W roku 2019 nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-technicznego obiektu odnotowano w 8 skontrolowanych placówkach (14,5%), podczas gdy w 2018 r. stwierdzono je w przypadku 12 placówek (21,8%). Podczas kontroli sanitarnych zwracano uwagę na warunki do utrzymania higieny osobistej, w tym dostęp do bieżącej ciepłej wody przy wszystkich umywalkach w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych.

W 2019 roku wydano tylko jedną decyzję administracyjną w zakresie poprawy warunków do utrzymania higieny osobistej, natomiast w 2018 roku takich decyzji wydano 2

Nadal problemem są niedostateczne warunki do prowadzenia zajęć WF w szkołach (np. niedostateczna liczba pełnowymiarowych sal gimnastycznych z zapleczem, prowadzenie zajęć na korytarzu). Niepokoi też fakt, że szkoły, które posiadają pełną infrastrukturę do prowadzenia zajęć sportowych i czynne natryski nie umożliwiają uczniom korzystania z nich po zajęciach sportowych.

Dalszej poprawy wymaga w części placówek zagospodarowanie i urządzenie boisk sportowych oraz placów rekreacyjnych, łącznie z placami zabaw, a także utrzymanie ich w pełnej sprawności użytkowej. W placówkach funkcjonujących w starych budynkach nadal istnieje problem z zastosowaniem odpowiedniej wentylacji w pomieszczeniach dla uczniów .

W dalszym ciągu opieka medyczna w placówkach nauczania i wychowania jest niewystarczająca ze względu na brak stałej, całodzienniej opieki pielęgniarskiej oraz opieki stomatologicznej.

Placówki oświatowo-wychowawcze są stopniowo doposażane w nowe meble i wyposażenie, tj. zakup mebli, pomocy dydaktycznych, tablic interaktywnych posiadających odpowiednie certyfikaty zgodności lub atesty.

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Podsumowując działalność Inspekcji w zakresie sanitarnego nadzoru zapobiegawczego stwierdzić należy że, po wieloletnim sukcesywnym spadku ilości załatwianych spraw w roku minionym tendencja ta została zatrzymana. Sprawy prowadzone przez nadzór zapobiegawczy związane są z nowymi inwestycjami, adaptacjami czy noworozpoczętą działalnością gospodarczą, dla tego na podstawie ilości spraw można wnioskować, że sytuacja gospodarcza w powiecie uległa nieznacznej poprawie.

Działalność prozdrowotna

W roku 2019 zadania Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej były realizowane zgodnie z planem. Kontynuowano programy edukacyjne, realizowano kampanie i akcje prozdrowotne, organizowano konkursy dla dzieci i młodzieży. Działania prowadzono we współpracy z władzami samorządowymi, instytucjami publicznymi, placówkami oświatowo-wychowawczymi, zakładami opieki zdrowotnej oraz z przedstawicielami lokalnych mediów. Organizowane przez pracownika Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej spotkania edukacyjne i prelekcje dla uczniów, rodziców i nauczycieli cieszyły się dużym zainteresowaniem. Koordynatorzy szkolni programów edukacyjnych licznie odbywali szkolenia i narady przygotowujące ich do realizacji programów w danym roku szkolnym, co wskazywało na duże zainteresowanie tematyką prozdrowotną oraz zaangażowanie w edukację prozdrowotną uczniów. Dzięki obecności mediów lokalnych chętnie relacjonujących imprezy organizowane przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną zwiększał się zasięg odbiorców działań profilaktycznych w sieci, co wpłynęło na wzrost edukacji społeczeństwa.

Niniejsza ocena jest dostępna na stronie Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Skarżysku – Kamiennej pod adresem www.psseskarzysko.pl